

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

3

İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

27 Mart 2013 Çarşamba

İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

GÖRÜŞME TUTANAKLARI

27 Mart 2013 Çarşamba

---0---

K O N U

Sayfa

Şırnak ili Uludere ilçesi Irak sınırında yapılan hava harekâtı sonucu meydana gelen ölüm olaylarını incelemek üzere kurulan alt komisyon raporunun görüşülmesi

1:55

İÇİNDEKİLER

	<u>İl</u>	<u>Sayfa</u>
BİRİNCİ OTURUM		1:31
Ertuğrul KÜRKCÜ	Mersin	1, 3, 19, 20:24, 26, 27, 28
Levent GÖK	Ankara	1, 6:17, 21, 28, 30:31
İhsan ŞENER	Ordu	1:3, 4:5, 6, 9, 14, 15, 20, 21
Hasip KAPLAN	Şırnak	3, 4, 5, 6, 13:14, 27, 28, 29, 31
Adil KURT	Hakkari	3:4, 5, 10, 24, 27, 29:31
Yusuf HALAÇOĞLU	Kayseri	4, 12:13, 21, 30
Pervin BULDAN	İğdır	5, 13, 19
Abdullah Levent TÜZEL	İstanbul	5
Malik Ecdar ÖZDEMİR	Sivas	6, 20, 24:26, 28, 29
Mustafa Sezgin TANRIKULU	İstanbul	6, 15
Mehmet Naci BOSTANCI	Amasya	7, 17
Ahmet Salih DAL	Kilis	9
Hamza DAĞ	İzmir	9, 13, 14, 15, 26:27, 28:29, 30
Sırrı SAKİK	Muş	13, 28:29
Gülşen ORHAN	Van	15
Mehmet METİNER	Adıyaman	16
Atıla KAYA	İstanbul	17:19
Ülker GÜZEL	Ankara	26

İKİNCİ OTURUM**32:50**

Abdurrahim AKDAĞ	Mardin	32:33
Nevzat PAKDİL	Kahramanmaraş	33
Ülker GÜZEL	Ankara	33:34
Sırrı SAKİK	Muş	33, 35, 41:42, 45, 48
Mehmet METİNER	Adıyaman	33, 35, 36:37, 38, 39, 40, 45:46, 47
Yusuf HALAÇOĞLU	Kayseri	34:36, 47:48
Hamza DAĞ	İzmir	34
Ahmet Salih DAL	Kilis	34
Levent GÖK	Ankara	36, 44, 48, 50
Mustafa Sezgin TANRIKULU	İstanbul	37:40, 44, 45:
İhsan ŞENER	Ordu	38, 40
Mehmet Naci BOSTANCI	Amasya	40, 43:45
Abdullah Levent TÜZEL	İstanbul	42:43
Ertuğrul KÜRKCÜ	Mersin	43, 48:49
Ahmet TÜRK	Mardin	46:47
Cemal Yılmaz DEMİR	Samsun	47

ÜÇÜNCÜ OTURUM**51:55**

Levent GÖK	Ankara	51:53, 55
İhsan ŞENER	Ordu	53:54
Mustafa Sezgin TANRIKULU	İstanbul	54
Ertuğrul KÜRKCÜ	Mersin	54
Yusuf HALAÇOĞLU	Kayseri	55

Açılma Saati: 11.00**Kapanma Saati: 17.27**

BİRİNCİ OTURUM

27 Mart 2013 Çarşamba

Açılma Saati: 11.00

BAŞKAN: Ayhan Sefer ÜSTÜN (Sakarya)

BAŞKAN VEKİLİ: Mustafa Sezgin TANRIKULU (İstanbul)

SÖZCÜ: Yalçın AKDOĞAN (Ankara)

KÂTİP: Yusuf HALAÇOĞLU (Kayseri)

_____0_____

BAŞKAN – Saygıdeğer milletvekillerimiz, değerli üyelerimiz, değerli basın mensupları; 24'üncü Dönem Üçüncü Yasama Yılı 20'nci toplantımızı açıyorum.

Toplantı yeter sayımız vardır.

Komisyonumuza hem üyelerimiz hem de milletvekillerimiz teşrif etmişler, kendilerine hoş geldiniz diyorum.

Değerli arkadaşlar, bugün gündemimizde, **Şırnak ili Uludere ilçesi Irak sınırında yapılan hava harekâtı sonucu meydana gelen ölüm olaylarını incelemek üzere kurulan alt komisyon raporunun görüşülmesi** var.

Ben, gündeme geçmeden önce, bu olayda hayatını yitiren 34 vatandaşımıza Cenab-ı Allah'tan bir kez daha rahmet ve yakınlarına da başsağlığı diliyorum.

Komisyonumuza sunulan rapor ve buna bağlı olarak muhalefet şerhleri üyelerimize gönderildi, ayrıca İnternet sitemizde de yayınlandı. Dolayısıyla, üyelerimizin elinde hem Komisyon raporu hem de gruplarımızın muhalefet şerhlerinin mevcut olması gerekir.

Ben, öncelikle, Alt Komisyon Başkanımız Sayın İhsan Şener'e söz vereceğim. Ondan sonra da, söz isteyen herkese, bu manada görüşünü ifade etmek üzere söz takdim edeceğim.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Başkan, başlamadan...

BAŞKAN – Buyurun Ertuğrul Bey.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Bu söz dağıtma sırasını muhalefet şerhlerinden başlayarak yaparsak konuyla ilgili tartışma yoğunlaşmış olur. Tabii ki diğer vekillerimiz de katılırlar ama başta muhalefet şerhi sahiplerini söz sahibi kılsak bu hakkaniyetli olur diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Ertuğrul Bey, tabii, alt komisyonun kabul etmiş olduğu bir metin var. Dolayısıyla, bu metnin öncelikle Alt Komisyon Başkanı tarafından izah edilmesi lazım ve o izahata göre de elbette muhalefet şerhinde bulunan arkadaşlarımıza söz vereceğiz ama öncelikle hem Komisyonumuz hem değerli milletvekillerimiz hem de basın mensuplarımızdan okumamış olanlar olabilir raporu, bir kez daha, özet açısından da bizim de bilgilanmemize ihtiyaç var. Genellikle de bu şekilde bir yöntem izlenir. Ondan sonra herkese söz...

LEVENT GÖK (Ankara) – Ertuğrul Bey'in de zaten söylediği, İhsan Bey'in konuşmasından sonra söz verilmesi.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Buna bir itiraz yok.

BAŞKAN – Tamam, eyvallah.

İhsan Bey, buyurun.

İHSAN ŞENER (Ordu) – Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, Şırnak ili Uludere ilçesi Kuzey Irak sınırları içinde meydana gelen 28 Aralık 2011 tarihli olay, gerçekten kamuoyumuzda ciddi bir infiale, şoka sebep olmuştur. Bu üzücü olayda hayatlarını kaybeden, bir kısmı çocuk yaşta, kardeşlerimize ben de Allah'tan rahmet diliyor, ailelerine, yakınlarına, sevenlerine ve milletimize başsağlığı dileyerek başlamak istiyorum.

Olayın meydana gelmesinden hemen sonra, Meclisteki bütün siyasi parti gruplarının ortak teklifiyle, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu bünyesinde bir alt komisyon kuruldu 9 Ocak tarihinde ve biz hemen şubatın başında ilk toplantımızı burada yaparak çalışmanın metodu, sürecin yönetimi ve ilkeleriyle ilgili ortaklaşa bir karar aldık bütün Komisyon üyesi arkadaşlarımızla birlikte; hangi usulle bu olayı inceleyeceğiz, hangi süreçleri takip edeceğiz ve neticesinde ne yapacağız? Bu kararımızdan sonra, ilk olarak olayın yaşandığı bölgeye gidip önce bu acıyı derinden yaşayan ailelerle, sonra oradaki idari, mülki, adli ve güvenlik birimleriyle

görüşmeler yaptık. İki günlük bu ziyaretimize Sayın Komisyon Başkanımız da refakat ettiler. Olaydan mağdur olanlar, olaydan kurtulanlar ve oradaki güvenlik ve istihbarat, hatta adli birimlerle yaptığımız görüşmeler neticesinde Ankara'ya geldik, burada bir toplantı daha yaptık. Bu elde ettiğimiz görüşmelerden sonra, burada elde ettiğimiz tutanakları, bilgi ve belgeleri Komisyonumuzda değerlendirdik "Başkaca ne yapılabilir?" diye. Orada yaklaşık 6 maddelik bir karar yeniden aldık "Şu, şu, şu kurumlara yazı yazalım, şu, şu belgeleri isteyelim." diye. Bu belgeler süreç içinde geldi ama nihayetinde, başkaca kurumlar, yani olayla ilgisi olan diğer kurumlar, Genelkurmay Başkanlığı, İçişleri Bakanlığı, Vilayet her türlü incelemeyi kendi açılarından yaptılar. Hem onların yaptığı inceleme ve araştırma bilgi ve belgelerinin raporlarını talep ettik hem de bu harekâtın yapılmasına, yapılma süreçlerine, sebeplerine dair Millî İstihbarat Teşkilatından ve Genelkurmay Başkanlığından da bilgiler istedik. Kamuoyunun o zamanki süreç içinde anbean bu Komisyonun çalışmalarıyla ilgili sağlıklı bilgi edindiği kanaatindeyim. Oradaki Heron görüntülerinin burada izlenmesi, ASELSAN'dan bilirkişi raporunun talep edilmesi, Millî İstihbarat Teşkilatından o döneme dair istihbarat bilgilerinin nasıl paylaşıldığı, paylaşıp paylaşılmadığı, bütün bunlar, İçişleri Bakanlığının Mülkiye müfettişleri tarafından yapılan bir inceleme sonucunda elde ettikleri rapor, bütün bu belgeler üzerinde konuştuk ama Genelkurmay Başkanlığı bize şu gerekçeyle belgeleri göstermedi, yani göndermedi, dedi ki: "Dosya hakkında gizlilik kararı vardır, dolayısıyla biz bu belgeleri, savcılıktan talep ettiğimiz, sorduğumuz yazıya istinaden gönderemiyoruz." Biz o zaman, bu soruşturma sürecini yürüten Diyarbakır Cumhuriyet Savcılığından talep ettik belgeleri, yani Kolordu Komutanlığının, İkinci Ordu Komutanlığının, oradaki Tugay Komutanlığının ve Genelkurmay Başkanlığının elinde ne kadar bilgi ve belge varsa biz savcılıktan talep ettik. Savcılık da bu belgeleri, zannediyorum 6 klasör hâlinde bize gönderdi. Burada, yine Komisyon üyesi arkadaşlarımızla birlikte, Genelkurmay Başkanlığının olaya gerekçe oluşturacak süreçlerini bu dosya ve klasörler üzerinden öğrendik. Öğrendiğimiz bilgi ve belgelerin tamamını, diğer görüşmelerimiz de dâhil olmak üzere...

Bu arada şunu da belirtmek istiyorum: Muhalefete mensup milletvekili arkadaşlarımızın başlangıçta aldığımız "Hangi kurumlara yazışalım, hangi belgeleri isteyelim?" den sonra, işte, Ertuğrul Bey'in özellikle "Amerika Birleşik Devletleri'nden, Kuzey Irak Hükûmetinden, NATO'dan birtakım bilgiler isteyelim." talebi oldu. Bunu Meclis Başkanlığımızla, Dış İlişkilerimizle görüştük, böyle bir talebin -bu şifahi görüşmelerde tabii- mevzuat açısından -bizim İnsan Hakları İnceleme Komisyonumuzun 5'inci maddesine uygun olarak- insan hakları ihlallerini, iddialarını araştırmak üzere kurulmuş bir komisyonun komisyon çalışma çerçevesini aşabileceği İç Tüzük açısından değerlendirildi ve biz eldeki bilgi ve belgeleri, 2 tane rapörtör arkadaşımızla birlikte, Komisyon üyesi arkadaşlarımızla "Katkınız ne olabilir?" sorusuyla yeniden bir değerlendirme toplantısı yaptık. Bu toplantıda arkadaşlarımız görüşlerini belirttiler. Bu görüşler çerçevesinde Komisyonumuzun rapörtörü ve İçişlerinden davet ettiğimiz, sırf bu olayla ilgili, bu incelemeyle ilgili davet ettiğimiz rapörtör raporlarını kaleme aldılar ve alt komisyonumuzda on beş gün önce kabul ettiğimiz alt komisyon taslak raporu ortaya çıktı.

Burada şunu hemen belirtmek istiyorum: İnsan Hakları İnceleme Komisyonu Alt Komisyonunun çalışma çerçevesini aşacak nitelikte, bu Komisyonu bir soruşturma, bir araştırma komisyonu niteliğini taşıyarak, kamuoyunda, bu Komisyonun hazırlayacağı rapor neticesinde elde edilecek bilgi ve belgelerle, yine tırnak içinde söylüyorum, "bir mahkeme" hüviyetinde, "Şu kurum, şu kişi, şu şahıs, şu birim kusurludur, suçludur." hükmünün vardırılabileceği algısı oluşturuldu. Bu bizim kabul edeceğimiz bir şey değildir. İnsan Hakları İnceleme Komisyonu -hayat hakkı ihlali olmuştur, çok acı veren bir olaydır- bu olayı insan hakları açısından değerlendirip "Olay sırasında, olaydan sonra, olayla ilgili devlet kurumlarının, mülki idarecilerin, idari birimlerin, sağlık birimlerinin olaya yaklaşımları, icra heyetinin, yani Hükûmetin olaya yaklaşımı nedir?" sorusunun cevabını bu raporumuzda yansıtıp bundan, bu olayın meydana gelmesinde oradaki idari birimlerin, güvenlik birimlerinin, istihbarat birimlerinin varsa eksikleri, sınır güvenliği açısından varsa eksiklikler bunların tespit edilmesi, bundan sonra bu tür olayların meydana gelmemesi için alınması gereken adli, idari, istihbari ve güvenlik tedbirlerinin neler olabileceğine dair birtakım görüşleri içermektedir raporumuz.

"Efendim, raporda suç duyurusunda niçin bulunmuyorsunuz?" Bu tür eleştiriler oldu. Hukukçu arkadaşlarımız var, ben hukukçu değilim ama en azından şunu söyleyebilirim: Bir hukuki sürecin başlatılması için suç duyurusunda bulunulur. Dolayısıyla, olayla ilgili zaten Diyarbakır Özel Yetkili Savcılığı bir soruşturma yürütmektedir. Adli süreç başlamış olduğundan, bu tür bir yargıya, bu tür bir talebe, isteğe gerek duyulmamıştır. Burada raporumuz detaylı olarak incelendiğinde, hangi süreçlerin bu noktaya getirdiğini, oradaki kaçakçılık faaliyetleri, terör gruplarının gelip geçişleri, bunlarla ilgili istihbarat notları detaylı olarak dercedilmiştir. Dolayısıyla, biz raporumuzu üst komisyona havale ettik.

Raporla ilgili olarak iki şeyi söylemek istiyorum:

Bir tanesi, Levent Bey'in hazırladığı muhalefet şerhidir. Bu, tabii, muhalefet partisinin şahsi değerlendirmesidir, ben ona katılmıyorum. Katılmadığım epey yönleri var ama esas vurgulamak istediğim şudur: Bu olayla suçlu olanlar sıralanırken Genelkurmay Başkanlığından başlayarak aşağı doğru askerî birimler sıralanmış. Bunların hiçbir delili en azından bizim belgelerimizde yoktur. O kadar özensiz ki, Genelkurmay Birinci Başkanı olarak da addetmiş. “Genelkurmay Birinci Başkanlığı” diye bir müessese yok. Genelkurmay Başkanlığı var, Genelkurmay İkinci Başkanlığı var. Dolayısıyla, bu yaklaşım, siyaseten sorumluluk taşıyan, ülkemizde gerçekten milletimizle devletimiz arasındaki diyalogu kurgulayacak olan heyetin bu kadar özensiz davranma lüksü yoktur.

İkinci olarak, Ertuğrul Bey'in itiraz şerhine bir cümleyle değinmek istiyorum, daha sonra bunu değerlendireceğiz hiç şüphesiz kendilerinin de katkılarıyla. Orada da toplamını okuduğumuzda şöyle bir algı ortaya çıkıyor: “Biz suçluları tespit edelim, sahada delil arayalım.” Böyle bir şey olamaz, yani bizim böyle bir yetkimiz, böyle bir görevimiz yok. Yani “Bu suçluları biz ilan edelim, elde ettiğimiz kadar delil toplayalım.” Mantık olarak neticesinde buraya geliyor.

Ben, tabii, muhalefet şerhi yazan, başta Atilla Bey olmak üzere, Levent Bey'e de, Ertuğrul Bey'e de duyarlılıklarından dolayı, içeriklerine katılmasam bile, teşekkür ediyorum.

Bu inceleme raporunun İnsan Hakları İnceleme Komisyonunun bir raporu olarak kabul edilmesini talep ediyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum.

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Şu konuda bizi faydalandırır mısınız? Biz Komisyon üyesi olmamakla beraber milletvekili olarak da burada bulunabiliyoruz. Bu araştırmalar esnasında, tabii ki, İnsan Hakları Komisyonu yargısal bir makam değil, bu net ancak araştırma ve incelemede fail veya şüphelilerin, emri veren pilotuna kadar bir kademe var Malatya Havaalanı'ndan 2. Taktik Diyarbakır Havaalanı'na kadar. Bu emri uygulayan 20'den fazla makamda görevli var. Bu görevlileri tespit edebildiniz mi? Edebildinizse dinleyebildiniz mi? İkisini yapamadınızsa yargı yerine geçip bu raporda “Kasıt yok.” hükmüne nasıl vardınız? Yani, ben bir hukukçuyum, otuz yıl ceza avukatlığı yaptım, uluslararası hukukta çalıştım. Savcılığın “gizli” dediği, Genelkurmayın “gizli” deyip bilgi vermediği... MİT'e gittik, Sayın Kaya da vardı, MİT'e de sordum ben, dedi ki: “Hiçbir istihbarat almadık, bilgi vermedi.” Sizlerse MİT'ten bilgi aldığınızı söylediniz.

İHSAN ŞENER (Ordu) – Hayır, yazışma yaptık.

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Kafamızda o kadar çok soru var ki... Şu an bütün o aileler burada, demin gruba aldım, Komisyonun sağlıklı çalışması için buraya, sizler rahatsız olmayasınız diye... Resimleri bakın, bütün aileler şu an grupta ve bunlar şu “Kasıt yok.” kavramı, “Kasıt yok.” olayı konusunda insanlık ve vicdanlılıkla...

BAŞKAN – Hasip Bey, tamam, bir usul belirledik, size söz vereceğiz ama şimdi...

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Ama, izah edilmesi açısından Sayın Başkan.

BAŞKAN – Zaten bunlar izah edilecek, yani niye müzakere açıyoruz?

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Komisyon Başkanım, usuldür efendim, usuldür; bilgilenmek istiyorum, ben bilgilenmek istiyorum.

BAŞKAN – Zaten burada süre sınırimız yok.

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Siz faili tespit etmeden kastının olmadığını nasıl anladınız?

BAŞKAN – O zaman usulü değiştirelim, yani diyelim ki “Sonuna kadar konuşunlar, herkes sorularını sorsun.”

ADİL KURT (Hakkâri) – Sayın Başkan, özür dilerim...

BAŞKAN – Öyle yapalım ya da gruplara soru soracağız.

ADİL KURT (Hakkâri) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Kurt, bir saniye efendim, bir saniye.

ADİL KURT (Hakkâri) – Müsaade ederseniz, bir cümle bir şey söyleyeyim, ondan sonra Sayın Başkan.

Şimdi, elimizde okuduğumuz bir alt komisyon raporu var. Alt Komisyon Başkanı da şu anda bir bilgilendirme yaptı. Bu bilgilendirmeden hareketle, sorulması ihtiyaç olan sorular var. Bunları izah ederse bize, biz de devamında daha sağlıklı değerlendirme yapma şansına sahip oluruz.

Şimdi, şu soruyu da sormak istiyorum: Sayın Şener diyor ki: “Raporlama sisteminin sağlıklı bir şekilde yapıldığına inanıyoruz.” Devamındaki cümlede diyor ki: “Bu raporlara ulaşamadık, bize verilmedi bu raporlar.” Şimdi, verilmemiş bu raporları... Hem bir tarafta “Esasında bu işin sorumlularının elinde raporlarla ilgili her türlü delil, belge, doküman var ama biz Komisyon olarak

ulaşamadık.” diyor ama burada bir hüküm var, “Burada bir suçlu tespit edemeyiz.” diyor. Nasıl böyle bir kanaate ulaştı, bunu sormak gerekiyor ve Sayın Komisyon Başkanının da cevap vermesi gerekir buna.

BAŞKAN – İhsan Bey söylesin, ben de bir katkı sağlayacağım zaten.

İHSAN ŞENER (Ordu) – Şimdi, değerli arkadaşlar, cümle dikkatli okunursa burada bir yargı cümlesi yok. Kasta dair belge ve bilgiye biz ulaşamadık. Bu “Kasıt yoktur.” anlamı taşımaz.

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Bunu nasıl ifade edersiniz Sayın Başkanım? Bu yargısal bir, ihsası rey denen bir olaydır. Siz bunu nasıl yazabilirsiniz bir rapora? Yargı makamı değilsiniz, yasama makamısınız, yasama, milletin iradesi adına görev yapıyorsunuz, siz cübbeyi giymiş bir hâkim değilsiniz.

İHSAN ŞENER (Ordu) – Değiliz, ben de onu baştan vurguladım.

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Nasıl böyle bir hata yapılabilir İnsan Hakları Komisyonu? İnsanlık, vicdan, tarih, adalet, hepsi sınavdadır, hepimiz vicdanen... Bu Meclis bunun altında kalmaz. Açık söylüyorum, çok yanlış bir şey bu.

BAŞKAN – Hasip Bey, bakın...

Arkadaşlar, bir usulü ortaya koyalım.

Hasip Bey’, burada sorularınızı soruyorsunuz, arkadaşımız da cevap verecek. Bu şekilde karşılıklı gidersek bu toplantıyı bitiremeyiz. Burada süre sınırı yok Hasip Bey. Bakın...

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Bu soruya cevap istiyorum, sizi rahat bırakacağım sonra.

BAŞKAN – Beğenmeye de bilirsiniz, yani bizi de rahatsız edebilirsiniz, bize de soru sorabilirsiniz.

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Çünkü aileler hakikaten bekliyor.

BAŞKAN – Ama, bakın, böyle bir yöntemle gidersek bu toplantıyı bitiremeyiz. Şimdi, Ertuğrul Bey sunumunu yapacak, sizler soru soracaksınız, cevap verilecek ama “Ben sizin sorduğunuz soruyu -veya- verdiğiniz cevabı beğenmiyorum.” gibi bir mantıkla sürekli konuşursak böyle biz yürüyemeyiz.

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Bakın, ben İç Tüzük Komisyonundayım. Şu an yeni bir İç Tüzük çalışması yapıyoruz. İnsan Hakları Komisyonunun bir denetim görevi vardı, son zamanlarda yasama görevi de üstlendi, yargı görevi yok. Şimdi, burada bir iktidar partisinin sadece üyelerinin kalkıp böyle bir ihsası reyde bulunup Komisyonunda oy çokluğuyla getirerek...

BAŞKAN – Bunu kabul etmeyebilirsiniz siz. Evet, bunu siz, ben size söz verdiğimde reddedebilirsiniz ama bunu hemen araya girerek böyle yürüyemeyiz.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Aynı soruyu belki soracağız fırsat verilirse.

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Yani, ben bu konuda bilgilenecek istedim, onun için.

Fail, görevli... Pilotu dinlediniz mi, komutanı dinlediniz mi? Ben bunu öğrenmek istiyorum.

İHSAN ŞENER (Ordu) – Hasip Bey, müsaade eder misiniz? Eğer siz bir soru sormuşsanız cevap talebidir bu. Biz de cevap vermek istiyoruz ama bu böyle olmaz, yani lütfen.

Şimdi, cümleyi dikkatle okursanız burada bir yargı cümlesi olmadığı açıktır. Cümleyi aynen okuyorum: “Türkiye’yi derinden üzen ve sarsan bu olayla ilgili yapılan araştırma ve incelemede olayın kasten yapıldığına yönelik olarak herhangi bir delil elde edilemediği görüş ve kanaatine varılmıştır.”

HASİP KAPLAN (Şırnak) – İhmal mi var, hata mı var?

İHSAN ŞENER (Ordu) – Bir saniye.

Biz kasten yapıldığına dair delil elde edemedik. Cumhuriyet savcılığının, yani Diyarbakır Özel Yetkili Cumhuriyet Savcılığının bize gönderdiği, Genelkuruma dair, yani askerîyeye dair, harekâtı gerçekleştiren birimlerden gelen klasörlerde böyle bir delile rastlamadık biz ama “Bütün deliller, bütün belgeler bize gönderilen klasörden ibaret midir?” sorusuna “Evet, ibarettir.” diyemiyorum çünkü tamamını bilmiyorum, bilmiyoruz.

İkinci bir olay, sorduğunuz ikinci soru: “Pilotu dinlediniz mi?” Pilotun ismi bizde yok ki, hangi pilotu dinleyeceğiz?

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Yoksa nasıl kasten yapılmadığına bağlıyorsunuz? Değilse, hataysa “Hata.” deyin, ihmalse “İhmal.” deyin, kasıt aşan bir durum varsa “Kasıt aşan bir durum.” deyin.

İHSAN ŞENER (Ordu) – Hasip Bey, lütfen, müsaade eder misiniz? Cümle çok açık: “Biz eldeki bilgi ve belgelerle bu kanaate ulaşamadık.” Bizim elde edemediğimiz, bilmediğimiz... Bize gönderilmemiş olabilir; bilemiyorum onu bak, onu da bilmiyorum.

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Sadece AK PARTİ’li üyeler buna ulaşamadı, diğerleri ulaşmış ama.

İHSAN ŞENER (Ordu) – Ben de onu merak ediyorum. Bu, aksine muhalefet şerhi yazan arkadaşlarımız başkaca bilgi ve belgeler elde etmişlerse, bir siyasal sorumluluktur, Komisyonla neden paylaşmadılar? (Gülüşmeler) Eğer gerçekten böyle bir bilgi ve belge varsa...

PERVİN BULDAN (İğdır) – Suçluyu ilan ettiniz Sayın Vekilim.

İHSAN ŞENER (Ordu) – Bir saniye. Çok özür dilerim.

PERVİN BULDAN (İğdır) – Şu anda suçluyu ilan etmiş bulunuyorsunuz, “Muhalefet suçludur.” demek istiyorsunuz.

İHSAN ŞENER (Ordu) – Pervin Hanım, demiyorum, öyle bir şey söylemedim ben.

PERVİN BULDAN (İğdır) – O anlaşılıyor.

İHSAN ŞENER (Ordu) – Ama, cümlemi bitirmeden hemen cevap veriyorsunuz.

İkinci bir şey söylüyorum: Eğer bu bilgi ve belgeler kendilerinde mevcut ise neden muhalefet şerhlerine yansıtılmamışlardır?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, bir konuya açıklık getireyim.

ADİL KURT (Hakkâri) – Şu ifade çok önemliydi, tekrar kayda geçmesi açısından önemlidir Sayın Başkan, Alt Komisyon Başkanımız diyor ki: “Biz incelediğimiz belgelerin, belgelerin tamamı olup olmadığı konusunda bir yargıya ulaşamadık, böyle bir şeyi ifade edemiyoruz.” diyor.

İHSAN ŞENER (Ordu) – Tabii ki. Bilemeyiz onu.

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Tamamlanamamıştır, yeniden bütün Komisyon incelesin, eksik inceleme vardır.

BAŞKAN – Hasip Bey, bir konuyu izah edeyim. Komisyonun çalışmalarının özellikle yarıya yakınında herhangi bir engelleme, herhangi bir süzgeçten geçirme gibi bir durumla karşı karşıya kalmadık, yani hakikaten Millî Savunma Bakanlığımızdan ve Genelkurmay Başkanlığımızdan ne talep etmişsek gönderildi. Burada belki de en değerli delil ne olabilir sizce? Görüntülerdir. Yani görüntülere dahi...

HASİP KAPLAN (Şırnak) – “Genelkurmay göndermedi.” diyorsunuz.

BAŞKAN – Hasip Bey, bir saniye.

ADİL KURT (Hakkâri) – “Emin değiliz.” diyor Sayın Başkan, birbirinizle çelişiyorsunuz. Alt Komisyon Başkanı diyor ki: “Emin değiliz.”

BAŞKAN – Arkadaşlar, sözümü bitireyim.

ADİL KURT (Hakkâri) – Hayır, çelişiyorsunuz.

HASİP KAPLAN (Şırnak) – İstediklerinizi Genelkurmay göndermemiş.

BAŞKAN – Niye böyle acelecisiniz? Böyle bir yöntem yok hakikaten, bir saniye sabredin ya.

Şimdi, belli bir süreye kadar çok iyi bir diyalog içerisinde geçti bu bilgi alışverişi...

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Yani, yarıya kadarki bölümü sağlıklı mı oldu?

BAŞKAN – Bir saniye efendim, bir saniye.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – “Yarıya kadar” dediniz, anlaşılması için soruyorum.

BAŞKAN – Tarih de verebilirim, şimdi aklımda kalmadı, tarih de verebilirim, o yazı bize gelene kadar.

Oradan hakikaten her şey gönderildi. Bakın, biz Şırnak'a gittiğimizde şöyle bir yazı yazmıştık, dedik ki: “Bütün askerî erkân ve idari erkân burada olacak.” diye. Valilikte hakikaten hazır bekliyorlardı, arkadaşlarımız da şahittirler. İfadesini almak istediğimiz herkesin orada ifadesine başvurduk. Çalışma bir süre yürüdüktan sonra bir yazı geldi Genelkurmay Başkanlığından, Cumhuriyet Başsavcılığının “gizlilik” kararı çerçevesinde, bundan sonra bize danışılmadan herhangi bir bilgi ve belge gönderilmemesiyle ilgili bir ihtar gönderilmiş. O ihtar üzerine, evet, çalışmalarımız akamete uğradı, biz bunun farkındayız. Ondan sonra, biz bu sefer savcılığa yöneldik, savcılıktan bütün belgeleri istedik, dedik ki: “Bize belgeleri gönderin.” O da şöyle bir cevap verdi: “Soruşturmanın gizliliğini ihlal edecek şekilde elimdeki mevcut belgeleri gönderiyorum.” diye yazı yazdı. Bu soruşturmanın gizliliğini ihlal etmeyecek neler var, neler yoktu, bize gönderdikleri neler, orada kalan ne, ben bilemiyorum doğrusu ama dediğim gibi, savcılık gizlilik kararı alana kadar, gerçekten bu süreç demokratik bir ülkede yürümesi gerektiği şekilde yürüdü. Bu şekilde burada haksızlık etmemelidir. Bu raporu, arkadaşlarımız, muhtemelen, bize gelen belge ve bilgilere göre yazdı. Herkes şunu bekleyebilir: “Efendim, benim tahminim şuydu, benim beklentim şuydu.” Ama, biz beklentiye göre, tahmine göre bir rapor burada bekleyemeyiz. Arkadaşlarımız bunu yazmışlar. Muhtemelen biraz sonra dinleyeceğiz, Ertuğrul Bey'i, Levent Bey'i, Atilla Bey'i dinleyeceğiz. Onlar muhalefet şerhlerinin de

gerekçelerini muhtemelen delilli bir şekilde bize söyleyeceklerdir herhâlde “Şu delile dayanarak biz bu kararı verdik.” falan diye. Ben de doğrusu merak ediyorum. Burada arkadaşlarımızı suçlamaya veya işte, şunu yapmaya gerek yok.

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Sayın Başkanım, siz çok güzel açıkladınız, dediniz ki: “Genelkurmay bize bilgi vermedi, gittik, gizlilik dosyasından, savcılıktan aldık klasörü, onlar da ihlal etmeyecek bölümünü verdiler.” Şimdi, bu ülkede ya milletin iradesi vardır.

BAŞKAN – “Vermedi” demiyorum bakın Hasiş Bey, gene yanlış anlaşılıyor, belirli bir zamana kadar verildi.

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Yasama yargı kadar etkili mi? Yürütme yasamayı takmıyor, yani bunu dinlemiyor, mesele burada yani.

BAŞKAN – Sayın Ertuğrul Kürkcü, şimdi size söz veriyorum.

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Sayın Başkanım, bir şey sormak istiyorum, biraz önce söylediniz, ben de Komisyonun başında vardım, bir aşamaya kadar bu bilgi akışı vardı, daha sonra bu bilgi akışının kesildiğini biliyoruz, samimiyetle bir şey öğrenmek istiyorum: Bu bilgi akışının tam da kesildiği süreç Sayın Başbakanın “Bu konuda, bu Uludere konusunda hiç kimse konuşmayacak.” talimatıyla o tarihlerde örtüşmeye mi başladı?

BAŞKAN – Malik Bey, yani, böyle, bu şekilde...

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Bunu samimiyetle... Yani, durup dururken bu bilgi akışı niye kesildi Başkanım? Daha önce aldığınız bilgiler daha sonra niye birdenbire kesildi?

BAŞKAN – Yani, bu tür şeylere ben burada cevap vermem.

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – O zamana kadar bilgi gelmiş de...

BAŞKAN – Arkadaşlar, hanginiz ifade edeceksiniz?

Levent Bey, siz mi?

Ertuğrul Bey...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Sayın Başkan, bir şeyi düzelteyim de... Bir cümle. Bir şeyi yanlış kullandınız Sayın Başkan. Şimdi ben de burada Genelkurmaydan gelen askerlere soru sordum, hâkimlere soru sordum burada, belgelerin istendiği noktada soru sordum kendilerine: Siz mi Diyarbakır Özel Yetkili Savcılığına sordunuz, yoksa oradan mı size geldi? “Hayır, biz sorduk, ondan sonra size göndermedik.” dedi. Dolayısıyla, ilk başka Diyarbakır Özel Yetkili Savcılığının “gönderme” diye bir talimatı yok.

BAŞKAN – Efendim, bize gelen yazıyı ben size bahsettim.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Bu nasıl oldu? Burada bizzat ben kendim soru sordum hâkime, hâkim dedi ki: “Biz sorduk, Özel Yetkili Savcılıkla görüşme yaptık, o görüşmeden sonra bize dediler ki: ‘Bizim bilgimiz olmadan göndermeyeceksiniz.’” Dolayısıyla, Özel Yetkili Savcılığa başvuran ve belgeleri göndermek istemeyen Genelkurmaydır burada, ondan sonra bu yazı yazılmıştır. Bunun o nedenle düzeltilmesi lazım.

BAŞKAN – Buyurun.

İHSAN ŞENER (Ordu) – Bir açıklama yapmak istiyorum.

2 Nisan 2012 tarihli Millî Savunma Bakanlığının yazısında ikinci paragrafta “Olayla ilgili soruşturmayı yürüten Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığının ilgili B yazısıyla 5271 sayılı Yasa’nın 157’nci maddesi uyarınca, soruşturma evresindeki usul işlemlerinin gizli olduğu, ayrıca aynı Yasa’nın 153/2’nci maddesine göre Uludere Sulh Ceza Mahkemesi tarafından soruşturma için gizlilik kararı verildiği, soruşturma için gizlilik kararı bulunduğundan, soruşturmanın gizliliğine zarar verecek bilgi ve belgelerin paylaşılmamasının istendiğini, bu kapsamda hazırlanan 7 sayfalık bilgi notu ek A’yla gönderilmiştir.”

HASİP KAPLAN (Şırnak) – 7 sayfalık bilgi notu. Millî Savunma Bakanlığı yürütme, nasıl yargıdan alıp yasamaya göndermiyor? Burada asıl konuşulması gereken bu. Yasamanın sorularına cevap verilmemiş, işlemler tamamlanmamış, faili bile tespit edilmemiş, savcılıkta bir kişi ifadeye çağırılmamış. Bakın, dikkatinizi çekerim, bugüne kadar savcılıkta bir kişi ifadeye çağırılmamışsa...

BAŞKAN – Hasiş Bey, bir saniye, Levent Bey devam etsin sözüne.

Levent Bey, buyurun.

LEVENT GÖK (Ankara) – Sayın Başkan, değerli üyeler; ben de hepinizi sevgiyle, saygıyla selamlıyorum.

Bugün, burada, ülkemizin yakın tarihinin en trajik olaylarından bir tanesini soruşturmak ve araştırmak için yola koyulduğumuz ve kamuoyunun büyük ilgiyle ve özellikle hayatını kaybedenlerin yakınlarının çok büyük bir umutla bekledikleri ama sonuçta AKP’li üyelerin hazırladıkları ve bizim muhalefet ettiğimiz alt komisyon raporunu tartışmak üzere bulunuyoruz.

Biz, 6 Mart 2013 tarihinde yapılan alt komisyon toplantısından sonra kendimize verilen süre içerisinde 62 sayfalık muhalafet şerhimizi komisyonumuzun üyelerinin tüm bilgisine sunmuş bulunuyoruz.

Değerli arkadaşlarım, bu Komisyon kurulduğu zaman, hemen hemen tüm toplumda ve özellikle hayatını kaybeden aileler üzerinde -Şırnak'ta, Uludere'de- tüm kamuoyumuzda büyük bir beklenti -Medis İnsan Hakları Komisyonunun böylesine bir önemli olayda olaya müdahil olmasının büyük bir beklenti- doğurduğu gerçeği hepimiz açısından bilinen bir gerçekliktir. Nitekim, Komisyonumuz kurulduktan sonra, başta Üst Komisyon Başkanımız Sayın Ayhan Sefer Üstün ve Alt Komisyon Başkanı Sayın İhsan Şener kamuoyuna yaptıkları açıklamalarda ve özellikle Uludere'de aileleri ziyaret ederken "Merak etmeyin, bu olayın failleri bulunacaktır ve biz de bu konuda gerekli her türlü konuda araştırmayı yapacağız." diye taahhütte bulunmuşlardır. Bu çok nettir, bunların hepsi kayıtlarda vardır, söylenmiş sözlerdir, ailelerin huzurunda söylenmiş sözlerdir. Eğer bu sözler söylenmemişse aileler biraz ileride, onları çağırıp onlarla yüzleşme şansımız hepimiz için mümkündür.

Dolayısıyla, Komisyon Başkanımıza ve Komisyonun AKP'li üyelerinin vicdanlarına ve insani duygularına, bizler de muhalafet partili üyeler olarak başlangıçta güvendik. Zannettik ki insani ve vicdani duygular öne çıkar. "İnsan Hakları" gibi çok özel bir komisyonun siyasi tartışmaların ötesinde bu Komisyonunda yer alma özelliğine uygun davranma ve cesaretli olma ve tamamen insan haklarını sorgulama gerekçesiyle gerekirse bütün gerçeklerin üzerine gidebilecekleri izlenimi en başta bizlerde mevcuttu, arkadaşlarımız açısından, AKP'li üyeler açısından. Ancak, bir müddet geçtikten sonra, olayı sulandırılmaya, unutturulmaya ve karartmaya dönük siyasi iktidarın çabalarına alet olan bir komisyon olarak ne yazık ki bir müddet sonra yürümeye başladık. Bu Komisyon, siyasi iktidarın AKP'li üyeler üzerinde yarattığı baskıyla gerçekleri örtbas etme komisyonu olarak işlevini sürdürmüştür ondan sonraki süreçte. Bu Komisyon, verdiği taahhütlerin çok ötesinde Başbakanın "Uludere karanlık dehlizlerde kalmayacak." değerlendirmesine karşın, bırakın karanlık dehlizleri -karanlık dehlizlerde de bir umut vardır- yazdıkları kendi gerekçelerinde ve düşüncelerinde olayı karanlık dehlizlerin de çok daha da ötesine taşıyan değerlendirmeler, hatta olayı hiç de ortaya somut bir şekilde koyan değerlendirmeleri yapmamak suretiyle de görevini yapmamıştır. Burada özellikle altını çiziyorum, görevini yapmayanlar AKP'nin Komisyon üyeleridir. Bu Komisyon üyelerimiz, bu raporla yakın tarihimizin en trajik olayı olan Uludere için, insan hakları ve demokrasi açısından tam bir "kara leke" diye nitelenecek bir rapora imza atmışlardır. Bu metinde vicdan yoktur. Bu metinde insan hakları yoktur. Bu metinde adalet yoktur. Bu metinde devletin yurttaşını sahiplenmesi yoktur. Bu metinde özür yoktur. Bu metinde insanlık adına tüm kavramlar ayaklar altın alınmıştır. Bu metinde AKP'li üyelerin vicdanları ve insani duyguları kararmış, siyasi iktidarın baskısıyla Türkiye demokrasi tarihine "kara leke" gibi geçecek bir rapora imza atmışlardır.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Levent Bey, affedersiniz, çok affedersiniz, beni bağışlarsanız bir şey söyleyeceğim...

LEVENT GÖK (Ankara) – Lütfen, Lütfen Naci Bey, Lütfen... Lütfen, daha sonra konuşursunuz.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Lütfen olgulardan bahsediniz, olgulardan...

LEVENT GÖK (Ankara) – Bu raporda Komisyonun başında beri aradığı hiçbir sorunun yanıtı verilmemiştir.

Şimdi söz sırası bende değerli arkadaşlar. Ben konuşan hiç kimseye müdahil olmadım, olmayacağım da.

Bu metinde -AKP'li üyelerin kabul ettiği metinde, bizim muhalif kaldığımız metinde- Komisyonun başından beri aradığı hiçbir sorunun yanıtı verilmemiştir, olayın sorumlu mevkileri ve kişileri işaret edilmemiştir. Ölen yurttaşlarımız -28 Aralık 2011 tarihinde öldüğü günkü duruma benzer, yine onları hayatlarından kopartacak ve ailelerini acılara sevk edecek şekilde- içlerinde teröristler olabileceği algısı yaratılmak istenerek itibarsızlaştırılmak istenmiş ve harekât meşru kılınmak istenmiştir. Ölen yurttaşlarımızın ailelerinin adalet arayışları, onlara verilen tazminat ve köye yapılan yardımlardan bahsedilmek suretiyle hiçe sayılmış, ailelerin ölen evlatları ve acıları iktidar partisi üyeleri tarafından paraya taahhüt edilmiştir. Olayın yaşam hakkının ihlali olduğuna dair hiçbir değerlendirmede bulunulmamıştır. Olayın terör bölgesinde geçtiği vurgulanarak olağan bir vaka görülmesine yönelik bir çaba içerisinde olunmuştur.

Sayın Başkan, değerli üyeler; bu Komisyonumuz kurulduğu andan itibaren biz 4 temel sorunun cevabını aradık. Birincisi: Heron görüntülerini hangi organ değerlendirdi? İkincisi: Hedef tayinini kim yaptı? Yani bu gelen kişilerin terörist ya da bir başka şahıslar olduğu değerlendirmesini hangi makam yaptı? Üçüncüsü: İstihbaratın paylaşımı nasıl olmuştur? Dördüncüsü: Vur emrini kim vermiştir?

Sayın Başkan, değerli üyeler; bu olay olduktan sonra bugüne kadar, tam on beşinci ayını doldurduğumuz bugün de biliniz ki bu olayın tüm sorularının cevapları olay olduktan tam beş dakika sonra devletin tüm kademesi ve herkes tarafından bilinen hususlardır.

Esasında, biz, bugün, burada, çok karmaşık bir hadiseyi tartışmıyoruz. Biz, burada, herkesin bildiği ama gerçekleri söylemediği, herkesin de içinde olduğu için bir türlü açığa çıkartılmadığı, devletin tüm üst kademesinin bir kader birliği içerisinde olduğu bir olayı tartışıyoruz. Bu olay neticesinde, herkesin bildiği bu basit soruların cevapları alınmamış, verilmemiş, ama birazdan açıklayacağım gerekçelerle...

Elbette, bizler, sorumlu bir muhalefet partisinin üyesi olarak halkımıza, demokrasiye inanan insanlara, yaşam hakkı en ağır biçimde ihlal edilmiş Uludere'de yaşayan yurttaşlarımıza karşı görevimizi yerine getirmek için büyük bir titizlikle çalıştık. Bütün delilleri satır satır okuyarak, onun dışında yaptığımız hariç -ki onlardan birazdan bahsedeceğim, Sayın İhsan Şener'in şaşırmasına gerek yoktur, o bilgileri nereden aldılar" diye- çok basit bilgileri, herkesin çok kolayca edineceği bilgileri edinerek raporumuzda paylaştık. Bu rapor, tamamıyla olayı örtbas etmeye ve bu olayı kapattırmaya dönük bir çabadır. Bu, ülkemiz demokrasisi açısından hüznü verici bir manzardır, tarifi imkânsız acıları bundan sonra da doğuracaktır. Ülkemizdeki adalet duygusunu son derece aşçılayan, ayaklar altına alan bir rapordur. Bu raporla, Türkiye'de vicdanlar sarsılmıştır, vicdanlar tekrar kanamaya başlamıştır. Ölenlerin yakınları bir kez daha yakınlarının ölümüyle sarsıldıkları gün gibi sarsılmaya başlamışlardır. Adalet arayışını haykırmak istiyorlar; onlar, devletin, bütün birimleriyle kendilerini sahiplenilmesini beklerken devletin elinin tersiyle ittiği yurttaşlar olarak anılmak istemiyorlar ama bu sahipsizlik duygusunu, ta başından beri, bu Komisyon, işin içine alet olunmak suretiyle gerçekleştirmiş değerli arkadaşlarımız, bütün çabalarımıza karşın. Bakın, bu olayın karartılmak istenmesinin en büyük gerekçelerinden bir tanesi raporun yazım tarihidir.

Değerli arkadaşlar, bu raporun, biz, 14 Kasım 2012 tarihinde yazımına karar verdik. Komisyonumuz kurulduktan sonra, Meclis tatile girmeden önce 13 Haziran 2012 tarihinde yaptığımız son toplantıda hangi deliller dosyamızda varsa o deliller de 14 Kasım tarihinde dosyamızda vardı değerli arkadaşlarım. Yani, tam beş aylık bir süre öncesinden raporumuzu yazmaya başlayabilirdik. Bu konudaki tüm taleplerimiz Komisyonca reddedilmiştir. Meclis tatilde olduğu zaman dahi çalışma kararı almamıza karşın, birçok defa sözlü ve yazılı olarak yaptığımız başvurularımızda Komisyon toplantıya çağırılmamıştır. Komisyon Başkanının, toplantının şu gün yapılacağı ya da bugün yapılacağı dediği toplantılar dahi yapılmamıştır Alt Komisyon Başkanın. Bu konuda, Birleşmiş Milletler Özel Raportörünün kendisini ziyaret ettiği zaman söylediği tarih olan aralık içerisinde dahi yayınlanmamıştır ve o raportör o tarihi deklare etmiştir kamuoyuna "Alt komisyon raporunu aralık içerisinde açıklayacak." diye, o tarih dahi tutturulmamıştır. Çok bilinçli bir karartma ve olayı unutturarak, zamana yayarak soğutma gayretleri sürmüştür. Bakın, ısrarla altını çiziyorum: 13 Haziran 2012 tarihinde yaptığımız toplantıda dosyamızda hangi deliller varsa raporun yazım kararını aldığımız 14 Kasım, yani tam beş ay sonraki toplantıda aynı deliller vardır. Değişen hiçbir delil yoktur, değişen hiçbir delil yoktur. Niçin beş ay beklenmiştir? Komisyon Başkanı, bunu, gerekçeli bir şekilde, inandırıcı bir şekilde bize açıklayabilir mi? Tüm taleplerimize karşın yapılmamıştır bu toplantılar değerli arkadaşlarım. Ben, tatilde dahi elimizdeki kısıtlı belgeleri hemen hemen fırsat buldukça her zaman sürekli olarak burada inceledim.

Şimdi, değerli arkadaşlarım, bu raporda, başından beri, Adalet ve Kalkınma Partili sözcülerin, iktidar sözcülerinin ve Başbakanın pek çok demeci, esasında, olayın hangi sonuca vardırılmak istediklerini çok açık bir şekilde ortaya koymuştur. Gerek Başbakan gerekse eski İçişleri Bakanı İdris Naim Şahin, muhtelif tarihlerde yaptıkları açıklamalarda "Ne biliyorsunuz, herkes 'sivil' diyor bunlara, ölenler içinde teröristler de olabilir." diyerek basına demeçler vermişler. Gerçi Hüseyin Çelik itiraz etmiştir buna ama anlaşılıyor ki bu rapora İdris Naim Şahin damgasını vurmuştur değerli arkadaşlarım; Hüseyin Çelik değil, İdris Naim Şahin damgasını vurmuştur.

Şimdi, bu raporda, Başbakan ve tüm AKP'nin ileri gelen sözcüleri, sürekli olarak "ölenlerin arasında teröristler olabileceği" algısını yaratmaya çalışırken Başbakan bu arada eşini de Uludere'ye göndermeyi ihmal etmemiş ve tarihte böylesine üzücü bir olayın yaşandığı yere gidemeyen tek başbakan olarak Başbakan tarihe geçmiştir. Başbakan buraya gidememiştir, niçin gidememiştir? Sorulması gereken bir soru odur. Emine Erdoğan gitmiştir. Sayın Emine Erdoğan ağlamıştır. Ama o ağlamaların boşuna olduğu ortaya çıkmıştır. Emine Erdoğan da orada söz vermiştir Başbakan adına "Sorumlular ortaya çıkacak." diye.

Bunları niçin anlatıyorum? Bunları, bilmemiz gerekiyor da o yüzden.

Başbakan, sürekli, ölen kaçakçıları suçlayan demeçler vermiştir: "Bu iş anlatıldığı gibi kolay değil, dikkate ederseniz kaçakçıların hiçbiri bombalara basmadı. Harita kimlerin elinde olabilir?" diyerek yine onlara terörle ilgili bir atıfta bulunmuştur. "Biz, burada, hiçbir ölünün üzerini örtmedik ama burası terör bölgesidir. Benim anladığım kadarıyla, burada, salt kaçakçılık olayı değildir." diyerek olayı başka bir boyuta çeken açıklamalar yapmak suretiyle AKP'li üyelerin de iradesine Başbakan ipotek koymuştur. AKP'li üyeler, bu iradenin dışına çıkamamışlardır. Kişisel konuşmalarımızdaki vicdani duyguları resmî toplantılarda başka bir görüntüye dönüşmüştür.

BAŞKAN – Levent Bey, yalnız bakın...

LEVENT GÖK (Ankara) – Başka bir görüntüye dönüşmüştür.

BAŞKAN – ...arkadaşları itham edip duruyorsunuz. Siz kendi raporunuzu bence izah etmeniz daha iyi olur.

LEVENT GÖK (Ankara) – E, anlatıyorum, onu anlatıyorum zaten, ben de kendi raporumu anlatıyorum.

BAŞKAN – Ama, arkadaşlarımız hakaret ediyorsunuz yani...

AHMET SALİH DAL (Kilis) – Raporda öyle şeyler yok, kişisel görüşmeler falan.

BAŞKAN – Evet, yani...

LEVENT GÖK (Ankara) – Değerli arkadaşlarım, bu raporda AKP...

BAŞKAN – Ben sizin raporunuzu okudum yani.

LEVENT GÖK (Ankara) – ...hiçbir arayışın içerisine girmemiştir. Az önce Sayın İhsan Şener bahsederken ne araştırdıklarını, bizim çok haklı bir gerekçeyle ileri sürdüğümüz bu işin planlandığı yer olan Genelkurmay Harekât Dairesinden bir askerî yetkilinin dinlenme talebi Komisyon üyelerinin oylarıyla reddedilmiştir. Yani, böylesine önemli bir hadisede, Komisyon, üst düzeyde hiçbir askerî yetkiliyi dinlemeyerek ve bundan özenle kaçınarak, mümkün olduğu kadar olayın etrafında dolanarak, olaya uzak kalarak ve sonuçta da “Biz, zaten, soruşturma komisyonu değiliz, araştırma komisyonuyuz.” demeye başlanarak iş iyice sulandırılmıştır. Bu sulandırılmanın ilk aşamasını Başbakan Yardımcısı Bülent Arınç yapmıştır değerli arkadaşlarım. Bülent Arınç, bir açıklamasında, demecinde aynen şu sözleri söyleyerek Komisyonumuzun çerçevesini AKP’li üyeler açısından çizmiştir: Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Hakları Komisyonunun bünyesinde bir alt komisyon kurulduğunu -demecinde öyle söylüyor- bu Komisyonun sadece bir inceleme ve tespit yaptığını, icrai görevi olmadığını -dikkat edin- “Size yol gösterebilir, sizin elinize bilgi sunabilir ama bir Meclis soruşturma komisyonu gibi icrai fonksiyonu siyasi sonuç getirecek bir neticesi olmayabilir.” demek suretiyle zaten olayın adını başından koymuştur. Bu açıklamalardan sonra Sayın İhsan Şener de pek çok açıklamasında “Lambadan cin çıkartacak değiliz. Biz, araştırma komisyonuyuz, inceleme yaparız. Soruşturma komisyonu değiliz. kimseyi tarif edemeyiz.” diyerek demeçler vermiştir. Ama bizim İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Kanunu’nun 6’ncı maddesi “Komisyonun gerekli görmesi hâlinde -değerli arkadaşlarım- inceleme konusunun sorumluları hakkında genel hükümlere göre kovuşturma veya işlem yapılabilmesi için Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca komisyon raporu ilgili mercie bildirilir.” demesine rağmen, bunlar söylenebilmiştir ve ifade edilebilmiştir.

Öyle değil Sayın Başkan, Komisyonumuz, inceleme konusunun sorumluları hakkında -ama tabii siz saptamadığınız için, ondan kendinizi muaf tutabilirsiniz ama bizim açımızdan öyle bir şey değil- genel hükümlere göre... Çok açıktır arkadaşlar hükümler...

İHSAN ŞENER (Ordu) – Onu yapacak olan Meclis Başkanı.

LEVENT GÖK (Ankara) – Evet, onu da biz talep edeceğiz ama. Cesaretiniz varsa edeceğiz onu da.

HAMZA DAĞ (İzmir) – Her kurumda olması lazım her kuruma ait.

LEVENT GÖK (Ankara) – Komisyonun gerekli görmesi hâlinde arkadaşlar -yani biz gerekli göreceğiz. Elbette AKP’li üyeler gerekli görececek mi bilmiyorum, ama Komisyonumuzun çerçevesi sadece inceleme ve araştırmadan ibaret değildir- sorumluları hakkında genel hükümlere göre kovuşturma ve işlem yapılabilmesi için bu raporun ilgili mercilere gönderilmesi isteme hakkına sahip bir komisyondur.

Şimdi, bir kere, Komisyon, kendi görevini -AKP’li üyeler- bu şekilde sınırladıktan sonra, bir de ayrıca, mülkiye müfettişinin raporuna değinmemizde yarar vardır. İktidar ne amaçlamıştır, bunları sizlerle paylaşmak istiyorum.

Değerli arkadaşlarım, İçişleri Bakanlığı tarafından mülkiye müfettişine verilen inceleme izni üzerine -altını çiziyorum yine- mülkiye müfettişi sanırım 2012 Şubat ya da Nisan ayı içerisinde, tam bir yıl önce raporunu sunmuştur hem ilgili makamlara hem de Komisyonumuza da gelmiştir bu rapor. Bu raporda, Sayın Komisyonun itibar etmediği pek çok değerli hükümler de vardır, altını çizmek gerekir. Ancak, değerli arkadaşlarım, mülkiye müfettişleri sıralı komutanlıkların soruşturulmasını isterken o raporda ve geçtiğimiz yıl 2012’nin Şubat ya da Nisan ayı içerisinde -İçişleri Bakanlığında tam sunulduğu tarihi bilmiyorum- o tarihten itibaren İçişleri Bakanlığı soruşturma için izin vermemiştir. Şimdi, ne demek istiyorum? AKP ne yapmıştır, iktidar ne yapmıştır?

Şimdi, Komisyonumuz diyor ki: “ Biz inceleme komisyonuyuz, biz işe giremeyiz.” Peki, mülkiye müfettişi için içine girmiş midir? Hayır değerli arkadaşlarım.

İdare hukukunda soruşturma iki aşamada yapılır: Birincisi bir ön incelemedir, ikincisi de soruşturmadır. AKP -iktidar- mülkiye müfettişine ön inceleme için izin vermiştir, soruşturma izni verilmemiştir. Bakın, çok özenle altını çiziyorum. Bu raporun soruşturma iznine dönüşmesi için, soruşturma raporuna dönüşmesi için ita amirinin yani İçişleri Bakanlığının soruşturma izni vermesi gerekirken, tam bir yıldır daha soruşturma izni vermediler. Mülkiye müfettişi raporu da İçişleri Bakanlığının tozlu raflarında duruyor.

Niçin böyle olmuştur? İktidarlar, genellikle, böyle karışık durumlarda, esasında, derhâl soruşturma izni vermelidirler ön inceleme izni değil, soruşturma izni, ama iktidar, ön inceleme izni vermek suretiyle süreci bir görmek istemiş ve tam bir yıl geçtiği hâlde, mülkiye müfettişi raporuna soruşturma izni vermeyerek de daha olayın üzerine gitmemiştir. Yani iktidar, şu ana kadar Başbakanın “Uludere karanlık dehlizlerde kalmayacak.” diyen Başbakanın aksine, iktidar tarafından Uludere’yle ilgili verilmiş bir soruşturma izni hâlen mevcut değildir değerli arkadaşlarım, hâlen mevcut değildir. Bu, niçin böyle olmuştur? Elbette soruşturma izni verildiğinde kimi görevliler hakkında dava açılması gündeme gelecek, çünkü soruşturmanın konusu ve sonucu öyle bitecektir “Şunlar şunlar hakkında dava açılın.” denecektir. Ama AKP daha soruşturma iznini vermemiştir.

Dolayısıyla, AKP ve Komisyonumuz, bir yandan olayı inceliyor görüntüsü vermiş ama bir yandan da olayın mekanizmalarını harekete geçirmeyerek olayın arkasından dolanmaya devam etmiştir. Bu ana hatları herkesin bilmesinde yarar var. Bugüne kadar pek çok açıklamalarda bulduk ama yani bunlar gözden kaçabilen de önemli hususlardır. Bir ülkede, bir yıl önce verilen bir mülkiye müfettişi raporuna rağmen, hâlâ soruşturma izni verilemiyorsa bunun, herhâlde, sorgulanması ve niçin yapıldığının da çok iyi bir şekilde kamuoyuna anlatılması gerekir değerli arkadaşlarım.

Değerli arkadaşlarım, siyasi iktidar, ta başından beri Uludere’de ve bu haberlerle ilgili yayın yapan gazetecilere ciddi bir ambargo koymuştur. Şahsımı dahi suçlamıştır Başbakan. 28 Şubat 2012 tarihinde AKP Grubunda yaptığı konuşmada beni kastederek “Önüme gelen Komisyon adına konuşamaz. Ama baktık ki birileri bir şey netleşmeden hemen açıklama yapmaya, bir dezenformasyona gitme gayretine giriyorlar.” diyerek daha bizlerin de iradesine ipotek koymaya çalışmıştır. Süreç içerisinde gazetecilerden Emre Uslu, Mehmet Baransu, Ali Akel başına gelenler çok tipik örnektir. Emre Uslu’nun, bu konuyla ilgili yazı yazan gazeteci Emre Uslu’nun gizli bilgilerine ulaşılmıştır, bunlar servis edilmiştir, ailesi üzerine baskı kurulmuştur. Mehmet Baransu ise MİT tarafından takip edilmiştir. Mehmet Baransu bir gün kahvede bulunduğu zaman gelen 2 MİT görevlisi Baransu’nun fark etmesi ve şikâyet etmesi üzerine yakalanmış, karakola götürülmüş ama Başbakan soruşturma izni vermediği için o olay kapatılmıştır. Ali Akel’in ise yazdığı bir yazı nedeniyle gazeteden atıldığını biliyorsunuz.

ADİL KURT (Hakkâri) – Yeni kahramanlar çıkabilir.

LEVENT GÖK (Ankara) – Evet.

Tablo budur. Ben olayları olduğu gibi ortaya koyuyorum, kimin ne başına geldiğini de ortaya çıkarıyorum.

Değerli arkadaşlarım, şimdi, burada, yerel askerî kuvvetleri dinledik. Genelkurmay Başkanlığının gönderdiği yazı çok nettir. Genelkurmay Başkanlığı, harekâtın, sınır ötesi karar alma mekanizması dâhilinde icra edildiğini vurgulamıştır. Çok net bir bilgidir, yani kendisinin verdiği rapora göre sınır ötesi harekât karar mekanizması dâhilinde icra edilmiştir. Çok net bir bilgidir ve bu yetkiyi de Hükümetten aldıklarını, Meclisten geçen tezkereye dayandırdıklarını bizlere çok açık bir şekilde bildirmiş, zaten bu da kamuoyuyla paylaşmıştır.

Şimdi, bu arada gelen MİT raporunun çok çarpıcı bir cümlesini sizlerle paylaşmak isterim. MİT, bu olayda, kendisini, belli ölçülerde olayın dışında tutmaya özen göstermiş ve saç baş yolduracak bir ifade kullanmıştır değerli arkadaşlarım. Şimdi, bu olay 28/12/2011 tarihinde... İlk bombanın atıldığı saat 21.39’ dur, son bomba 22.24’ te atılmıştır; 28 Aralık 2011. MİT gönderdiği yazıda... Ki olaydan sonra hemen köylüler olay yerine gitmiş, yaralıları ve ölüleri aşıya taşımışlar, 112 acil servisler sürekli çalışmış. Bu arada, Şırnak Valisi saat on birde, gece on birde -hemen yarım saat sonra- olayı öğrendiğini, Ankara’da olmasına rağmen, ifade etmiş ama Türkiye’nin millî güvenliğinin bırakıldığı MİT olayı tam on iki saat sonra öğrendiğini ifade ederek yani kendi kurumunun da sorgulanmasını gerektirir çok ilginç bir cevap vermiştir, “Bahse konu olaya ilişkin ilik resmî açıklama Müsteşarlığımıza 29/12/2011 saat 9.35 itibarıyla gelmiştir.” diyerek bu ülkede artık her türlü kurumun, her türlü yönüyle tartışılmasını zorunlu bırakmıştır. Yani, bombalamalardan tam on iki saat sonra. O kadar ki, bir sürü haber ajansının geçtiği bir haber olmasına karşın, MİT’in böyle bir değerlendirmeyi nasıl yapabildiğini hâlâ anlayabilmiş değilim değerli arkadaşlarım.

Değerli arkadaşlarım, Heron görüntülerini incelediğimiz zaman bu... Bunlar raporlarında çok ayrıntılı var, ben atlayarak gidiyorum, sizlerle esas paylaşacağım bölüme geleceğim. Heron görüntülerinde şu temel bir sorunun cevabı aranmamıştır: Heron görüntülerini izlediğimiz zaman, o görüntülerde bir kayma olmuştur değerli arkadaşlarım. Bunu, bütün üyeler görmüştür. Bu kaymanın neden gerçekleştiği hâlâ şu ana kadar açıklanmamıştır. Bir görüntü çakışması olmuş ve bir kayma çok belirgin bir şekilde orada gözükümüştür.

Şimdi, biz “Heron” dediğimiz İsrail yapımı insansız hava araçlarını kullanıyoruz. Bu insansız hava araçları sınırimızı ve sınırimızdan beş on kilometre sonrası görebiliyorlar. Bir de olayda Predatorler var, onlar da o gün olay yerine geldiler. Onlar da Amerikan envanterinde bulunan ve Amerikan malı olan insan savar araçları, onlar da Irak’ın öbür tarafını gözetliyorlar.

Şimdi, bu görüntülerde, daha, biz, hâlâ, Heron görüntüsü mü, Predator görüntüsü mü çözemedik? Niçin çözemedik? Çünkü Başbakan -eğer dil sürçmesi değilse- NTV’de yaptığı bir konuşmada “Ben bu CD’leri izledim, Predator görüntülerinden anladığım kadarıyla...” demek suretiyle şimdiye kadar Heron görüntülerinin dışında bir de Predator görüntülerinin olduğunu canlı yayında söylemiştir, canlı yayında söylemiştir. Biliyorsunuz bir müddet önce Wall Street Journal gazetesinde çıkan bir demeç iktidar tarafından yalanlanmış, Predatorun olmadığı, kendi millî kaynaklarımızdan bunun bulunduğu ifade edilmişse de, Başbakanın -çok da daha tazedir yani- 2012 Aralık ayı içerisinde söylediği bu söz kayıtlarda ve belleklerde durmaktadır. Başbakan bilinçli ya da bilinçaltında yer aldığı şekilde ya da bir başka bilgiye belki ulaşabiliriz bu saatten sonra, bir Predatorun olduğunu da ifade etmiştir. Oysa bize gelen tüm görüntüler “Heron görüntüleri” diyerek gelmiştir. Ama o kaymanın, görüntü kaymasının gerekçesi daha şu ana kadar hiçbir şekilde açıklanmamıştır. Böyle bir muallak ta bir durum vardır yani ortada sadece Heron görüntüsü mü var, yoksa bunun üzerine eklenmiş Predator görüntüsü de olabilir mi? Bu, çok temel bir soru olarak ortada durmaktadır ve Komisyon bunun üzerine, bırakın gitmeyi, yani olayı bununla yeterli saymıştır değerli arkadaşlarım.

Şimdi, yine, pek çok bilgiyi sizlerle paylaşıyorum ama İhsan Bey’in bahsetmediği önemli bir konuyu “Bu kadar ucuz mu?” diye de sizlere sormak istiyorum İhsan Bey, madem raporunuzu sahiplendiniz.

Değerli arkadaşlarım...

BAŞKAN – Levent Bey, yalnız, sizin, hakikaten, bir sonuç vermişsiniz orada; yani şunlar şunlar tabii... Kusur mu arıyorsunuz?

LEVENT GÖK (Ankara) – Ama yani önemli açıklamalar yapıyorum. Bitireceğim zaten, bakın...

BAŞKAN – Bunlara karşı ne gibi bir delille buraya vardınız, onu bir duymak istiyorum.

LEVENT GÖK (Ankara) – Gayet tabii anlatacağım, hepsini anlatacağım.

Şimdi, ben, sizin, hangi delillerde ne yaptığınız söyleyeyim, ondan sonra biz ne yaptığımız söyleyelim.

Şimdi, değerli arkadaşlarım, bu konuyu çok iyi dinlememizde yarar var. Bizim bu raporu yazmaya başladığımız zaman elimizdeki delilleri 14 Kasım itibarıyla sizlere söyledim. Raporun yazım aşamasında -ki ben raporun da nerede hazırlandığını da bilmiyorum açıkçası, çünkü bu konuda verilen taahhütleri yerine getirmeyen bir komisyon var karşımızda- bu Komisyon, herhâlde, yazacağı raporun ne zaman biteceğini bilecek durumda olmalıdır. Nitekim, biz, kendi açımızdan raporumuzu ne zaman bitireceğimizi şerhimizle ifade ettik ve verdik.

Şimdi, bu raporda İhsan Bey’in değinmediği önemli bir konuyu sizlerle paylaşıyorum. Yine, muhalefet gerekçemde var ama bu sefer birazcık uygulamalı çalışacağız ki yapılan yanlışları, ibret verici bir tabloyu ve ASELSAN raporunun nasıl tahrif edildiğini sizlere anlatacağım arkadaşlar, çok açık bir deyim kullanıyorum, tahrif edilmiştir rapor. Ne olmuştur peki? Şimdi, biz raporu yazmaya başladıktan sonra, bir gazetemizde bir PKK’nın bir itirafına yer verildikten sonra, AKP’li Komisyon Başkanı komisyon toplantısı yapmadan ve bizlere de sormadan bu PKK’lının itirafını Diyarbakır Savcılığından isteme çabası içerisinde olmuştur. Müteaddit defalar yaptığımız toplantılara rağmen, bizi toplantıya çağırılmamasına karşın, böyle bir bilgiyi 14 Kasım 2012’de yazım kararını alıyoruz, Şubat 2013’te bir gazetemizde çıkan bir PKK’lının itirafı AKP’li üyelerin ta başından beri kurdukları senaryoya uygun olarak işletilmiştir. Bu senaryo şöyledir değerli arkadaşlarım, buna ilişkin belgeler gelmiştir: Bir PKK’lı teslim olduktan sonra diyor ki: “Ben, bir gün, PK’lılarla karşılaştım onlar bana dediler ki ‘Biz de olay günü kaçakçı grubun içerisindeydik.’” Değil mi? Aynen bu ifadeye tam üç sayfa yer verdiniz, “değerlendirme” bölümünüzde tam üç sayfa. Yani, olayı hangi eksene oturttuğunuzu anlayalım önce bir. Yani, siz, burada, sadece “kasıt yoktur”un ötesinde başka bir algı yaratıyorsunuz. Yani, o ölen kaçakçıların Başbakanın, Başbakan Yardımcısının açıklamalarına bir paralellikle sonucu, finali tüm kamuoyunu aldatacak şekilde vuruyorsunuz ve “Onların içinde bir PKK’lı vardır.” algısını ASELSAN raporunu da tahrif etmek suretiyle yapıyorsunuz. Aldılar bu PKK’lının itirafını, raporlara koydular...

Oysa değerli arkadaşlarım, biz, bu bilgiyi, Şırnak’a, Uludere’ye gittiğimiz zaman 5 Şubat 2012 tarihinde Şırnak Valiliğinde yaptığımız toplantıda 23. Jandarma Sınır Tümen Komutanı bize söylemişti, kayıtlarımızda vardır ama askerî yetkililer dahi buna itibar etmemişlerdir. Şimdi ilginç duruma bakın. Gönderilen hiçbir belgenin içerisinde buna ilişkin bir belge verilmediği gibi 5 Şubat 2012 tarihinde 23. Sınır Tümen Komutanının bize söylediği bu bilgi bir yıl sonra bir gazetede çıkınca, evet, senaryonun kurulacağı gerekçesiyle buna sarılmış ve tam 3 sayfa yer verilmiştir.

Şimdi, beni, ibretle izleyiniz değerli arkadaşlarım. Buradan ne yapmak istiyorlar? Bu itirafa yer verdikten sonra ASELSAN raporunda, değerli arkadaşlarım, bizlerin dakika dakika Heron görüntülerini, hepimiz burada izledik. Aselsan uzmanlar dakika dakika burada yazmışlardır “Şu saatte, dakikada ne oldu, bu saatte ne oldu?” diye.

Şimdi, AKP’li üyeler bu itirafçının raporunu yazdıktan sonra.. Şimdi değerli arkadaşlar, raporumuza bakın, Sayın Başkan, siz de bakın ibretle ve herkes baksın, basınımızdan özellikle istiyorum. Bakın, bu raporumuzda şöyle gelen bir akış vardır, zaman akışı vardır. AKP’li üyeler ne yapıyorlar? Şu kırmızı olan yerden keserek bundan sonrasını o itirafın altına yazıyorlar. Neyi amaçlıyorlar peki bundan şimdi onu anlatacağım size:

Değerli arkadaşlarım, şu gördüğünüz kırmızı işaretler birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü bomba bölgesidir. Doğal olarak, bombalama olduktan sonra, dördüncü bomba bölgesinden sonra canlı kimsenin ya da kurtulan varsa onların olması gereken bir durumdur bu.

Şimdi, Aselsan raporunda hemen “00.26 -bakın dikkatle- tahminen 3 yük hayvanı ve üzerlerine binen 2 insandan oluşan bir grubun güneyden -güney burasıdır, şurası kuzey oluyor doğal olarak- dördüncü bomba bölgesine doğru gittiği görülüyor.” diye başlıyorlar yazmaya ve şu imajı yaratıyorlar: “Evet, ölenlerin dışında aşağıda başka insanlar da vardı onlar da zaten işte, o itirafçının söylediği kişileri.” demeye getiriyorlar. Tabii bunu basınımız bilmiyor, raporu okuyan kimse bilmiyor, Aselsan raporunu okuyan kimse bilmiyor ve muhtemelen okuyan herkes de öyle bilecek ama tüm basınımıza söylüyorum ki değerli arkadaşlarım, bu, düpedüz bir yalandır ve iftirdir. Neden? 00.26’ dan önceki saatlerde ne oluyor peki değerli arkadaşlarım, önceki dakikalarda ne oluyor? Son bombanın atıldığı saatlerden önce 22.45’ ten itibaren köyden birinci bomba bölgesine doğru köy halkı uluk gibi akıyor değerli arkadaşlarım, bombalamaların yerine ulaşmak için. Görebiliyor musunuz? Bakın, şuradan birinci bomba yerine ulaşmaya çalışıyorlar. Burası köyün olduğu yer. Birinci bomba yerine geliyorlar ölümlerini topluyorlar, yaralıları topluyorlar. Sonra, buraya varmaları tabii bir yarım saatlik bir zaman dilimi açıyor. 00.09 arkadaşlar bakın, 00.09 yani on ikiyi dokuz dakika geçe 2 kişinin dördüncü bomba bölgesine doğru gittiği görülüyor. Aselsan raporunun üst kısımlarında bunlar var AKP’lilerin yazmadıkları, tahrif ettikleri raporda. 10.10’ da 20 kişinin daha buraya gittiği görülüyor. Nereden geliyor? Ailelerin bulunduğu yerden buralara doğru. 10.12’ de 6 kişi daha geliyor ve Aselsan diyor ki: “10.23’ te burada, dördüncü bomba bölgesinde kalabalık bir grup oluştu.” Şimdi, 00.26’ da ne diyorlar? “Güneyden yukarı doğru insanlar geliyor.” Ama ondan sonra Aselsan raporu diyor ki arkadaşlarım “Dördüncü bomba bölgesinden 00.24 ve 00.25’ te insanların aşağı doğru indiği görülüyor.” Kimdir bu insanlar biliyor musunuz? “PKK’lı” diyerek yaratmak istedikleri algılamada, köyden koşup çocuklarının cesetlerini aramaya giden aileler ve yakınları bu bomba bölgesinden aşağıya iniyorlar, Aselsan raporunda bu var, bunu yazmıyorlar, oraları kesiyorlar. Aynen şu kırmızı yerden itibaren başlıyorlar değerli arkadaşlarım, ama üstünü yazmıyorlar ve köyden ailelerin yardıma gittiği satırları, dakikaları atlayarak çocukların ölüsünü ve yaralıları almaya giden aileleri sanki güneyden yeni geliyormuş insanlar gibi göstererek yazdıkları raporu güçlendirmeye çalışıyorlar. Sizler bu konuda tarih önünde hesap vereceksiniz arkadaşlar, tarih önünde hesap vereceksiniz. Böylesine bir Komisyonu bırakın tahrif etmeye, tam bir sahteciliğe alet ettiniz, tam bir sahteciliğe alet ettiniz. Ayıptır bu. İnsan Hakları Komisyonuna yakışır mı bu tablo?

BAŞKAN – Levent Bey, bu sizin...

LEVENT GÖK (Ankara) – Ölenlerin vicdanlarını, ailelerinin vicdanlarını sızlattığınızı düşünmediniz mi?

BAŞKAN – Herkes seyretti, ben de seyrettim görüntüleri.

LEVENT GÖK (Ankara) - Düşünmediniz mi?

BAŞKAN - Ben de seyrettim görüntüleri.

LEVENT GÖK (Ankara) – O zaman gelin, ailelerle hep beraber seyredelim.

BAŞKAN – Oradaki...

LEVENT GÖK (Ankara) – Bu kadar olabilir mi arkadaşlar?

BAŞKAN – Hayır, sizin bakın, sizin ifadelerinize biraz sonra arkadaşlarımız şey yapacaklar.

LEVENT GÖK (Ankara) - Cesetleri aramaya giden aileleri, çocuklarını almaya giden aileleri sanki yukarı çıkarken bir PKK’lıymış gibi gösteriyorlar.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Levent Bey, bomba atıldıktan sonra şu 3 kişi o dördüncü bomba bölgesinden güneye doğru gidiyor.

Ayrıca, tam tersine de bu sefer güneyden de oraya doğru giden insanlar vardı.

BAŞKAN – Evet, yani siz o olayı çarpıtıyorsunuz.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Hayır, tekrar seyredelim, orayı ben iyi hatırlıyorum onu.

BAŞKAN – Evet...

LEVENT GÖK (Ankara) – Bakın arkadaşlar, bunlar...

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Bakın, 1 kişi, birinci bomba atıldıktan sonra 1 kişi...

LEVENT GÖK (Ankara) – Var bu var, elbette var onlar. 4 tane de yaralı var Yusuf Bey.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Hayır, hayır, bakın...

SIRRI SAKIK (Muş) – Acaba bu kişilerin PKK'li olduğunu nereden biliyorsunuz?

LEVENT GÖK (Ankara) – 4 tane yaralı var arkadaşlar burada.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Levent Bey, şunu söyleyelim de, affedersiniz şunu bir vurgulayalım da: İlk bomba atıldıktan sonra 1 kişi Türkiye'ye doğru kaçtı. Bak, ilk bomba atıldıktan sonra 1 kişi Türkiye'ye kaçtı.

Şimdi, birinci bomba ile ikinci bomba arasında on bir dakika zaman vardı, ikinci bomba atıldı. İnsanlar birinci bomba atıldıktan sonra birbirlerine sokuldular, kaçmadılar. Bana göre zaten terörist olsaydı kaçarlardı. İkinci bomba atıldı. Sonra 3 kişi ayrıca bir kayalık yere gidip, dördüncü bölümü izlemeye gittiler, geri döndüler ama ayrı bir yerde durdular ikinci bölümün dışında. İkinci bomba atıldıktan sonra o 3 kişi yine hayattaydı, ona da küçük bir bomba atıldı. Aradan yirmi dakika geçtikten sonra da dördüncü bölgeye bomba atıldı. 3 kişi de dördüncü bölgeden güneye doğru kaçtı ama güneyden de 3-4 kişi de bu tarafa doğru geldi.

BAŞKAN – Geliyordu yani bunu da Levent Bey, buna niye bu kadar şey ediyorsunuz? Evet, herkes gördü bunu.

LEVENT GÖK (Ankara) – Değerli arkadaşlarım...

BAŞKAN – Yani arkadaşım, sen farklı yorumlayabilirsin ama arkadaşlara lütfen şey yapma.

LEVENT GÖK (Ankara) – Yani ne diyorsunuz?

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Yok tabii ki PKK'lı denemez tabii ki, hayır. Zaten PKK'lı olsalardı ilk bombadan sonra hepsi dağılıp, kaçardı.

LEVENT GÖK (Ankara) – Yani siz ne demek istiyorsunuz sonuç itibarıyla?

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Demek istiyorum ki bunların PKK'lı olmadığı kesindi.

LEVENT GÖK (Ankara) – Peki, değerli arkadaşlarım...

HAMZA DAĞ (İzmir) – Ama güneyden gelenler vardı biliyorsunuz.

BAŞKAN – Şimdi, gelenler bakın “bu PKK'lıdır” falan demiyor zaten. Burada, alt komisyonda böyle bir şey yok ama “aşağıdan gelenler vardı.” diyor.

LEVENT GÖK (Ankara) – Evet.

BAŞKAN – Niye burayı tartışıyorsunuz?

LEVENT GÖK (Ankara) – Ee, kim o aşağıdan gelenler? Ayhan Bey, kim o aşağıdan gelenler?

BAŞKAN – Tamam işte, yeni gelenler onlar.

LEVENT GÖK (Ankara) – Kim aşağıdan gelenler?

BAŞKAN – Ben de bilmiyorum kim olduklarını.

LEVENT GÖK (Ankara) – Niye yazmıyorsunuz? Bakın, ben size söylüyorum: 00.24 değerli arkadaşlarım, dördüncü bomba bölgesinden bir grup güney istikametine doğru gidiyor. Kimdir bu? Dördüncü bomba bölgesine doğru bir grup aşağıya doğru gidiyor.

BAŞKAN – Yani bunu niye?.. Ama sen ismini koydun hemen “köylüler” dedin gelen gidene.

LEVENT GÖK (Ankara) – Elbette köylüler. Biz başka...

BAŞKAN – Alt komisyon böyle bir şey söylemedi ama sen yorumunu yaptın.

LEVENT GÖK (Ankara) – Aselsan raporunda ne var yani?

BAŞKAN – Ama arkadaşlara niye şey yapıyorsun sen?

LEVENT GÖK (Ankara) – Yani olabilir mi böyle bir şey?

PERVİN BULDAN (İğdir) – PKK'lı olsalar bile bu öldürülme gerekçesi olabilir mi?

BAŞKAN – Hayır, öyle bir şeyimiz yok...

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Bu katliamın gerekçesi olabilir mi böyle bir şey? 34 tane insan...

BAŞKAN – Sayın Buldan, ama arkadaşımız diyor ki: “Siz vicdansızlık ettiniz; şunu yaptınız, bunu ettiniz.” Böyle bir şey söylenebilir mi?

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Niye böyle bir şey yok diyorsunuz?

BAŞKAN – Kimse söylemiyor ki böyle bir şey.

LEVENT GÖK (Ankara) – Değerli arkadaşlar, bakın, bir saniye...

BAŞKAN – Levent Bey...

LEVENT GÖK (Ankara) – Bakın Sayın Başkan, siz böyle bir bilgiyi başından beri...

BAŞKAN – Siz yorumunuzu söyleyin...

LEVENT GÖK (Ankara) – Elbette söylüyorum.

BAŞKAN - ... ama arkadaşlarımıza lütfen “Vicdanınız sızlamıyor mu?” bilmem ne, “tahrif ettiniz...” Söylemeyin efendim, böyle bir şey olmaz. Böyle bir dil yok.

LEVENT GÖK (Ankara) – Ben hukukçuyum, ne söylediğimi çok net biliyorum değerli arkadaşlar, siz raporun bir kısmını kesip, bir kısmını montajlarsanız buna gelir bu iş.

BAŞKAN – “Rapor yanımda, benim görüşüm bu” de ama sen niye insanlara böyle bu şekilde hakaretvari konuşuyorsun?

LEVENT GÖK (Ankara) – Yani bakın Sayın Başkan, raporunuzda İhsan Bey o bölümleri atladı.

BAŞKAN – Cevap verir İhsan Bey merak etmeyin yani!

LEVENT GÖK (Ankara) – Esas o bölümleri, can alıcı bölümü AKP’liler açısından olan kısmı odur.

Bu olayda 38 kişi var değerli arkadaşlarım, 34’ü ölmüştür, 4 tanesi sağ kurtulmuştur. Onun dışında aileler oluk gibi oraya akmışlardır. Biz böyle bir tablo Aselsan raporunda, yani “köylüler” olarak tarif ediyor değerli arkadaşlarım, yani dördüncü bomba bölgesinden aşağıya çocuklarını izlemeye giden, hayvanlarını toplamaya giden insanları alıyorlar, kesiyorlar, yukarı doğru çıkarken “İşte, bunlar PKK’lılar” diyorlar. Var mı elinizde sizin bunun bir delili? Var mı?.. Niye raporunuza koydunuz?

İHSAN ŞENER (Ordu) – Levent Bey, kimse böyle bir şey söylemiyor. Kendi hayalleriniz üzerine iman etmeyin! Böyle bir şey yok yani!

LEVENT GÖK (Ankara) – Peki o zaman...

HAMZA DAĞ (İzmir) – Sadece ifadeyi...

İHSAN ŞENER (Ordu) – Sadece çok bağıarak bir sonuç alacağını düşünüp... Böyle bir şey yok ya!

LEVENT GÖK (Ankara) – Bir saniye arkadaşlar, bir saniye... Bakın, bir dakika... Şimdi, o hâlde bu söylediğim eğer gerçek değilse, şimdi ben size tabloyu gösteririm:

Şimdi, bu da AKP’li üyelerin hazırladıkları rapor değerli arkadaşlar, raporda anlattığım PKK’lının itirafı şu sayfa. Bakın, bu sayfa bitiyor, arkaya geçiyorsunuz -Pervin Hanım, görebiliyor musunuz?- bakın, bu rapor okur musunuz lütfen arkadaşlar, ne diyor burada? 00.26, yani nedir bu 00.26? İşte, şu kırmızıdan itibaren başlıyorlar, 00.26 diyorlar, tahminen 3 yük hayvanı ve üzerlerine binen 2 insandan oluşan bir grup güneyden dördüncü bomba bölgesine gidiyor. Peki 00.25 nerede, 00.24 nerede, 23 nerede, 20 nerede, 10 nerede? Yok bunlar... Bunlar yok.

BAŞKAN – İyi de Levent Bey, yani ne demiş orada? Ne demiş yani?

İHSAN ŞENER (Ordu) – Sonu da yok orada!

BAŞKAN - Ne demiş orada? Bunlar PKK’lı mı demiş?

LEVENT GÖK (Ankara) – Şimdi değerli arkadaşlar, bu çok bilinçli...

BAŞKAN – Hakikaten arkadaşlara haksızlık etmeyin ya!

LEVENT GÖK (Ankara) – Bu bilinçli yapılan bir terdihdir.

HAMZA DAĞ (İzmir) – Ya ne alakası var? Hiç alakası yok.

LEVENT GÖK (Ankara) – Bu rapor herkesin elinde var, herkes okur.

HAMZA DAĞ (İzmir) – Görüntüsü de var.

LEVENT GÖK (Ankara) – Ee var.

HAMZA DAĞ (İzmir) – Biz de izledik yapmayın gözünüzü seveyim!

LEVENT GÖK (Ankara) – Neyi yapmayayım ya? En can alıcı noktalardan bir tanesi budur.

HAMZA DAĞ (İzmir) – Sen şimdi, şunu söyleyeyim:

LEVENT GÖK (Ankara) – Dur dur, sus bakalım şimdi, daha sonra bir konuşursun.

HAMZA DAĞ (İzmir) – Konuşacağım zaten ama o zaman da sen konuşmayacaksın!

LEVENT GÖK (Ankara) – Şimdi değerli arkadaşlarım, şimdi, bu mesele öyle basit bir mesele değil. Biz bu Heron görüntülerini kalabalık bir grup etrafında inceledik. Elbette sinema izlemiyorduk ve ne olacağını biliyorduk. İlk bombanın atıldığı 21.39 yaklaştığı zaman hepimiz demedik mi arkadaşlar “Durun, kaçın!” diye seslenmedik mi biz burada o çocuklara atılacak bombayı bildiğimiz için? Biliyorduk ve burada ağlayan arkadaşlarımız olmadı mı? Nerede o ağlayan arkadaşlarımızın vicdanları? O bombaların tamamını görmedik mi burada biz? O toplantı bittikten sonra buradan hangi duygularla ayrıldınız? O gün yazabilseydiniz, söyleseydiniz çıktığınız zaman dışarıya “Biz, bombadan sonra böyle böyle unsurlar tespit ettik.” diye. Bu kadar ucuz mu insan hayatı? Hepiniz ağlıyordunuz, bizler de dâhil. Öyle olmadı mı değerli arkadaşlar? Gülşen Hanım, sen ağlamadın mı, sana mendil vermedim mi?

GÜLŞEN ORHAN (Van) – Rica ederim, konuya gelerseniz iyi olur.

LEVENT GÖK (Ankara) – Konuya geliyorum işte, ama esas konu bu.

BAŞKAN – Hakikaten ama yani insani duygularla bir raporu nasıl şey yapıyorsunuz? Yani hakikaten yani...

GÜLŞEN ORHAN (Van) – Sizi kınıyorum bu insanların acılarını bu kadar siyasete alet ettiğiniz için. Sadece gelin!

LEVENT GÖK (Ankara) – Kesinlikle değerli arkadaşlar, siyasetin burada, kesinlikle burada vicdan konuşuyor, insan hakları konuşuyor, hukuk konuşuyor.

GÜLŞEN ORHAN (Van) – Çok üzülüyorsunuz değil mi onların acılarına, çok üzülüyorsunuz!

LEVENT GÖK (Ankara) – Bu nasıl bir laf?

HAMZA DAĞ (İzmir) – Sadece siyasi rant, başka bir şey değil yani!

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Ayıp ya!.. Vallahi ayıp ya!

HAMZA DAĞ (İzmir) – Ne ayıbı ya!

BAŞKAN – Ama deminden beri konuyu buraya getirdiniz.

HAMZA DAĞ (İzmir) – Ama sabahtan beri bizi ayımsızlıkla, vicdansızlıkla, her türlü suçluyor burada.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Nerede konuşacağız?

LEVENT GÖK (Ankara) – Hodri meydan!... Hodri meydan!

İHSAN ŞENER (Ordu) – Bir şey söyleyeyim: Parti medisinde konuşamıyor musunuz?

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Hayret bir şey!

LEVENT GÖK (Ankara) – Biz her yerde konuşuyoruz.

GÜLŞEN ORHAN (Van) – Bir basın toplantısı yap, ne istiyorsan söyle kardeşim!

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Biz Mecliste de konuşamaz mıyız? Ayıp bel!

LEVENT GÖK (Ankara) – Neyi içinize sindiremiyorsunuz değerli arkadaşlar?

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Gerçekten ayıp!.. Bir de barış inşa edeceksiniz ya!

BAŞKAN – Böyle bir barış olur mu? Ya sabahtan beri arkadaşşıma hakaret ediyorsunuz.

LEVENT GÖK (Ankara) – Gerçekler acıdır tabii. Acı, elbette acıtır değerli arkadaşlar, acıtır. Yani bu böyle. Yani siz şimdi, raporun yazımından sonra ortaya çıkmış bir bilgiyi raporunuza tam üç sayfa ekleyerek, Aselsan raporunu tahrif ederek kamuoyunda yarattığınız algıya bakın? Ben bunu anlatmak istiyorum, bunu bütün herkesin bilmesi lazım. Sizin demokrasi anlayışınızın, insan hakları anlayışınızın bilinmesi lazım. Bundan demokrasi çıkar mı, insan hakları çıkar mı, şeffaflık çıkar mı? Yani bir gerçek yüzünüzün görülmesi lazım. Tablo bu. Raporlar tahrif ediliyor. Yani herkesle işte bunu paylaşıyoruz arkadaşlar. Raporun üst kısmı kesiliyor, şuradan itibaren başlanıyor ve üst kısımdaki bilgiler verilmiyor bir farklı algılama yaratılıyor. Bundan kurtulamazsınız. Mahkemeye mi vereceksiniz beni? Derhâl, derhâl!...

BAŞKAN – Ya ne mahkemesi? Levent Bey, Allah aşkına!

LEVENT GÖK (Ankara) – Harç paranızı ben öderim, harç paranızı ben öderim ondan da çekinmem ben.

İHSAN ŞENER (Ordu) – Nereden aldın paraları?

LEVENT GÖK (Ankara) – Harç paranızı ben öderim merak etmeyin!

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Örgüt gönderdi!

LEVENT GÖK (Ankara) - Şimdi, böyle bir tabloda değerli arkadaşlarım, Heron görüntülerini, Aselsan raporunu tahrif eden AKP'li üyelerin bu anlayışı yansıtmıştır onu anlatmaya çalışıyorum. Yani siz burada “Neyi anlatıyorsunuz?” dersiniz, sonuçta vardığınız final “PKK’lılar da bunların içindeydi, harekât meşrudur.” anlayışdır değerli arkadaşlarım; tablo budur. Ben bunu paylaşıyorum kamuoyuyla ve sizlerle. Getirdiğiniz nokta budur, geldiğiniz nokta budur ama orada da yine çelişkileriniz var.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Halaçoğlu'nu dinle, Halaçoğlu'nu!

LEVENT GÖK (Ankara) - Şimdi bakın, o dayandığınız ifadede itirafçı “Ben olaydan hemen sonra askerler gelir diye kaçtım.” diyor değerli arkadaşlarım. Diyor mu? Diyor. Peki, o ilk bomba ne zaman atılmıştı? Değerli arkadaşlarım, 21.39’ da bomba atılıyor, son bomba 22.24’ te. Bu kişi de diyor ki “Ben bombalamadan sonra hemen kaçtım.” Peki son bomba ne zaman? 22.24. Peki hangi saatte orada görüldüğünü iddia ediyorlar AKP’li arkadaşlarımız? 00.26, yani tam iki saat sonra. Yani kişi diyor ki ifadesinde “Ben hemen kaçtım.” diyor ama AKP’li üyeler de diyorlar ki “Yok, bu orada dolanmıştır, iki saat kalmıştır.” 00.26’ tır Pervin Hanımcığım, tam iki saat sonra, son bombadan sonra. Yani kişinin “Hemen kaçtım” dediği olayda, iki saat sonrasının olayına itibar ederek, onu bir birleştirme yaparak bir algı yaratmaya çalışıyorlar.

Şimdi, ben bunları elbette paylaşmak durumundayım değerli arkadaşlarım, bu konuda tam on beş ay ciddi bir emek sarf ettik. Basınımızı bilgilendirmeye, kamuoyumuzu bilgilendirmeye çalıştık, yani bütün belgeleri tek tek okuyan arkadaşlardan bir tanesiyim. Yani takdir edersiniz ki herkesin işi de var, gücü de var, Komisyon üyesi olmayan arkadaşlarımızın bu konuda ayrıntılı bilgilerinin olması da mümkün olmayabilir ama biz tarihî bir toplantı yapıyoruz. Tarihî bir toplantıda bütün gerçekleri konuşmak durumundayız. Yani bu rapora ben hâkim olan anlayışı anlatıyorum size. Bu raporun hâkim olan anlayışı, taa başından beri örüldüğü gibi Başbakanın açıklamalarıyla ipotek altına alınan iradenin sonuçta o iradeyi meşru kılmasıdır. Yani işte “Kaçakçılar arasında PKK’lılar vardır.” İsterseniz bunu yiyin, isterseniz yemeyin ve daha ne istiyorsunuz? Biz ailelere tazminat verdik.

BAŞKAN – Levent Bey, toparlayalım.

LEVENT GÖK (Ankara) – Köylere yardım ettik, suyunu yaptık, yolunu yaptık, kanalizasyonunu yaptık.

BAŞKAN – Evet, Levent Bey, anlaşıldı siz kendi görüşleriniz açısından bir şey söylemiyorsunuz; toparlayın lütfen. Atıla Bey’e ve Ertuğrul Bey’e söz vereceğim.

LEVENT GÖK (Ankara) – Sayın Başkan, ben peki o zaman fazla da uzatmadan birkaç cümleyle toparlamaya çalışayım.

Değerli arkadaşlarım, bu harekâtın olduğu gün Millî Güvenlik Kurulu vardır. Millî Güvenlik Kuruluna bir gün önce MİT tarafından bir istihbarat bilgisi verilmiş ve kimi grupların bir saldırı içerisinde olduğu ifade edilmiştir. Bu Heron dediğimiz insansız hava araçlarının çağrıldığı saatler ve buna ilişkin değerlendirmenin yapıldığı saatler Millî Güvenlik Kurulu toplantısının yapıldığı saatlerdir. Dolayısıyla bu hava harekâtının icra edildiği bugün Millî Güvenlik Kurulunun Cumhurbaşkanı dâhil olmak üzere Başbakan, Genelkurmay Başkanı, tüm kuvvet komutanları ve Millî Güvenlik Kuruluna katılan bütün herkesin bildiği, ettiği bir hadisedir bu. İşte Uludere olayının aydınlatılmamasının önündeki en büyük engel de devletin bütün kademelerinin bu karar birliği içerisinde olmasından kaynaklanmaktadır.

Şimdi, diyor ki Sayın Başkan “Kanaatinize nereden vardınız?” Değerli arkadaşlarım, çok basit. Şimdi, eğer işinizi ciddi yapmaya niyetlenmişseniz, ciddi araştırmalar yaparsanız sonuçlara ulaşmanız çok basit. Nedir bu? Ben Genelkurmay Harekât Merkezinden bir yetkilinin dinlenmesi talebinde bulundum ve reddettiniz. Ee siz reddettiniz diye Genelkurmay Harekât Merkezindeki yetkililer yerinde durmuyorlar mı? Yani biz bu bilgileri alamayacak durumda insanlar mıyız? Bu süreçlerin nasıl olduğuna ilişkin, önceki uygulamalara ilişkin, eski Genelkurmay Başkanı...

BAŞKAN – Muhalefet şerhini ben okudum Levent Bey sizin, hiçbirini göremedim burada ve hatta şu rapor, yani Uludere Raporu’ndan çok düşük sizin şeyiniz.

LEVENT GÖK (Ankara) – Peki, siz öyle değerlendirin. Ben çok net tablolar koyuyorum bakın.

BAŞKAN – Yani, hiç olmazsa arkadaşlar orada işaret etmişler hani nerede ihmal edilmiş, nerede yapılmış? Siz bunlara değinmemişseniz burada yani.

LEVENT GÖK (Ankara) – Peki efendim, zaten...

BAŞKAN – Allah’tan Kemal Bey okumamış bunu, okusaydı aynı değerlendirmeyi yapmazdı yani!

LEVENT GÖK (Ankara) – Ben herkesin görüşüne saygı duyarım.

Arkadaşlar, bu olay bilinmeyecek bir hadise değildir. Çok net bir hadisedir. Yani hepimiz burada siyasi parti üyesiyiz. Partilerimizin bir işleyişi vardır. O partilerdeki işleyişler bilinmez mi? Yani bir genel başkanlık katı vardır, başkan yardımcıları vardır. Yani o kararların nasıl alındığı? Yani bir partinin aldığı bir kararı falanca ilçedeki bir üye mi alır? Yani öyle midir bu iş? Yani burada taa yukarı doğru bir silsile yoluyla gider ve bunlara, bu bilgilere ulaşmamız bizim çok net ve çok kolay olmuştur. Bu konuda belki önümüzdeki günlerde...

Bu rapor tabii bugün oylarınızla alt komisyon raporunu kabul edeceksiniz AKP'li üyelerin, tabii bizim muhalefet şerhlerimiz duracak ama bu tartışma bence daha yeni başlayacak değerli arkadaşlarım. Yani üzeri örtülmeye çalışılan bir Uludere hadisesi, olayı bugünden sonra başlayacaktır çünkü aydınlanmamış bir olaydır. Yani bir yaşam hakkı dahi denmemiştir, bir özür adı bile geçmemiştir, ailelere verilen tazminatlarla iş geçiştirilmeye çalışılmıştır. Hiçbir sorumlu tarif edilmemiş ve sorumluyu bulmak Diyarbakır savcılığına bırakılmıştır ama Diyarbakır savcılığı da, biliyor musunuz değerli arkadaşlarım, bizim bu raporumuzu bekliyor. Onun da geldiği aşama Medis İnsan Hakları Komisyonu nasıl bir rapor verecektir? Onu bekliyorlar değerli arkadaşlarım. Orada da hiçbir askerî yetkili dinlenmeden tam on beş aylık bir süreç tüketilmiştir, bir adım ilerlenmemiştir.

Bu rapor yazılı olarak, 62 sayfadan oluşan raporumuz İnternet ortamında da tüm arkadaşlarımıza, isteyenlere de göndeririz. Ben çok net bilgilerle, bu olayın ciddi bir yaşam hakkı ihlali olduğunu, devletin özür dilemesi gerekmekte olup bu konuda çok geç kalındığını, askerî sorumluları da yine Genelkurmay Başkanından başlayarak alta silsile yoluyla izah etmeye gayret ettim. Siyasi sorumluluğun da hiçbir Genelkurmay Başkanı hiçbir hava harekâtında, sınır ötesi harekâta Başbakanının izni ve muvafakati olmadan bu olayı almaz. Siyasi sorumlunun da Başbakan Recep Tayyip Erdoğan olduğunun altını çizerek, yine bombalama sonrası ölen ve yaralananlara müdahale etmemeleri nedeniyle 22. Jandarma Sınır Tugay Komutanı ve 23. Jandarma Sınır Tümen Komutanı da acil müdahale ve kurtarma görevini yapmamaları nedeniyle sorumlu olduğuna değinerek raporumuzu tamamladık değerli arkadaşlarım.

Başka arkadaşların sözlerini kısmamak açısından şimdilik bu kadarıyla yetiniyorum ama daha sonra tartışmalar içerisinde konuşma hakkımı saklı tutuyorum.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Usul konusunda söz istiyorum Başkanım.

BAŞKAN – Buyurun.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Değerli arkadaşlar, önemli bir raporu tartışıyoruz. Bunu sağlıklı bir şekilde tartışabilmek için kendi iddialarımızın ne olduğunu olgusal zeminde koymakta fayda var; somut şu oldu, şu olmadı. Bunları koymaksızın meseleyi bir iktidar muhalefet polemikine çevirmek, hele bu polemik sürekli ortak insani değerlerin tahkir amaçlı kullanılacak tarzda sıfatlarla örülü bir dille ortaya koymak buraya fayda sağlamaz, buradaki konuşmaları ucuzlatır, insanların yapılan konuşmaya nüfuz etmelerini 110 metre engelli koşuya çevirir.

LEVENT GÖK (Ankara) – Naci Bey, bunlara gerek yok. Ben konuşmamı yaptım.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) - Levent Bey, çok özür diliyorum, hani siz söz kesmiyordunuz?

LEVENT GÖK (Ankara) – Ama siz şimdi benim konuşmam üzerine konuşuyorsunuz.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Demek ki sizin söz kesmeniz kesme sayılıyordunuz.

LEVENT GÖK (Ankara) – Rica ederim niye laf sokuşturuyorsunuz?

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Bakın Levent Bey, biz burada...

LEVENT GÖK (Ankara) – Niye söz aldınız o zaman?

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Usule ilişkin söz istedim, usule ilişkin istedim.

LEVENT GÖK (Ankara) – Bizim bunları dinlemeye ihtiyacımız yok arkadaşlar, burada acemi bir siyasetçi değiliz.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Levent Bey, siz, doğrusu sadece Uludere konusunda değil bütün konularda böyle bir üslup ortaya koyuyorsunuz. Bu, son derece yanlış. Sürekli hakaret ediyorsunuz. Yapmayın bunu! Yapmayın bunu!

BAŞKAN – Şimdi değerli arkadaşlar, bakın, hakikaten ben de muhalefet şerhlerini okudum, yani arkadaşlara teşekkür ediyorum, yazmışlar. Ben de merak ettim; önce, sonucuna bakmıştım Levent Bey'in ciddi iddiaları var doğrusu. İçeriğini de bir okuyayım dedim, fakat içeriğinde Levent Bey, hiçbir şey yok yani bırakın bir şey olmasını, şu Komisyonun hazırlamış olduğu raporun perspektifinden çok daha düşük bir şey. Ben onu dedim yani “inşallah Kemal Bey bunu okumamıştır.” diye. Çünkü okuyup da bunu şey yapıyorsa, böyle yani aldaniyor gibime geliyor.

LEVENT GÖK (Ankara) – Genel Başkanımız her belgeyi okur.

BAŞKAN - O bakımdan, biraz daha olgulara dayanırsanız, yani şu sebepten, şunlar sebebiyle biz bu görüşe vardık diye daha verimli bir çalışma yaparız.

Atila Bey, buyurun.

ATİLA KAYA (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bu üzücü olayda hayatını kaybeden vatandaşlarımıza Cenabı Allah'tan rahmet diliyorum, ailelerine de başsağlığı dileklerimi bir kere daha iletiyorum.

Tabii Sayın Başkan, bizim bu Uludere Alt Komisyonu belki de raporunun en sonuna "Ya biz yapmadık, devlet yaptı." derse daha inandırıcı olur diye, yani bu şekilde bağlasaydı raporu daha inandırıcı olurdu.

Şimdi ben somut bir şekilde, çok fazla detaylara girmeden -zaten muhalefet şerhimde düşüncelerimi ortaya koydum- bazı hususlara değerli Komisyon üyelerimizin ve diğer milletvekili arkadaşlarımızın dikkatini çekmek istiyorum.

Birincisi; bir genel ilke olarak bir hususun altını çizmek istiyorum: Değerli arkadaşlar, demokrasiyle idare edilen ülkelerde siyasi sonuç doğuran, daha doğrusu devleti oluşturan kurumların siyasi sonuç doğuran her türlü eyleminin sorumlusu siyasal iktidarlardır doğal olarak eğer demokrasiyle idare ediliyor iseniz. Yani olan işlerden ya da olmayan işlerden, yapılan ya da yapılamayan işlerin sorumlusu siyasal iktidarlardır. Önce, bu tespiti yapmamız lazım. Peki, münhasıran bu hadiseye geldiğimiz zaman eksiklik nerededir? Niye biz bir muhalefet şerhi yazdık?

Ondan önce şu hususu yine dikkatlerinize sunmak istiyorum: Bir kere bu olayın sonuçları ne olmuştur? Birinci sonucu, masum 34 tane vatandaşımız işte hepimizin bildiği gibi nasıl diyelim, yanlış bir değerlendirme sonucu hayatını kaybetmiştir.

İkincisi; biz bölgede işte Uludere'de, Ortasu'da, Gülyazı köyünde inceleme yaparken oradaki Tugay Komutanının bir sözü oldu, Tugay Komutanı dedi ki: "Bu hadiseye kadar bizim bölge halkıyla çok iyi, çok sıcak ilişkilerimiz vardı. Bu hadiseden sonra aramıza bir soğukluk girdi." Bu, önemli bir tespittir. Çünkü geçmişte de terörle mücadele adı altında teröristle, bölgede yaşayan insanlarımızı ayırt edemeyen yanlış uygulamaların neticesinde terör örgütünün nasıl bir zemin kazandığını ve propagandasını o yanlışlar üzerinden nasıl devam ettirdiğini yakından bilen insanlar olarak, ki orada biz Komisyon üyeleri olarak gittiğimiz zaman bunu da müşahede ettik, bu hadiseyi terör örgütünün kendi siyasi propagandaları neticesinde, kendi hedefleri doğrultusunda nasıl istismar edip, nasıl kullandığını yine orada bizatihi müşahade etmiş olduk. Bir önemli sonucu da bu olmuştur ve netice itibarıyla, terörle belki de bu iktidarın, yani on yıllık süre içerisinde terörle etkili bir mücadele yaptığı dönem kısa bir dönemdir; bu kesintiye uğramış ve bugün gelinen noktada işte pazarlık masasına kadar iş gelmiştir. Bu işin, bu hadisenin sonuçlarıdır.

Peki bu hadisede ihmal edilen, daha doğrusu bu Komisyonun ortaya çıkaramadığı meseleler nedir? Aslında bir yöntem olarak, bir usul olarak -zannediyorum Ertuğrul Bey'in raporunda da var- bir yanlışlık oldu. Şimdi, daha sonraki bizim hem gelen bilgiler, raporlar hem de bizim kendi araştırmalarımız doğrultusunda ulaştığımız sonuç şudur: Yani bu hadiseyle ilgili spesifik, özel bir bilgi herhangi bir istihbarat kuruluşu tarafından o gün verilmiş değildir ya da işte Genelkurmay ya da Millî İstihbarat Teşkilatından, başka kuruluşlardan.

Şimdi bu kararın verilmesi o insansız hava araçlarının görüntülerine dayanarak, o görüntüleri izleyen bir heyetin değerlendirmesi sonucu bu karar verilmiştir. Dolayısıyla bu Komisyonun en büyük şeyi, ihmali şu olmuştur: Bu değerlendirmeyi yapan komisyon çağrılıp, dinlenmemiştir. Ya kardeşim, siz bu tespiti, bu değerlendirmeyi neye göre yaptınız? Yani bir kaçakçı kolunun işte faaliyetleriyle terör örgütünün yöntemleri birbirine benzer mi, ki bölgede uzun yıllardan beri bu konuda bir tecrübenin de olması lazım, otuz yıllık bir süreç bu. Dolayısıyla bu değerlendirmeyi yapan insanların tecrübeli, zeki, işte bu meseleleri bilen insanlardan oluşması lazım doğal olarak. Dolayısıyla onlara şunu sormamız lazımdı: Siz, bu gelen grubun bir terörist grubu olduğunu, hangi ölçütlere dayanarak böyle bir karar verdiniz, böyle bir tespitte buldunuz ve sizin bu bulunduğunuz tespite göre bu bir sınır ötesi hareket olduğuna göre, işte silsileli bir şekilde Genelkurmay Başkanlığı ve Sayın Başbakanın talimatları doğrultusunda bu operasyon gerçekleşmiş oldu. Çünkü Sayın Başbakan diyorum şundan dolayı: Ben Darbeler Komisyonunda da görev yaparken daha önce Genelkurmay Başkanlığı yapmış insanları dinlerken bu soruyu sordum kendilerine, yani o darbelerin dışında "Sınır ötesi böyle bir operasyon durumunda nasıl bir yol, yöntem izlenir?" diye sorduğumda, bana "Yani bu, sınır ötesi bir operasyondur. Bir Meclis tezkeresi gerekir. Ayrıca, bununla ilgili de operasyon yapılmadan önce de siyasi irade, işte Başbakan bilgilendirilir, gereken şeyler alınır." şeklinde ifadeleri oldu. Dolayısıyla yani Komisyon esas yapması gereken bu insansız hava araçlarını izleyen ve ona göre bir tespitte bulunan heyeti dinlememekle, daha sonra da hem Genelkurmay Başkanı hem de siyasi irade de "Ya siz bu işin neresindesiniz kardeşim?" bunları araştırmadan dolayısıyla nasıl bir sonuca varacak? Yani o zaman ne dersek işte, bu şudur ya da bu böyledir dediğimiz zaman her birisi bir tartışma konusu oluyor ve bu esas meseleler üzerinde çalışmamızı yürütmeyip, biz daha böyle meseleryi dağıtan bir yola girdik ve ortaya hiçbir şey çıkmadı.

Tabii, ortaya hiçbir şey çıkmamasının bence çok vahim bir sonucu da şudur: Sayın Başkan, beraber gittik biz o köye. Siz köylülere "En kısa zamanda bu hadisenin aydınlatılacağını ve varsa sorumlularından da hesap sorulacağını" söylediğiniz zaman

gerçekten de köylülerin de nasıl bir beklenti içerisinde olduklarını, sizin onlara yapmış olduğunuz bu vaatten nasıl bir ümide kapıldıklarını hep beraber müşahede ettik. Şimdi bu rapor gerçekten de o insanları da çok büyük bir hayal kırıklığına uğrattıyor.

Son olarak benim söyleyeceğim şudur, bu kasıt meselesi. Şimdi bu, bizim alt komisyonda bu iş, kasıt meselesi tartışılırken ben de burada bir kasıt olduğu yönünde oy kullandım ama şimdi bunun gerekçesini açıklamak istiyorum: Kasıttan benim anladığım şu: Yani belli bazı çevrelerin iddia ettiği gibi işte “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ya da devleti her neyse, bu insanlar işte Kürt’ tür bunları bombaladı.” Eğer kasıttan bu kastediliyorsa böyle bir şey bizim devlet geleneğimizde mümkün değildir. Bakın arkadaşlar, binlerce yıllık bir tarihe sahip olan bizim milletimizin, Türk milletinin değişik kültür çevrelerinde bulunmuşuz hatta değişik medeniyet çevrelerinde bulunmuşuz. Yani karşılaştığımız birçok dini benimsemişiz, Manihaizm, başka başka dinler, ve en son İslam dini. Birçok şeyimizi değiştirmişiz ama bütün bu tarihsel süreç içerisinde değişmesine izin vermediğimiz yegâne şey devlet geleneğimizdir. Bizim devlet geleneğimizde de, iddia edildiği gibi, insanlar mükafatlandırılırken ya da cezalandırılırken etnik kökenine bakarak yapılmaz bu. Devlet, kendi idealine katılanı mükafatlandırmakta alabildiğine cömert olduğu kadar, kendisine isyan eden de cezalandırmıştır yani bir etnik köken şu mezhepten dolayıdır değil. Eğer öyle söyleyecek olursak bu devlet yani Türk devleti diyelim, en çok Türkmenleri cezalandırmıştır. Onun için, benim, kasıttan, o kasıt noktasındaki düşüncelerim de budur ama burada bu bir terör örgütüdür. Terör örgütü, son dönemlerde yani genel mantığı söylüyorum, almış olduğu darbelerin etkisini silmek ve kendi örgütüne, yandaşlarına bir moral vermek için işte ses getiren birtakım eylemler yapacak, bunu da kaçakçılarla, o kılıkta, onların içine girmek suretiyle yapacak şeklinde birtakım duyurular, bilgilerden hareketle böyle bir karar alınmıştır. Ama dediğim gibi, en son olarak, bu kararı, bu değerlendirmeyi yapan o en son kurum, o insansız hava aracını izleyen ve ona göre bir tespitte bulunan insanların dinlenmemesi ve ondan sonraki devam eden sürecin araştırılmaması zaten bu Komisyonu işlevsiz hâle getirmiş oldu sonuç itibarıyla.

Onun için, bence, Komisyon, bu raporu kabul etmesin, bu dediğim hususları araştırıp bunun bütün sonuçlarıyla, kimse, neyse bunun sorumlularının ortaya çıkarılması için yeni bir süreç başlatılsın diyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Ertuğrul Kürkcü...

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Sayın Başkan, sevgili arkadaşlar; biraz önce bu katliama uğrayan yurttaşlarımızın, Roboski’nin emekçi köylülerinin aileleri Medise geldi ve kapıdan girerken ben onları karşıladım. Bir genç kadın -kardeşleri burada hayatını kaybetmiş- bana şöyle söyledi: “Komisyonun bize verdiği söz bu muydu?”

Şimdi, bence, biz, bu köylülerin vicdanında bulunduğu karşılık bu olan bir raporu tartışıyoruz. O nedenle bu sözü aklımızda tutalım çünkü son sözümüzü de buna dayanarak söyleyeceğiz.

Alt komisyon raporuna verdiği muhalafet çerhinde söyledik, ulaşabileceğimiz sonuçların en kötüsüne ulaştık çünkü bu Komisyona verilen görev, bu insan hakkı ihlalinin çerçevesini ve bunun faillerini işaret etmek idi. Bunların ikisini de yapamadık, yapamamış olduk netice olarak. Bizim bu karara muhalafet ediyor olmamız, bizim sizi bu yönde çalıştırabilirdiğimiz anlamına gelmiyor. Ne yazık ki çoğunluk eliyle elde edilen bu kararın bu şekilde ortaya çıkmış olması son derece kötü oldu.

Asıl üzüntü verici olan, biliyorsunuz, raporu kendiniz yazdınız, değerlendirdiniz. Raporla kanunla ihtilaf hâlinde gösterilen tek insan topluluğu Roboski köylüleri. Onlardan “kaçakçı” diye söz ediliyor fakat 34 kere müebbet hapsi gerektiren 34 insanın kasten, bilerek, isteyerek, hedef gözeterek ortadan kaldırılmış olmasının faillerinin hakkında en ufak bir suçlama yok. Biz neyi araştırıyoruz, rapor neyi söylüyor? Sanki rapor demiş oluyor ki: “Eğer bu köylüler kaçakçı olmasalardı hayatlarını kaybetmezlerdi.”

Bence, biz, bu sonucu kabul edemeyiz. Bu sonuç insanlıkla, hakla, hakikatle, adaletle, hukuk devletiyle, halkın egemenliği ilkesiyle bağdaşmaz çünkü 34 katledilmiş yoksul köylünün hakkı hakkında rapor hiçbir şey söylememektedir. Nasıl olacak halkın egemenliğini takip etmek, onun insan haklarına uygun bir biçimde icra edilmesini izlemekle görevli olan bir Komisyon nasıl bu sonucu varabilir?

Şimdi, son söyleyeceğimi başta söyleyeyim ya da daha kolay anlaşalım diye söyleyeyim, şöyle oldu, böyle oldu. İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, tarihî bir iş yapabilir. Bu yapacağı tarihî iş bu raporu iade etmektir. Eğer bu raporu iade etme ferasetini gösterebilirse, eğer alt komisyon raporunu yazmış olan, buna onay vermiş olan 5 arkadaşının bir hata yapmış olduğunu kabul ederek buradaki Komisyon çoğunluğu bu raporu bir kenara koyabilirse tarihî bir iş yapacak. Şundan ötürü: Bugün Türkiye’de bir yeniden uzlaşma, barışma, barışı tesis, silahlı çatışmaya son verme arayışı var.

BAŞKAN – Bir saniye Ertuğrul Bey...

PERVİN BULDAN (İğdir) – Başkan, çok kendi aralarında konuşuyor arkadaşlar.

BAŞKAN – Bir saniye arkadaşlar.

Şunu soruyorlar bana arkadaşlarımız: “Bundan sonra kime söz vereceksiniz?” diye, kendileri de istiyorlar. Diğer alt komisyon üyelerimize de söz vereceğim. Ondan sonra diğer milletvekillerimize ve Komisyon üyelerimize ve misafir milletvekillerimize söz vereceğim yani herkes burada konuşacak, merak etmeyin ama elbette ki önce rapora imza atmış arkadaşlarımıza söz vereceğim.

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Sayın Başkan, ben de bu Komisyonun alt komisyon üyesiyim.

BAŞKAN – Ama şu anda maalesef Üst Komisyon üyesi değilsiniz çünkü İdare Amirisiniz.

Ertuğrul Bey, buyurun.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Tabii, bunu yapmasanız iyiydi Başkan.

BAŞKAN – Ama şöyle: Arkadaşlar...

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Bu raporun iadesi şundan ötürü önemli: Bakın, eğer Roboski köylülerinin kalp kırıklığı, onların çektikleri acı bu Komisyon tarafından tanınır, onlardan özür dilenir ise Türkiye Büyük Millet Meclisinin bir Komisyonu olarak, Meclis adına bu yeniden barışma sürecine yapılabilecek en büyük katkı yapılmış olunur. Eğer yeniden suçluları, sorumluları işaret eden bir rapor yazabilirsek ödeşme imkânı yaratılmış ve bu insanların şimdi önlerine açılan yeni uzlaşma kapısına gönül rızasıyla, isteyerek, arzusuyla girmesi sağlanmış olur ama bu yapılmazsa, bu rapor bu hâliyle kabul edilirse, denirse ki bu insanlara “Siz 34 insanınızı kaybettiniz, onları uçaklar öldürdü. Uçakları kim uçurdu, emri kim verdi, bunları bilmiyoruz, bilmek de görevimiz değil.” O zaman, ben, size söyleyeyim: Bu kalp kırıklığı dalga dalga Türkiye'nin her tarafına yayılır, bu insanlarla duygudaş olan, sadece etnik kökenleri, aidiyetleri dolayısıyla değil, adaletin tecellisini isteyen, 34 yurttaşımızın sorumsuzca katledilmelerinin bir ceza bulacağına inanan milyonlarca insan, ne bize ne Meclise ne bu Meclise hâkim olan güce şu kadar olsun inanmayacaklardır. Bunun ne kadar önemli bir olay olduğunu benim anlatmama gerek yok. Bu, Türkiye'de yaşayan her insanın kalbini kırdı. Şimdi bunu onarmak için sorumlularla yüzleşmemiz, karşılaşmamız gerekir.

Raporumuzun en önemli açmazı, bence -onu şerhte de belirttim- uyguladığı yöntem. İhsan Bey bunun için diyor ki: “Ertuğrul Bey der ki önce suçluları tespit edelim, sonra delil arayalım.” Ben böyle bir şey söylemeyecek kadar, hukukçu olmadığım hâlde hukuk ve insani hukuk duygusuyla kendisini bezemiş bir insanım. Böyle demiyorum. Ben diyorum ki sorumluluk mevkisinde kimler var, bunları tespit edelim.

Bakın, sorumluluk mevkisinde kimlerin olduğunu tespit etmek o kadar kolay ki. Size okuyayım, itiraf etmiş Genelkurmay Başkanı, üstelik yetki aşımı yaparak itiraf etmiş: “Türk Silahlı Kuvvetlerinin sınır ötesi harekâtı, Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından 17 Ekim 2017 tarihinde kendisine verilen ve birer yıllık sürelerle yenilenen yetki gereği sürdürülmektedir.” Devam ediyor, devam ediyor, devam ediyor, ondan sonra diyor ki: “Bölücü terör örgütü mensuplarının Irak kuzeyinden vesaire, vesaire... Bu kapsamda 28 Aralık 2011 günü saat 18.39'da Irak sınırları içinde hududumuza doğru bir grubun harekât hâlinde olduğu insansız hava aracı görüntüleriyle tespit edilmiştir. Grubun tespit edildiği bölgenin teröristler tarafından sıkça kullanılan bir yer olması ve geceleyn hududumuza doğru bir hareketin tespit edilmesi üzerine hava kuvvetleri uçaklarıyla ateş altına alınması gerektiği değerlendirilmiş ve saat 21.37-22.24 arasında hedef ateş altına alınmıştır.”

Bunu kim yapmış? Peki, neden öznesi yok? Niçin biz bu özneye parmağımızı işaret etmiyoruz? Bu yaptınıye diyemiyoruz? Çünkü diyor ki: “Ben yaptım.” Biz diyoruz ki raporumuzda: “Kimin yaptığını bilmiyoruz.”

İHSAN ŞENER (Ordu) – Böyle bir şey demiyoruz Ertuğrul Bey.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Diyoruz, diyoruz.

O zaman, bizim şunu yapmamız gerekir: Bakın, biz, Naci Bey'in başkanı olduğu komisyonda buraya gelen insan hakkı ihlali kurbanı mağdur herkesin şikâyetini doğrudan doğruya Adalet Bakanlığına, savcılara bildirdik mi? Bildirdik. Bunu niye yapmayacağız? Kendisi diyor, bize bir şey bırakmıyor yani araştırılacak, soruşturulacak bir şey yok. O yüzden “yöntem yanlış” diyorum. Tümdengelimci bir yöntemle, biz, birinci gün birinci saniye bunu biliyoruz bu yayımlandıktan sonra. Başbakanın, bu faaliyetinden ötürü Genelkurmay'a teşekkürünü de biliyoruz.

İHSAN ŞENER (Ordu) – Ondan dolayı değil Ertuğrul Bey, bu defaatle açıklandı.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Bir saniye...

Bir bitireyim izin verin.

Peki, ayıralım, döneceğiz oraya tekrar.

Şimdi, birincisi şu: Burada itiraf var ama yetkisini aşarak itirafta bulunuyor Genelkurmay Başkanı. Diyor ki: “Türk Silahlı Kuvvetlerinin sınır ötesi harekâtı, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 17 Ekim 2007 tarihinde kendisine verilen ve birer yıllık sürelerle yenilenen yetki gereği sürdürülmektedir.”

Türkiye Büyük Millet Meclisi, Genelkurmay Başkanlığına hiçbir yetki vermiyor, yetkiyi Hükûmete veriyor. Genelkurmay Başkanı ne diye kendi kendine tezkereden görev çıkartıyor? Biz, ona yetki vermedik. Biz, üstelik, BDP olarak bu yetkinin verilmesine de itiraz ettik. Meclis, bu yetkiyi Hükûmete verdi. Şu hâlde Hükûmetten almadığı bir yetkiyi nasıl kullanabilir Genelkurmay Başkanlığı ve nasıl dönüp ona hesap vermez? Burada kaçınılmaz olarak siyasi sorumluluk istese de istemese de somut olarak ya da soyut olarak Hükûmete düşer ve parmağımızı ona işaret edebiliriz.

İHSAN ŞENER (Ordu) – Çok küçük bir açıklama yapabilir miyim Ertuğrul Bey?

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Buyurun.

İHSAN ŞENER (Ordu) – Belki sizi de aydınlatıcı olur.

Şimdi, arkadaşlar, bir kesit olarak algılasak süreci yani Türkiye'nin devlet geleneğinden, bu zamana kadarki teamüllerden, örfi idareden, on yılda bir yapılan ihtilallerden, olağanüstü hâllerden, orada oluşmuş teamüllerden, reflekslerden ayrı tutarak Türkiye hesap verebilir, demokratik bir devlet olabilme yolunda bir çabası var. Bu çaba, siz de şahit oluyorsunuz biz de şahit oluyoruz. Az önce...

LEVENT GÖK (Ankara) – Muhaliflere karşı...

İHSAN ŞENER (Ordu) – Çok özür dilerim.

LEVENT GÖK (Ankara) – Muhaliflere karşı... Olur mu öyle şey?

İHSAN ŞENER (Ordu) – Levent Bey, lütfen...

Az önce bahsettiğiniz hadisede belki de Genelkurmay Başkanının refleksi bundan kaynaklı olabilir yani dolayısıyla bu sürecin sağlıklı, hesap verebilir bir devlete dönüşmesi için yardım ediyoruz.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Yapmayın, yapmayın!

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Anladım.

Peki, şimdi, ben, size böyle bir devlet olmanız için yardımda bulunuyorum. 34 insanın gözünün yaşına bakmadan imha eden bir Genelkurmay Başkanlığını derhâl mahkeme önüne sevk ederseniz öyle bir devlet olmaya başlarız, başka türlü olamayız.

Bakın, bu hesabın sorulmasının kimseye bir zararı yok, herkese, başta Roboski köylüleri olmak üzere, faydası var çünkü yanına kâr kalmayacağını insanların görmesi mümkün.

İkincisi, Türkiye'de oluşmakta olan bu yeniden uzlaşma sürecine sadece ve sadece hakikatin ortaya çıkartılması yardımcı olabilir. Tersi olanları da ortaya çıkartalım. Ben öyle de demiyorum, bir tek bu çatışmanın bir tarafını teşhir edelim, ortaya çıkartalım değil, çatışmada işlenmiş insanlığı karşı ne kadar suç, kabahat varsa hepsi ortaya çıksın.

Önümüze somut bir vaka gelmiş. Arkadaşlar, bu somut vakada itiraf var, delil var, karar var, her şey ortada fakat biz bunu ortaya çıkartmaktan imtina ediyor durumuna düşemeyiz, düşmemeliyiz. O nedenle, daha eldeki hiçbir araştırma olmadan Genelkurmayın yaptığı açıklama bizim için kâfidir sonuca gitmek için... Biz oradan başlayarak, o yüzden, ben “İnceleme yöntemi yanlış.” diyorum. Köye gitmek gerekliydi ama başsağlığı dilemek için, yası paylaşmak için, Meclis oraya yası paylaşmaya, acıyı paylaşmaya gitmiş olabilirdi ama bizim Komisyonumuzun asli görevi değil. Oradan başlayarak geriye doğru giden bir süreci takip etmek zorunda değildik. Birinci dakikadan itibaren Genelkurmay Başkanı bizim muhatabımızdır.

Peki, sınır ötesi harekât tezkeresinden doğan vur emri yetkisi kimdedir? Bu sorunun cevabına ilişkin olarak özellikle Suriye'deki harekât dolayısıyla açık bir biçimde yaygın medyaya düşen bilgilere baktığımızda vur emri yetkisinin tabiatı gereği Hükûmette olduğunun ortaya çıkacağını kolayca görebiliriz. Millî Savunma Bakanı, Suriye'de, haziran ayından itibaren Suriye'ye yönelik harekâta vur emri yetkisinin Başbakan'dan yerel askerî komutanlara devredildiğini açıkladı.

Peki, o zaman soru: “Roboski katliamı olduğu zaman vur emri yetkisi sınır ötesi harekât tezkeresinin tabiatı itibarıyla kimdeydi?” sorusuna “Başbakan'da mıydı?” diye bizim cevap vermeye kalkışmamız bizim herhangi bir partiye ait olmamızla ilgili değil. Bir birinci şube dedektifi dahi böyle düşünmek zorundadır. Ondan sonra araya siyaset girer, o girer, bu girer. Peki, bu soru sorulup yanıtlanmış mıdır? Hayır.

Öte yandan, bizim Alt Komisyon raporunun en önemli açmazı, Genelkurmay Başkanlığından bize nakledilen, bize aktarılan olayın oluşma sürecine dair bütün şemayı, anlatıyı sahi kabul etmesidir. Bu anlatı baştan sona yanlıştır, sahi değildir, bu katliama

gerekçe oluşturmak için uydurulmuştur, milletvekilleri çocuk yerine konulup kandırılmaya çalışılmıştır, terör yaygarasıyla aslında hakikat gizlenmeye çalışılmıştır.

Örneğin, grubun tespit edildiği bölgenin teröristler tarafından sıkça kullanılan bir yer olduğu başından sonuna kadar yalandır. Köylülerin ifadesi de, yerel emniyet birimlerinin de ifadesi, mülkiye müfettişlerinin yaptığı araştırmada bölgenin terör için herhangi bir biçimde kullanılmadığı, burada böyle olaylara rastlanmadığı, buranın bir kaçakçılık bölgesi olduğudur. Ne diye şimdi olay olup bittikten sonra birden burası karakter değiştiriyor, böyle bir hâle geliyor ve bu anlatı bizim şeyimize giriyor?

İkincisi, İçişleri Bakanlığının görevlendirdiği müfettişler, gerekçe olarak muazzam bir faaliyet artışı var gerekçesinin doğrulanmadığını söylüyorlar bütün araştırmaların sonucunda, “Sadece telsiz kestirimlerine dayanılarak burada böyle bir sızma olayı gerçekleşeceği, buraya bir silahlı grubun intikal edeceği sonucuna varılamaz.” diyorlar.

Ben, çok merak ediyorum, bu sizin raporunuzda İçişleri Bakanlığının görevlendirdiği mülkiye müfettişleri ve bir jandarma özel müfettişinin raporundan bir tek satırla söz edilmemesi nedendir? Çünkü Genelkurmay anlatısıyla çelişiyor. Siz Genelkurmay anlatısını esas aldığınız zaman çelişenleri dışarıda bırakıyorsunuz ister istemez ama hakikat nerede? Hakikat Genelkurmayın anlatısında değil.

İnsansız hava aracı görüntülerinin kafilenin sivillerden mi, yoksa PKK'lilerden mi oluştuğuna ayırt etmeye elvermediğine dair kanaat baştan sona yalandır. Bu kanaati paylaşacak içimizde bu Komisyon üyesi bir tek kişiyi bilmiyorum. Siz de bu kanaatte değilsiniz, Ayhan Bey de, ben de, Levent Bey de. Ayırt etmeye elverişlidir iki sebeple. Biz, sivil gözümüzle o görüntüleri izledik ve şunu gördük: Bu bir gayrinizami yürüyüştür, herhangi bir askerî tertip yoktur, sağında solunda, önünde arkasında keşif kolları yoktur, herhangi bir ritmi yoktur, gelişigüzel yürümekte olan bir topluluktur.

İkincisi, bunu izleyenler, biz, hem gerçek zamanda hem kayıttan izleme imkânına sahiplerdi.

Üçüncüsü, totalim ki şüpheleri vardı. Bu, Türkiye'de hukukun temel karinesi değil midir? Şüphe, sanık lehine yorumlanmaz mı? Peki, buradaki şüphe, diyelim ki bunların PKK'li olduğundan şüphelenildi. Bu şüphenin giderilmesinin yolu neydi? Deniliyor ki: “Topçu atışlarından yararlanmak istedik. Topçu atışlarının verdiği sonuç, grubun topçu atışlarına aldırılmadan ilerlediği idi. Buradan, bunların terörist olduğuna kanaat getirdik.” Ama topçu batarya komutanı, İçişleri Bakanlığı müfettişlerine verdiği ifade de şunu söylüyor: “Bende başından sonuna kadar tereddüt vardı. O nedenle, grup ortadan kaldırıldığında teröristleri öldürdük.” diye sevinmedim. Şimdi, peki, bu şüphe bu insanda var ise bu aşağıdan yukarıya kadar nasıl yansımaz ve nasıl bu şüphe onların lehine yorumlanmaz?

Nihayet dördüncüsü, hepimiz gördük izledik, birinci grup, şimdi gözümüzün önüne getirelim, uçak yaklaşıyor, sesini duyuyoruz, bize doğru yaklaşıyor, irkiliyoruz fakat birbirimizden ayrılmıyoruz, birbirimize sarılıyoruz çünkü çocuğuz, çünkü asker değiliz, çünkü hiçbir deneyimimiz yok ve öldürülüyoruz. Bunu harekât merkezlerinden izleyenler, sonraki kırk dakika boyunca niçin bu aksiyondan, bu davranıştan şüphelenmediler, niçin bunu değerlendirmek istemediler? Çünkü Atila Bey “Bizim geleneğimizde ayrımcılık yoktur.” diyor. Kabul edelim ki doğru ama askerın şöyle bir geleneği olduğunu hepimiz biliyoruz ve burada bu gelenek bütün sivil geleneklerin, yönetişimin, iyi yönetimin, hukuk devletinin önüne geçmiştir. Öyleyse de böyleyse de şüphe şüphedir, tohumuna para mı saydık? Böylelikle arkadaki gruplar da teker teker on beşer, yirmişer dakika arayla ortadan kaldırılmışlardır. Yoksa başka bir izahı olur mu? Size asker gibi davranmıyor, karşılık vermiyor, kaçmıyor, elinde bir silah varsa bununla ateş etmiyor, bunları görmüyorsunuz siz Heron'da ama diyorsunuz ki “Arkadaki de gerilla, onun arkasındaki...” Dört kere insanlara ateş ediyorsunuz ve diyorsunuz ki: “Kasıt yok.” Bence öldürmeye kastedilmiştir ve kasıt gerçekleşmiştir. Buradaki tek şey -ne diyelim- kasıt yok sözüne gerekçe gösterilebilecek olan şey “Biz bunların içinde gerillalar olduğunu sanmıştık.” olabilir. Sanmayacaktın, sansaydın da bunu yapacak değildin.

Şimdi geleceğiz şeye. Bu sınır ötesi harekât meselesinde muazzam bir hukuki grilik var, o kadar koyu gri ki her şeyi yutuyor. Şimdi, Türkiye, savaşta olduğunu kabul etmiyor. Dolayısıyla Cenevre konvansiyonlarına kendisini tabi görmüyor. Diyor ki: “Biz, bir iç güvenlik harekâtı yürütüyoruz.” Peki, iç güvenlik harekâtında jet uçakları, tanklar kullanılıyor mu? Benim bildiğime göre, uluslararası savaş hukukunda iç güvenlik harekâtındaki birliklerin ve silahların da bir ölçüsü var. Nihayet iç güvenlik harekâtı ise bu, kesinlikle ve açıklıkla bir “teslim ol” çağrısının muhatabı olmalıdır saldırıya uğrayanlar. Var mı olayımızda? Yok. Bunlar PKK gerillası olsaydı da böyle davranmak gerekcekti. Dolayısıyla neresinden bakarsanız bakın “Öyle tahmin etmiştik.” lafı da kurtarmaz hukuki açıdan ve bunun ışığı altında önceki operasyonların da insanlık suçu işlenip işlenmediği bakımından bence mutlaka değerlendirilmesi gerekir.

Ben, şu hakkı tartışmıyorum: Devletin silah kullanma yetkisi ve tekelisi meselesini eğer devlet diye bir şey varsa tartışacak durumda değiliz ama bunu sınırlayan o kadar çok yasa var ki çünkü insani hukuk savaşın suç olduğu noktasından başlar, ondan sonra geriye doğru gelir ama burada biz öyle görüyoruz ki öldürmek hakkı üzerinden kurulmuş bir söylem var. Bu tezkereler, o bakımdan,

herhangi bir sınıır çizmediği için, bu kuvvetlerin nasıl kullanılacağına dair bir bilgi vermediği için de bence uygulayıcının önünde “elin serbest” diye anlayabileceğimiz bir hukuksuzluk alanı açmaktadır. Bu açıdan da bence Genelkurmayın anlatısı kabul edilemez, Komisyonun bu anlatıyı esas kabul etmesi kabul edilemez.

Katliamın ardındaki güdüyü biliyoruz. Hepimiz 23. Sınıır Tümen Jandarma Komutanı İlhan Bölük’ü dinledik, diğer görevli askerleri dinledik. Onların hepsinin bir Fehman Hüseyin obsesyonuyla malul olduklarını gördük. Ben, hayatımda hiç bu kadar tümen komutanı derecesinde bir insanın bir kişiyle bu kadar çok meşgul olduğunu hiç duymadım. Her beş kelimedenden biri, her cümlenin nesnesi Fehman Hüseyin’di. Bir Fehman Hüseyin obsesyonu ve bununla ilgili olarak elde bulunmayan istihbarat ve buna dayanılarak öngörölmüş olan bir psikolojik ve askerî başarı arzusuyla başlatılan harekât muazzam bir felakete sonuçlanmıştır.

Şimdi, dolayısıyla, bu yerel birliklerden başlayarak burada sorumluluk vardır ama harekâtın esas sorumlusunun Genelkurmay Başkanlığı olduğundan şüphe edemeyiz, etmemiz için hiçbir sebep yoktur ve bu saldırının gerisindeki grubun içerisinde, kaçakçı grubun içerisinde terörist olacağına dair rivayetin, masalın bizim raporumuza bu şekilde yansımından ben de Levent Bey kadar üzüntü duyuyorum.

Hakikaten, Ayhan Bey, bu olacak iş değil çünkü biz orada dinledik tümen komutanını ve dedi ki bize: “Bu A sınıfı bir istihbarat değil.” Bu lafı da orada duyduk ilk defa yani başka kaynaklardan, sahici kaynaklardan doğrulanmış değil, kulağıımıza böyle bir şey geldi. Tümen komutanının A sınıfı olmayan bu duyumunun aynısını biz raporumuza mahkeme önündeki ifade olarak yansıttık ve sonra buna dayanılarak da şu sonuca vardık: Bakın, bu alt komisyon raporu yayınladıktan sonra ben gazetelere bakıyorum, insan hakkı kaygısı olmayan, bu köylülerin haklarının kaygısını çekmeyen yayın organlarının başlıkları: “Grupta 2 terörist vardı” Demek ki ateş etmek serbestti, demek ki aslında 2 terörist için 34 köylü öldürülebilir mi? Bence, bizim mevcut meri hukukumuz da buna izin vermez, bağlı olduğumuz uluslararası insan hakları sözleşmeleri de buna izin vermez. Bunu yapanlar, her bakımdan, bir temel hakkı, bir yaşam hakkını ihlal etmişlerdir, kasıtlı, bilerek, isteyerek, hedef gözeterek, öldürmek için insanların üzerine ateş etmiş ve öldürmüşlerdir. Bunun hesabını vereceklerdir. Bunları yargı önüne çıkartmak sorumluluğu Hükümettedir. Hükümet bunları yargı önüne çıkartacaktır, eğer kendisi bu sürecin bir parçası değilse.

Ben, Başbakanın beyanlarına bakıyorum. Başbakan şöyle diyor: “Olayla ilgili talimat verme konusunda mevcut sistem nasıl çalışıyorsa öyle çalıştık. Güvenlik güçlerine verilen izin, güvenlik güçleri tarafından kendi mücadele ve tasarruf alanlarında kullanıldı.” Öyle mi? Madem öyle bu güvenlik güçleri kimler? Ben, bunları mahkeme önünde görmek istiyorum çünkü yapılan iş 34 kere müebbet hapsi gerektiriyor. Nerede bu insanlar? Bunları yargıya teslim etmeyen bir Hükümet, onları koruyor demektir. Niçin? Çünkü ben öyle düşünüyorum ki mekanizmanın çalışma usulü, Atila Bey’in anlattığı, Levent Bey’in de anlattıklarına dayanarak diyorum ki: Bu çapta 34 insanın ve önemli devletin oradaki askerî kuvvetleri tarafından şahsen hedef hâline getirilmiş bir insanın ortadan kaldırılmasını öngören bir harekâtın Başbakana zamanlıca duyurulmamış olması ihtimali bana düşük geliyor. Ben, bunu yüksek bir ihtimal olarak görmüyorum. Amma velakin işte burada benim elimde bir delil yok. Diyemiyorum, o gitti, ona söyledi ama mantiken böyleyse o zaman bizim pekâlâ Başbakana da bu soruyu sorabilmemiz lazım, Genelkurmay Başkanına da bu soruyu sorabilmemiz lazım veya soracak makamlara bu konudaki kanaatimizi aktarmamız lazım.

Şimdi, tekrar başa dönüyorum. Hâl böyle olduğu için, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonumuzun tarihî bir adım atmasına yeniden davet ediyorum sevgili arkadaşlar. Bunu büyük bir içtenlikle size söylüyorum çünkü eğer böyle yapabilirse, bu hiç kimseyi tatmin etmeyen, herkesi yaralayan bu raporu bugün kabul ederek buna siyasal bir anlam ve değer yüklerse bu Komisyon, inanın ki Medisin inanırlığına, Medisin sahiciliğine, Medisin halkın haklarının korunduğu bir yer olduğuna dair duyguyu bir daha geri gelmeyecek şekilde örseleyecektir ve bu Medisin üyeleri olarak bizlerin de halkın gözünde çok da anlamlı bir yerimiz olmayacaktır, istediğimiz kadar muhalefet etmiş olalım, bunları söylemiş olalım, zamanında tezkereye itiraz etmiş olalım, herkesi birden aşağıya çeken bir sonuç doğacaktır. Bunu yapmak zor değil. Yeniden görevlendirme yapabiliriz, yeniden çalışabiliriz ve bu şu anlama gelir: Hiç değilse hayatlarını kaybeden insanların yakınlarına Medisin bir gayret içerisinde olduğuna dair bir işaret olur, adil bir yargılama için kamuoyu oluşturur ve bu adımıyla İnsan Hakları İnceleme Komisyonu kendisini bir hakikat komisyonu mertebesine yükseltebilir; kendisini de yükselten bir iş yapmış olabilir. O zaman, Türkiye’deki çözümün mercisi hâline gelir; bizim de, diğer muhalefet güçlerinin de “Çözümün mercisi, merkezi Medis olmalıdır.” talebine de bir yanıt vermiş olur. Böylelikle çözüm yönünde bir inisiyatif almış olabilir, barış kuruculuğu rolüne Türkiye Büyük Millet Meclisini yükseltir, toplumun kaderinde olumlu bir rol oynayabiliriz; o yüzden ben sizleri bir kere daha düşünmeye davet ediyorum.

Son olarak da şunu söylemek istiyorum: Çoğunluk raporunun ileri sürdüğü, bana göre bir tek olumlu çerçeve var, o da bir sınır kapısı açılması ve sınır ticaretinin yasal hâle getirilmesi fakat bu en önce değil, en sonra yapılacak olan şeydir. Uludere köylülerinin, Roboski köylülerinin ihtiyacı olan şey bir özür dilenmesidir: “Evlâtlarınızı öldürdük, özür dileriz.” Bu kadar basit, iki cümle.

İkincisi: Onların yasının son bulmasına yardımcı olmaktır. Bir buçuk yıldır Roboski köylüleri yas içindeler. Dileyen arkadaşlarımız -grubumuzdalar köylüler ve bu Komisyonun vereceği kararı bekliyorlar- onlarla konuşabilirler. O kadınların yüzlerine baktığınız zaman, o gençlerin yüzlerine baktığınız zaman bir türlü sonlandırılmamış yasinin kahr olarak yüzlerinden aktığını gördüğümüzde, yapmamız gereken bir iş olduğunu görürüz ve onları teselli edecek, tatmin edecek tek şey, ne üzerine zam yapılmış kan parası ne köye getirilecek su ne öğrencilere yapılacak yardım. “Sizi anlıyoruz, sizinle birlikte üzülmüyoruz ve sizden özür diliyoruz.” denmesiyle birlikte, köyün üzerine çökmüş olan karanlık ortadan kalkmaya başlayacaktır, onunla birlikte Türkiye'nin tamamında.

Lütfen, lütfen, lütfen, bu kararı kabul etmeyin, bunu geri alın. Güvenlik işleriyle İnsan Hakları Komisyonu uğraşmasın, onun komisyonları var. Bizim uğraşacağımız şey temel insan hakları, yaşam hakkı en başta. 34 insanın yaşam hakkı elinden alındı, 34 kez müebbet hapsi gerektiren bu eylemin faaine işaret edelim. Sadece benim kanaatimi kabul etmeyin o zaman, hep beraber yeniden bu sorunu araştırmaya devam edelim.

Bu kararı ben çoğunluk üyesi arkadaşlardan bekliyorum. Biz muhalefetçiler zaten görüşümüzü açıkladık. Lütfen, yapıcı bir karar almaya yardımcı olun.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyoruz.

Değerli arkadaşlar...

ADİL KURT (Hakkâri) – Sayın Başkan, usule ilişkin bir şey diyebilir miyim?

BAŞKAN – Söyleyin Sayın Kurt.

ADİL KURT (Hakkâri) – Komisyon üyelerimiz karar verici oldukları için, bizler de bildiğimiz bazı şeyleri Komisyon üyelerimizin bilgisine sunmak üzere burada hazır bulunduğumuz için, eğer müsaade ederseniz, raporunuza yansımayan ekstra bilgiler varsa gelen misafir milletvekili arkadaşların, yani bizlerin, sunumuna öncelikle şans tanırırsanız, Komisyon üyesi arkadaşlarımızın daha sağlıklı karar alabilmesi açısından da yararlı olur diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Şimdi, Adil Bey, şöyle, bakın: Daha henüz, rapora imza atan arkadaşlarımızın görüşlerini alıyoruz. Dolayısıyla, daha raporun içerisine dahi yavaş yavaş girmeye başladık yani o bakımdan üye arkadaşlarımıza söz verelim. Onların bilemedikleri bir şey varsa, hay hay, size o zaman söz vereceğiz, belki o zaman kanaatleri değişebilir yani “Evet, farklı bir şey varmış.” diye ama şu anda daha onlara söz vermeden size söz vermemiz haksızlık olur.

ADİL KURT (Hakkâri) – İşte, ama sonuçta şu anda 4 dinleme yaptık Sayın Başkan, o nedenle söylüyorum. Yani, aşağı yukarı, bir de hepimiz okuma yazma bildiğimiz için raporu da okuduk.

BAŞKAN – Ama bakın, 4 kişi dinledik, 4 tane fikir ortaya çıktı. Dolayısıyla, muhtemelen başka fikirler de ortaya çıkacaktır. Öncelikle, biz arkadaşlarımızı dinleyelim.

Daha önceki toplantılarda öyle oldu, yani misafir arkadaşlarımıza söz verdik öncelikle. Sözlerini söylediler, gittiler, bizlerle burada sonucu da beklemediler. Dolayısıyla, sizi burada misafir etmekten onur duyuyoruz.

ADİL KURT (Hakkâri) – Bekleriz.

BAŞKAN – Bekleyin inşallah.

ADİL KURT (Hakkâri) – Bekleriz Sayın Başkanım, biz bekleriz.

BAŞKAN – Malik Bey, buyurun.

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan...

BAŞKAN – Usule ilişkin, Malik Bey.

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Tamam. Zaten, sadece kısa bir beş dakika değerlendirme yapacağım.

BAŞKAN – Yok, yani ben geri almayayım, lütfen şey yapmayın.

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Hayır hayır, Sayın Başkanım, izin verirsiniz...

BAŞKAN – Yani bakın, o olmaz.

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Ne söyleyeceğimi bilmeden sözümü kesmeyin ne olur.

BAŞKAN – Malik Bey, yani içeriğe ilişkin almalıyım. Bakın, siz buradasınız...

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Ben Komisyonun raporunun içeriğine dair bir şey söylemeyeceğim zaten Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Tamam, o zaman usule ilişkin alalım o zaman.

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Tamam, adını usul koyun, birbirimizi kandırmaya gerek yok.

Ben bu komisyonun kurulması için imza veren milletvekillerinden bir tanesiyim.

BAŞKAN – Ama dinleyeceğiz Malik Bey sizi.

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Tamam, Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Ama şimdi burada Hamza Bey, dururken yani niye biz onu şey verelim, hakikaten yani.

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Sayın Başkan, hem arkadaşlarımız epeyce yoruldu, ben çok detaya girmeden, raporun detayına girmeden ama komisyonun bütün çalışmalarına da katılmış bir milletvekili olarak izin verirsiniz beş dakika bir...

BAŞKAN – Öğleden sonra hepimiz buradayız, siz de buradasınız yani niye şeyi bozalım? Bakın, bu arkadaşlarımıza niye haksızlık edelim, yani şimdi Adil Bey'e niye haksızlık edelim?

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Sayın Başkan, ben hiç kimseye...

Yani, şimdi şu var: "Usul üzerinden" deyip söyleyeceklerimi söyleyip kapatmış olurdum, zaten şimdiye bitmiş olurdu.

BAŞKAN – Yok, teşekkür ederim, Malik Bey.

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Bir izniniz olursa Sayın Başkan, bir dakika izin verin, ne olur.

Yani, çok fazla detaya yönelik bir şey söylemeyeceğim. Bu Komisyonun başlangıçta kurulmasını talep eden milletvekillerinden bir tanesiyim. Bir çalışma yapıldı ama şimdi gelinen noktada bir rapor var ortada. Şimdi, sonuçta bu rapor, baktığımızda, milletvekili olarak baktığımızda diyor ki: "Kast yok, kimse sorumlu tutulamaz." Türkçesi bu.

Bu rapor o zaman 2 şıkka cevap vermedi: Kast yoksa "Evet, burada 34 tane öldürülmüş yurttaşımız var, kasten öldürülmemiş, yanlışlıkla öldürülmüştür. Özür diliyoruz." denmesi lazım ya da kast varsa "Oh oldu, bilerek bu insanlar öldürüldü - tırnak içinde söylüyorum- oh oldu." denmesi gerekiyor. Bu 2 şıktan bir tanesi.

Şimdi, artık aktarıp döndürüp on sekiz ay boyunca "Talimatı kim verdi? İstihbarat bilgisini kimden aldınız?" sorusunu zaten arkadaşlarımız sordular, biliyoruz. Ben sadece Türkiye'de yaşanan paradoksal bir gelişmeyi anlatmak için ve tutanaklara girsin diye söylüyorum. Yani, ortada öldürülmüş 34 genç insan var, 34 yurttaşımız var, ortada bir tek sorumlu yok, açılmış bir dava yok, sanık ya da tanık sıfatıyla dinlenmiş hiç kimse yok ama bu ülkede, ne yazık ki, Ergenekon davasında -beni sabırla dinlemenizi istiyorum- hatta Balyoz davasında bir camiyi bombalayacaklar diye...

BAŞKAN – Malik Bey, yani bakın, konuyu başka yerlere çekiyorsunuz.

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Sayın Başkanım, Türkiye'nin...

BAŞKAN – Ama çalışamayız böyle.

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Ama bakın, bir şey söyleyeyim Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Yani, bakın, herkesi dinledik burada.

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Ben sadece...

BAŞKAN – Siz o tarafa giderseniz nasıl çalışırız biz burada?

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Sayın Başkan, şu tespiti yapacağım ve sizden izin isteyeceğim.

BAŞKAN – Siz bu Komisyonun değerli üyesiydiniz, bakın İdare Amirisiniz, önce sizin bize yardımcı olmanız lazım.

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Sayın Başkan, tamam, ben zaten yardımcı olmak için söylüyorum.

BAŞKAN – Ama, yok...

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Şu vicdan azabının tutanaklara geçmesini istediğim için söylüyorum: Bir tarafta 34 tane öldürülmüş yurttaş var, ortada bir tek sanık yok; diğer tarafta da Balyoz davasında bir camiyi bombalayacaklar iddiasıyla on sekiz yıl hapsedilmiş olan komutanlar var. Böyle bir şey olabilir mi, bu hangimizin vicdanına sığıyor? Bu sorunun cevaplanması lazım.

BAŞKAN – Onun için ayrı gündem yapalım, konuşalım ama bunun gündemi değil ki, lütfen yapmayın ya!

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Bu Türkiye'nin gündemi. Bence bu karar Türkiye'deki adaletsizliği, Türkiye'deki hukuksuzluğu...

BAŞKAN – Konu, bak, nereye gitti şimdi.

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – ...tescil etmek adına bir rapor olduğunu düşünüyorum. Bunun kayıtlara girmesini istiyorum.

Gerçekten, yani bir taraftan on sekizer yıla...

ÜLKER GÜZEL (Ankara) – Bugün konumuz bu değil ama.

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Hanımefendi, Sevgili Milletvekilim, on sekizer yıla mahkûm edilmiş kuvvet komutanları var. Komisyonumuzun üyesi bir milletvekili, Sinan Aygün, savcının iddiasıyla müebbet hapisle yargılanıyor. Bunların hiçbirisi, 34 tane yurttaşın öldürülmesinden sorumlu tutulmadılar. Böyle bir hukuk, böyle bir adalet olabilir mi?

ÜLKER GÜZEL (Ankara) – Ama bugün konumuz başka.

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Türkiye'nin bugün içinde bulunduğu adaletin tespiti anlamında söylüyorum.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ederim Malik Bey.

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Teşekkür ediyorum ben de.

BAŞKAN – Şimdi, Hamza Bey, size söz vereceğim, yalnız 13.30'da ara vereceğim, isterseniz bu arada arkadaşlarımız gidebilirler ve 14.30'da toplanacağız arkadaşlar.

Şimdi, bir konuya açıklık getirmek istiyorum: Değerli arkadaşlar, bakın, Sayın Başbakanımız defaatle bunu düzeltti yani "Ben, Genelkurmay Başkanımıza orada bir inceleme başlattığı için böyle bir teşekkürde bulundum." diye söyledi. Biz de bunu birkaç sefer izah ettik ama hâlâ kamuoyunda tersine birtakım yorumlar da duyuyoruz. Oysa ben teşekkür ediyorum Ertuğrul Bey'e, Ertuğrul Bey'in yazısıyla sözü tam farklı olacaktı, sonradan kendisi düzeltti konuyu çünkü muhalefet şerhine yazdığını doğru yazmış -aynen tırnak içerisine almış o konuyu- diyor ki: "Genelkurmay Başkanlığımız inceleme başlattığını açıklamıştır. Ben de Genelkurmay Başkanıyla konuyu görüştüm. Genelkurmay Başkanı ve komuta kademesine bu konuda hassasiyeti nedeniyle medyaya rağmen teşekkür ediyorum." Yani, Sayın Başbakanımızın teşekkürü bir inceleme başlattığı içindir.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Ben onu Genelkurmay Başkanı'nı kollama olarak görüyorum.

BAŞKAN – Ama, hayır. Bunu çoğu zaman...

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – ...ve yazdım oraya da.

BAŞKAN – Ama yazmışsınız ve teşekkür ederim. Evet, sağ olun.

Hamza Bey, buyurun.

HAMZA DAĞ (İzmir) – Evet, teşekkür ediyorum Başkanım.

28 Aralık 2011 günü yaşanan bu hadiseden dolayı biz de defaatle hem üzüntülerimizi hem de gerçekten bu konuyla alakalı yakınları vefat edenlere başsağlığı, yaralı kurtulan 4 kişi vardı, onlarla ilgili acil şifalar o dönemden bu döneme dilenmişti. Bununla ilgili bir alt komisyon da oluşturuldu.

Alt komisyon çalışması, usulen yapmış olduğumuz çalışmada, bizzat bölgeye gidip bölgedeki kişilerle, şahıslarla, oradaki resmî mülki, askerî erkânla görüşüp daha sonra da burada hem Heron görüntülerinin izlenmesi hem de gerekli olan bilgi ve belgenin araştırılması noktasında bir usul tertip edildi ve bunlar kademe kademe hayata geçirildi. Hem bölgede ziyaretimiz oldu Ortasu ve Gülyazı köylerine hem de Şırnak merkezde vali beyle ve diğer askerî bürokratlarla bu konuyla alakalı bilgilerini ve görgülerini paylaştık.

Tabii bu noktada, geldiğimiz nokta, bence bir sonuca, şuna gidebiliyoruz: Bir kere burada o döneme has, kasım ve aralık aylarına yönelik olarak çok ciddi bir istihbarat paylaşımının olduğu, bir istihbarat hareketliliğinin olduğu; bu istihbarat hareketliliğinin hem jandarma istihbarattan hem MİT'ten hem de diğer kurumlardan söz konusu olduğu ama o güne has, yani 28 Aralık 2011 gününe özgü bir istihbarat paylaşımının söz konusu olmadığı, bizim ulaştığımız noktalardan birisi.

Bu noktada, açıkçası en önemli olan konu, Heron görüntüleri oluyor. Heron görüntülerini izleyen, İHA görüntülerini izleyen kurumların bu anlamda vermiş olduğu izleme, inceleme ve sonrası vermiş olduğu kararlar bu olayın gerçekleşmiş olduğunu çok açık bir şekilde görüyoruz.

Heron görüntülerini biz de izledik. Heron görüntülerinin izlendiği yerler, tugay yani oradaki, köylülerin olduğu yerdeki tugay, tümen, 2. Ordu ve Genelkurmaydan, 4 tane birimden izleniyor.

BAŞKAN – 8 birim...

HAMZA DAĞ (İzmir) – 8 birim mi? Ben de o şekilde bilgiler yer alıyordu.

Şimdi yani benim gerçekten zaman zaman aklıma... Yani, muhalefet partisindeki arkadaşlar da söylüyorlar, yani burada kasta yöndik bir şey olabileceğini, böyle bir ihtimal olduğunu söylediklerinde, hep aklıma gelen... Gerçekten tümen komutanı da orada

bahsetti, bu görüntüler tümenden de izleniyor ve tümen komutanı -ki, biz burada, bu ekrandan izlemiştik, daha geniş bir ekrandan bunlar izleniyor- bu görüntüler izlenmesine rağmen ve bu görüntülerdeki hususlar, sizler de, muhalefet partisinden arkadaşlar da yani kendi düşüncelerini açık bir şekilde burada yani terörist olarak algılanmayacak ve yorum yapılamayacak, biz kendi askerî bilgilerimiz olmamasına rağmen -raporda da bunlar var, muhalefet şerhlerinde de bunlar- askerî olarak bilgi sahibi olmamıza rağmen “Burada bir terörist unsur olmadığı kanaatine vardık.” denilmesine rağmen, özellikle tümen komutanının burada, gelen bu gruba karşı bir uçar birlik hareketi düzenlediğini, uçar birlik hareketinin de gerçi çok riskli bir hareket olduğunu çünkü helikopterle o bölgede aslında öncelikle öncü bir ekibin gönderilmesi gerektiğini, orada yer tertibatının alınması gerektiğini, buna rağmen bu şekilde bir yer tertibatı alınmamasına rağmen uçar birlik hareketini düzenlediğini, planladığını, hatta helikopter hazırlandığını ama saat dokuz gibi hava sahası kapatılınca bundan vazgeçtiğini söylemesi, hep böyle kafamızda bir soru işareti oluşturdu. Yani, tümen komutanı da bunu izliyor, diğer birimler de izliyor, mademki bu kadar açık, net bir şekilde burada “kaçakçı” olarak veyahut da -nasıl tabir edersek edelim- “sınır ticareti” de tabir etsek bir unsur var ise böyle bir riskli, yani ciddi anlamda hem askerî araç zayıfatı hem de kişi zayıfatı verilebilecek bir riskli hareketi düzenlemiş olması, açıkçası yani “kasıt” gibi çok önemli bir hususta insanı şüpheye derceden hususlardan birisi diye düşünüyorum.

Yani, dediğim gibi, biz Heron görüntülerini izledikten sonra hem Genelkurmaydan hem de bu konuyla ilgili askerî savcılıktan gerekli bilgi ve belgeleri istemiştik. Yani, ben bu bilgi ve belgeler noktasında, açıkçası en önemli hususun Heron görüntüleri olduğunu ve Heron görüntüleri doğrultusunda da -ısrarla muhalefet partisinden arkadaşlar raporun reddedilmesi gerektiğini söylüyor- bizim ulaştığımız bilgilere göre raporun reddedilmesinin çok doğru olmadığını düşünüyorum.

Şimdi, teslim olan terörist olayı... Yani, hoşunuza gitmeyen şeyler söylemiş olabilirim, biraz önce sizin de “Fehman Hüseyin” ismi söylendiğinde gülmeniz benim hiç hoşuma gitmedi, hepinizin. Onu da yani hiç söylemek hoş değil ama hoşunuza gitmeyen şeyler söylenmiş olabilir, tepki koymanın bir anlamı yok yani açıkçası.

ADİL KURT (Hakkâri) – Kendinizle çelişki içindedesiniz. Hem “şüpheye sevk eden unsurlar vardır.” ifadesini kullanıyorsunuz. Bakın, kendinizle çelişkiye düşüyorsunuz.

HAMZA DAĞ (İzmir) – Nasıl dedim, anlamadım?

ADİL KURT (Hakkâri) – Demin dediniz ki: “Kasıt olduğuna ilişkin olarak bizi şüpheye sevk eden...”

HAMZA DAĞ (İzmir) – “Sevk etmeyecek” diyecektim, yanlış olmuş yani.

ADİL KURT (Hakkâri) – Öyle mi, yani hangisi?

HAMZA DAĞ (İzmir) – Cümlemin bütünü...

ADİL KURT (Hakkâri) – Şu anda hangisine inanalım?

HAMZA DAĞ (İzmir) – Benim konuşmama bakacak olursanız...

ADİL KURT (Hakkâri) – Sizin dikkatli dinlenmediğinize ilişkin bir şüpheniz var, biz sizi dikkatli dinliyoruz. Dediniz ki: “Bizi şüpheye sevk eden unsurlar olduğu hâlde...” diyorsunuz. Bu yeterlidir zaten. Demin de itiraz noktalarımız bunlara ilişkindi.

BAŞKAN – Adil Bey, arkadaşımız konuşmaya devam etsin.

HAMZA DAĞ (İzmir) – Ben cümlemin bütününe tekrar, tekrar edeyim. Yani, bilmiyorum, ne şekilde dinlediniz?

ADİL KURT (Hakkâri) – Kayıtlara geçti.

HAMZA DAĞ (İzmir) – Ya, fark etmez. Kayıtlara geçmiş olsa, ön yargılı bir şekilde dinlediğinizden, söylemiş olduğum şeyleri farklı şekilde tevil edebilirsiniz.

ADİL KURT (Hakkâri) – Hayır, söylediğinizdeki çelişkileri görüyoruz. Ne alakası var?

HAMZA DAĞ (İzmir) – Benim söylediğim şey çok açık ve net. Burada birazcık kast konusu tartışıldı, konuşuldu. Diyorum ki: “Bu kadar ciddi bir hareketi, bir uçar birlik hareketini, zayıfat verilme ihtimali çok yüksek olmasına rağmen tertipleyen bir askerî durumda bir kastın olabileceğini düşünmek doğru değildir.” Bu kadar net, açık bir şekilde söylüyorum, tamam mı? Yani, daha ayrıntıya gerek yok.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Yani, öldürmeye kastetmemiş mi?

HAMZA DAĞ (İzmir) – Yani şimdi sonuca bakmıyoruz. Neyse, ben söyleyeceğimi söyledim Ertuğrul Bey, ne şekilde yorumlarsanız, yorumlayın.

Şimdi, burada, muhalefet şerhlerinde, özellikle son dönemde...

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Hukukçu mu arkadaş?

LEVENT GÖK (Ankara) – Evet, avukat.

HAMZA DAĞ (İzmir) – Evet, hukukçuyum.

Son dönemde, özellikle, Sayın Levent Gök'ün sunmuş olduğu muhalefet şerhinde, özellikle son ifade, bir teröristin yakalandıktan sonraki ifadesine “can simidi gibi yapıldığı”, işte “can simidi gibi sarıldığı” şeklinde bir ibare var. Şimdi, onu da açıkçası çok doğru olarak kabul etmiyorum. Eğer, bir ifade, bir söylenen, elimize geçen bir bilgi ve belge başka şekilde teyit edilmişse, mümkün olduğunca rapora dercedilmemesi sağlandı çünkü burada özellikle bu gelen belgelerde, burada, hem de kamuoyunda, basında yansıyan bazı konularda, bu grubun içinde 6 tane teröristin olduğu ısrarla söylenmiş olmasına rağmen, raporda mümkün olduğunca buna değinilmedi. Dolayısıyla, burada yani biz... Biraz önce Levent Bey aslında Heron görüntülerinden bahsederken, esasında Sayın Halaçoğlu'nun da söylediği hususu biraz daha farklı bir şekilde söyledi.

Biz burada Heron görüntülerini izledik. Heron görüntülerini izlediğimizde 4 tane bombalama yapıldıktan sonra, Heron, Irak'a doğru güzergâh üzerinde bir görüntü alıp aslında o güzergâhta hiçbir şahıs olmamasına rağmen daha sonra o bölgeden, bir süre geçtikten sonra -yirmi dakika, yarım saat geçtikten sonra- Türkiye tarafına doğru -Irak tarafından Türkiye'ye tarafına doğru- birkaç kişinin geldiği ve Türkiye tarafından Irak tarafına doğru giden birkaç kişiyle buluştuğu ve diğer bombalama bölgesine gidildiğine dair bir görüntü olması ve o görüntüyle bu ifadenin birbiriyle uyum göstermesi neticesinde, belki sizin bahsettiğiniz belli bir saatten sonraki ASELSAN raporunun alınması... Açıkçası önceki saatlik ASELSAN raporlarının burada alınmasını gerektirecek bir husus söz konusu değil çünkü önceki saatlik ASELSAN raporlarının bu olayla yani bu karşılaşmayla, bu buluşmayla bir alakası söz konusu değil. Dolayısıyla, bu çok doğru bir yorum olarak gözüküyor.

Aynı şekilde “İnsansız hava aracı görüntülerini kim değerlendirdi ve analizi kim yaptı?” diye, şu şekilde ifadeler var muhalefet şerhlerinde. O da aslında sonuca gitme noktasında muhalefet şerhlerinin ne kadar delilden, olgudan eksik olduğunu gösteriyor çünkü şu söyleniyor açık bir şekilde: “İnsansız hava aracı, Heron görüntülerini kim değerlendirdi, analizi kim yaptı? Hedef tayinine yani bombalanacak kişilerin PKK'lı olduğuna kim karar verdi? Hangi istihbarat bilgisi bu kararın alınmasında etkili oldu? ‘Vur’ emrini kim verdi? Bu soruların yanıtları askerî çevre ve Hükümetçe bilinmesine rağmen bu konuda bilgi ve belge akışı sağlanmamıştır.” Bu rapordan elimize geçen husus. Sizin yazmış olduğunuz raporda belirtilen husus.

Şimdi, bizim elimize bu bilgi ve belgeler geçmemiş ise -sizin iddianız, ki genelde söylenen bu- mademki sıraladığınız askerî yetkilileri ve Sayın Başbakanı ve Millî Güvenlik Kuruluna giren bütün bakanları neye göre sorumlu tuttuğunuzu açıkçası -biraz önce de dalgaya aldığınız benim hukukçu kimliğim- hukukçu kimliğinizle ne şekilde yorumladığınızı merak ediyorum.

LEVENT GÖK (Ankara) – Ben bir şey demedim, “hukukçu” dedim. Bu taraftan söylediler.

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Yani, biz o anlamda demedik.

SIRRI SAKIK (Muş) – Sadece mesleğini öğrenmek istedik.

HAMZA DAĞ (İzmir) – Şimdi, devam edelim.

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Bir trafik kazasını konuşmuyoruz yalnız, dikkat edin. Kasıt ve tedbirsizlik...

BAŞKAN – Hasip Bey, size söz vereceğim ya, siz de konuşacaksınız.

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Hukukçu bu kavramları bilir, onun için ben... Trafik kazasını konuşmuyoruz burada arkadaşlar.

BAŞKAN – Devam edelim Hamza Bey.

HAMZA DAĞ (İzmir) – Şimdi, yine muhalefet şerhinde, özellikle hem Sayın Kürkcü'nün hem de Sayın Gök'ün söylemiş olduğu muhalefet şerhlerinde, ısrarlı bir şekilde bir algı üzerinde yoğunlaşmaya yönelik bir durum söz konusu. Açıkçası, burada Fehman Hüseyin'in -Kod adı olması lazım herhâlde?- bir teröristin bu grubun içinde olduğu...

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Kod adı “Doktor Bahoz Erdal”

HAMZA DAĞ (İzmir) – Neyse yani, ben çok ilgilenmediğim için.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Ben ilgileniyorum.

HAMZA DAĞ (İzmir) – Güzel.

Şimdi, Fehman Hüseyin veyahut da Doktor Bahoz Erdal... İnşallah, bundan sonra hiçbirimiz ilgilenmek zorunda kalmayacağız, o daha güzel olacak yani

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Siz de bundan sonra ilgilenacaksınız çünkü muhataplarınızı tanıyın yani.

HAMZA DAĞ (İzmir) – Bundan sonra ilgilenmek zorunda kalmayacağız hiçbirimiz, herkes rahat edecek, sıkıntı yaşamayacak.

BAŞKAN – Evet, devam edin Hamza Bey.

SIRRI SAKIK (Muş) – Sayın Başkan, ben sunumundan şöyle bir şey çıkardım, başla: Tanrı PKK'yi kolluyor, koruyor yani vatandaşları bombala, içindeki PKK'lileri köşeye çekmiş, 4-5 kişi... Bu raporda bunu...

BAŞKAN – Sırrı Bey, yok, yok...

HAMZA DAĞ (İzmir) – Yani, çok dikkatli dinlediğinizi söylüyorsunuz da, çok dikkatli dinlenmediğim kanaatindeyim. Ben o şekilde bir şey söylemedim.

BAŞKAN – Sırrı Bey, bu kadar önemli bir raporu niye okumadınız Allah aşkına? Yani okumamız lazım.

HAMZA DAĞ (İzmir) – Ama, şimdi, neyse yani...

Ben son şu sonuca geleyim: Yani, burada, özellikle raporlarda, Bahoz Erdal'ın -işte Fehman Hüseyin- bu grubun içinde yer aldığı ve bu grubun içinde yer alması sebebiyle, yer aldığı kanaatiyle, aslında sivil insanların olduğu da düşünülerek böyle bir eylemin, böyle bir vurma olayının gerçekleştirildiği gibi genel bir husus yazılmış ve burada bunun askerî bir sonucunun söz konusu olduğu ve siyasi bir rantının da söz konusu olduğu şeklinde yorumlar yerine getirilmiş. Açıkçası, hele daha da ileriye gidip Bahoz Erdal'ın -yani Fehman Hüseyin'in- siyasi bir rant elde etmek düşüncesiyle 99 yılında Abdullah Öcalan'ın yakalanmasıyla eş değer bazı hususlar gibi yorumlar yapılmış. Açıkçası, her ikisini karşılaştırmak çok doğru bir mantık değil.

İkincisi: Yani burada siyasi bir rant elde etmek düşüncesi olan bir siyasi hareket bir önceki seçimde yüzde 50 oy almış ve şu anda yapılan kamuoyu yoklamalarında hâlen ciddi anlamda siyasi gücü devam eden bir siyasi hareketin, gerçekten "Burada bir terörist var ve bu terörist üst düzey bir terörist, bunu diğer sivillerle birlikte, vefat etse de, öldürülse de biz bundan siyasi rant elde edelim." gibi bir düşünce içinde olacağı gibi bir yorum yapılmasını çok doğru bulmuyorum.

Her şeyin ötesinde, şu anda yaşamış olduğumuz süreç aslında bunu en açıklığıyla göstermektedir. Defalarca söylüyoruz ve hep de söylüyoruz: "Adalet ve Kalkınma Partisi olarak, bu yaşamış olduğumuz süreçte kimse siyasi rant elde etmesin. Bizim siyasi rant elde etmeye ihtiyacımız yok. Buyurun, iktidarıyla, ana muhalefetiyle ve diğer muhalefetiyle bu süreci birlikte yürütelim ve bu süreç yürüdüktan sonra ve sonuçta bir barış söz konusu olduktan sonra, eğer buradan kim siyasi rant elde ederse, kime siyasi rant geleceksin ama önemli olan ülkede bir barış tesis edilsin." diye defalarca söylüyoruz.

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Adaletin olduğu yerde barış olur.

HAMZA DAĞ (İzmir) – Burada söylediğimiz, açıkçası burada yaptığımız, yani Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu olarak Hükümeti olarak, Adalet ve Kalkınma Partisinin kurmaya yetkili olduğu Hükümet olarak yapılan çalışmalara baktığınızda ve eylemlere baktığınızda bu söylemle, raporda yer almış olan bu söylemle, bunun çok doğru olmadığını düşünüyorum.

Ben buradan şuna gelmek istiyorum açıkçası: Yani, bu tarzdaki muhalefette şöyle bir hâl var, bu eskiye dayanan bir hâl; eskiden de Anayasa Mahkemesine veya Yargıtaya siyasi olabilecek bazı davalar açıldığında hemen basın yayın organlarında karar belli olurdu. Bu parti kapatma davalarında da aynı şekildeydi, Anayasa'yla ilgili 10 ve 42'nci maddelerin açılması davalarında da... Yani, hüküm verilmişti, hüküm şuydu: Ya kapatmaydı ya da hüküm Anayasa'ya aykırılık iddiasının gerçekleşmesi... Önemli olan delilin bulunmasıydı. Burada herhâlde hüküm verilmiş arkadaşlar tarafından, zorlamayla bir delil bulmaya çalışmışlar, delil de bulamamışlar, yapacak da bir şey yok. Yani, burada bu muhalefet şerhlerinin, raporun da çok gerisinde kaldığı, raporu da gerçekten hem Türkiye kamuoyunun önünü açıcı nitelikte olmadığı ve raporun bu anlamda makul ve mantıklı olduğu kanaatiyle teşekkür ediyorum.

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Hamza Bey, rapor ne diyor, sen bu rapordan ne çıkarıyorsun?

HAMZA DAĞ (İzmir) – İhsan Bey de anlattı.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, ara vereceğim.

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Sonuçta bu rapor ne diyor, hiç okudunuz mu? Sen ne çıkardın bu rapordan, bu rapor ne diyor? "Özür dileriz" mi diyor, "Hayır, bunlar bilerek, PKK'lı olduğu için bilerek öldürülmüş olabilir." mi?

BAŞKAN – Arkadaşlar...

ADİL KURT (Hakkâri) – Sayın Başkan, öğleden sonra Genel Kurulda bir konuşmam olduğu için, affınıza sığınarak, üç dakika içerisinde birkaç bilgiyi değerli Komisyon üyelerimizle paylaşmak istiyorum. Kapatmadan önce, müsaadenizi istiyorum.

BAŞKAN – Arkadaşlar ama bir kural koyduk. Şimdi, bak...

ADİL KURT (Hakkâri) – Üç dakika içinde bitireceğim.

BAŞKAN – Malik Bey de...

ADİL KURT (Hakkâri) – Üç dakika içinde bitireceğim Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Tamam, üç dakika tutuyorum.

ADİL KURT (Hakkâri) – Şimdi, olaydan hemen sonra olay mahalline daha cenazeler yerindeyken giden milletvekili arkadaşlarımızdan bir tanesiyim ve o gün köylülerle yaptığımız konuşmalar var, açıklamalar var.

Bir: Mevcut raporda dönüş var, gidiş yok. Bu insanlar... Sınırı geçiş yok, öbür taraftan geliş var yani anlatımda bu insanlar, Roboski köyünden, Gülyazı'nda -Bejuh'dan, Roboski'den- bir araya gelerek 3 ayrı kafile şeklinde, gündüz saatlerinde oradaki askerî birliğin gözetim alanından geçerek gitmişler. Raporda bu yok.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Şey yazıyor yalnız orada...

ADİL KURT (Hakkâri) – Bir saniye, devam edeyim.

Dönüşü, şimdi, A, B noktaları verilmiş arkadaşlar, B noktasına, A noktasına yani Haftanın bölgesindeki hareketlilik var ama gidiş hareketliliği yok. Köylülerin bir anlatımı var: Buradan geçtikten sonra köyden 2 çıkış var bu alana doğru; sınır alanına doğru köyden 2 tane çıkış var, Roboski köyünden. 2 çıkışta da akrep tipi askerî araçlar akşam hava kararınca kadar beklemiş, geçiş olduktan sonra.

Şimdi, bir önemli olay daha şu: Şimdi soruyorsunuz ya -yani sadece bu insanlar asker olmadıkları için kaçmadılar- "Toplu hâlde hava hareketliliklerini hissettikleri hâlde, gördükleri hâlde kaçmadılar; niye kaçmadılar?" Biz o zaman insanlara bunu sorduk, o dönem, o sağ kurtulan gençle kendi evlerinde konuştuk bunu: "Niye kaçmadınız?" "Biz daha önce benzer tecrübeleri yaşadık. Bu tür durumlarda esasında sığındığımız yerler vardı ve bizim kimliğiimizi anladıktan sonra bize bir şey yapılmıyordu, biz dönüyorduk." Çok değil, olaydan beş ay önce, ağustos ayında -bunların anlatımıdır; bire bir kendilerinin anlatımı var. Raporda olmayan bir şey- benzer bir olay yaşanmış orada. Aynı noktada olay, hava hareketliliği yaşanmış, toplu hâlde bu insanlar görülmüş, bu insanlar beklemişler; hava hareketliliği yani gizlenme ihtiyacı duymadan beklemişler -kendi ifadeleridir- hava hareketliliği son bulduktan sonra sınırı geçmişler, gelmişler. Bunlar raporda yok.

BAŞKAN – Adil Bey, hakikaten yani özür dilerim, raporu önceden okudunuz mu? Allah aşkına bak...

ADİL KURT (Hakkâri) – Elbette ki okudum.

BAŞKAN – Ama bak, 71'inci madde... Açsanıza lütfen...

ADİL KURT (Hakkâri) – Sayın Başkan, ben de size şimdi 6'ncı sayfadan size bir...

BAŞKAN – Tam da bunlara bakın...

ADİL KURT (Hakkâri) – Benim de önümde.

BAŞKAN – Kaçakçıların saat 15.00-16.00 civarında köyden çıkarken görüntülediği iddiası... Bakın, birinci iddia, bu da araştırılıyor.

ADİL KURT (Hakkâri) – Bu iddia değildir, o insanlar oradan çıktı geldi. İddiayla ne alakası var? Bu iddia olmaz.

BAŞKAN – Bunu inceliyor.

ADİL KURT (Hakkâri) - İddia olmaktan çıkar bu.

BAŞKAN – Askerî yetkililerin bombalanan grubun kaçakçılığa gittiğini zaten bildikleri iddiası...

Şimdi, bunlar...

ADİL KURT (Hakkâri) – Bitireyim Başkan.

BAŞKAN – "Raporunuzda yoktur." demeniz hakikaten biraz şey oluyor bana yani.

ADİL KURT (Hakkâri) – İkinci bir şey, bütün milletvekili ve komisyon üyesi arkadaşlarımız, hepsi belirlemeleri yaparken "Heron" diyor. Niye raporda "Heron" demiyorsunuz?

HAMZA DAĞ (İzmir) – İHA...

ADİL KURT (Hakkâri) – Niye İHA diyorsunuz? Çünkü Predator de İHA olarak algılanabilir. Kendinizi kurtarmaya çalışıyorsunuz. Yarın öbür gün bu bilgi bir şekilde teyit edildiği zaman "Ya, biz cinsiyetini belirlememiştik." demek içindir bu tabii. Niye Heron demiyorsunuz? Niye İsrail yapımı insansız hava aracı demiyorsunuz?

HAMZA DAĞ (İzmir) – Ben öyle düşünmedim, genel bir tabir olarak söyledim.

LEVENT GÖK (Ankara) – Sayın Başkan, Adil Bey'in söylediği hususta, ASELSAN...

BAŞKAN – Arkadaşlar, bakın... Arkadaşlarımız, raporu bir daha okusunlar lütfen, ondan sonra...

ADİL KURT (Hakkâri) - Bir cümle, son bir cümleyi ifade edeyim.

BAŞKAN – Adil Bey, son cümlelerinizi alalım.

ADİL KURT (Hakkâri) – Sayın Başkan, bir cümle daha ifade edeyim, bitireceğim.

“İhlal vardır.” diyor yani “Bir insan hakları ihlali var.” diyor. İhsan Bey, Sayın Alt Komisyon Başkanımız demin onu ifade etti.

LEVENT GÖK (Ankara) – Dediniz mi İhsan Bey? “İnsan hakları ihlali ” dediniz mi?

ADİL KURT (Hakkâri) – İhlal varsa bir ihlal eden de vardır. Bu ihlal eden kim?

LEVENT GÖK (Ankara) – Raporda yok.

ADİL KURT (Hakkâri) – Yok. Niye koymuyorsunuz? Çok güzel belirleme yapıyorsunuz “Bir insan hakları ihlali vardır. “ diyorsunuz. Cana kast vardır burada.

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Uzaylılar!

ADİL KURT (Hakkâri) – Peki, ihlal edeni kim? Koymanız gerekiyor.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Arkadaşlar, teşekkür ediyorum.

Saat 15.00’te toplanmak üzere toplantıya ara veriyorum.

Kapanma Saati: 13.32

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 15.02

BAŞKAN : Ayhan Sefer ÜSTÜN (Sakarya)

BAŞKAN VEKİLİ : Mehmet Naci BOSTANCI (Amasya)

BAŞKAN VEKİLİ : Mustafa Sezgin TANRIKULU (İstanbul)

SÖZCÜ : Yalçın AKDOĞAN (Ankara)

KÂTİP : Yusuf HALAÇOĞLU (Kayseri)

----0----

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, toplantıyı açıyorum.

Söz almak isteyen değerli üyelerimize söz vereceğim.

Abdurrahim Bey, buyurun.

ABDURRAHİM AKDAĞ (Mardin) – Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri, basınımızın değerli mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

28/12/2011 tarihinde Roboski’de 34 insanımızın bombardıman sonucu vefatı, gerçekten yakın tarihimizdeki trajik bir olaydır, yüreğimizi yakmıştır, duruşumuzu, insanlığımızı gerçekten yeniden düşünme noktasına sevk etmiştir. Bu konu insani boyutuyla herkesin önemsedığı bir husus. Raporumuzun içeriğinde de olayın safahatları, gelişme şekli, sonrasındaki durumlar, çeşitli kurumlardan gelen bilgiler doğrultusunda şekillenmiş, tabii ki rapor olması hasebiyle bir sonuç bölümü de vardır. Bakışların farklı olması çok doğaldır. Hüner bakılan şeyde değil bakışçının bakışındadır. Muhalefet partilerinin muhalefet serhlerinin olmasının da bu bağlamda önemi olan değerlendirmeler olduğunu düşünüyorum.

Bir iki hususa değinerek sonra açıklamalarıma geçmek istiyorum.

“İnsani ve vicdani duyguları kararmış.” tabirinin gerçekten beni çok rahatsız ettiğini söyleyeyim. Bir milletvekilimizin diğer milletvekillerine bu şekilde bir hitabını doğru bulmadığımı söylemekle yetineyim. Hele “Sahtecilik yaptınız.” Benim literatürümden, sözlüğümden en çok öğrendiğim kavramlardan bir tanesi de “sahtecilik” kavramı ve buradaki hiçbir vekil arkadaşımızın, iktidarıyla muhalefetiyle böyle bir hitabı hak etmediğini belirterek konuşmama devam etmek istiyorum.

Bir bölge insanı olarak, bölgemizde son dönemi, otuz yılı kapsayan, daha önce tarihî arka planı olan, farklı boyutları, farklı ilgilileri olan bir olay cereyan ediyor. Bu hengâmenin içerisinde, bu keşmekeşin içerisinde, bu çatışma ortamının içerisinde maalesef kendi özelliği, kendi pozisyonu itibarıyla önemli bir olay olan Roboski olayını rapora bağlamak da tabii ki kolay olmadı, olmadığı da görülüyor. Bir tazminat ödenmesi olayı söz konusu. Sayın Başbakanın canlı yayında “Özür dilemek gerekirse özür de dileriz.” demesi tabii ki kayda geçmesi gereken bir husus.

Kaçakçı olsalar bile cezasının bombalamak olmadığını hepimiz biliyoruz. Bunun kanuni, yasal karşılığı tabii ki bombalama değil.

Başka geçim kaynakları olmayan insanlar olduğunu da kayda geçirmemiz lazım. Bizim, hukuki tabirle “kaçakçı” dediğimizin bölgenin bir gerçeği olarak, “gidip mal alma” olarak nitelendirildiğini de bilmemiz lazım. İnsan medeni bir varlık olması hasebiyle, geçinmek, giyinmek, barınmak, güvenlik, doğal ihtiyaçlarını karşılamak gibi bir zorunluğun olduğunu da burada belirtmek istiyorum.

Birkaç hususu daha belirteyim. Bölgede bir göç olgusu var, oluşturduğu bir toplumsal gerçeklik var. İnsanlar topraklarında, evlerinden, geçim kaynaklarından uzaklaşınca farklı bir arayış içinde olmaları da doğaldı. Soruyorum: Bölgede geçim kaynakları neler? Acaba bir insan isteyerek mi sınırın öbür tarafına gidip kendi geçimini temin edebilecek 2 galon mazot alıp geliyor? Acaba bir insan birkaç kilo çay, birkaç paket sigarayı niçin getiriyor? Bunları da düşünmemiz lazım diye bir hususu belirtmek istiyorum.

Bir de şunu söylemek istiyorum: Ne zaman Türkiye’de bir normalleşme süreci başladıysa, ne zaman toplumsal uzlaşma ve barış konusunda bir çaba olduysa birtakım engellemelerle, birtakım problemlerle karşı karşıya geldiğimizi biliyoruz.

Bingöl’de 33 erin infaz edilmesi, şehit edilmesi, Oslo sürecinde Habur’den bir geçişin sağlanması ve bu kapsamda gösteriyen dönüşen bir tezahürün farklı şekillere çekilerek, farklı zeminlere çekilerek sanki bir zafer havasıymış gibi lanse edilmesi... Hâlbuki,

ben Mardin'deydim ve o konvoyun tamamını izleme imkânım oldu, benim bulunduğum binanın tam önünden geçti herkes. Belki insanlar artık ölüm olmayacak, belki artık huzur olacak, belki artık kendi ailemizle birlikte yaşayabileceğimiz duygusunu orada pratiğe dökme ortamını bulmuşlardı.

Bir somut örnek daha: Paris'te 3 kadının infaz edilmesinin tam bu sürecin başında bize bir şeyler anlatıyor olması lazım. Türkiye'nin normalleşmesini istemeyen, Türkiye'nin kendi potansiyelini, kendi tarihî misyonunu, kendi beklentilerini karşılayabilecek bir standarda ulaşmasını istemeyenlerin, birtakım girişimlerin olduğunu söyleme açısından bunlardan bahsettim.

İmralı görüşme tutanaklarının yakın bir zamanda tekrar basına servis edilmesi ve bunun üzerinden yaratılmaya çalışılan kırılmalı da hatırlatmak istiyorum.

Dünyada ve bizim de içinde bulunduğumuz Orta Doğu'daki gelişmeler, kitlelerin hak, adalet ve özgürlük arayışlarının yarattığı o ortamda Mısır, Libya, Tunus ve hâlâ kendi özelinde Suriye'deki durum; Türkiye'de istikrara, güvene, adalete, hakka, hakikate dayalı bir yapının oluşmasının ne kadar elzem olduğunu bir daha görme ihtiyacımız oldu.

Türkiye'nin, bu arada, zamanın ruhunu iyi okuması, yeni bir vizyonla geleceğimizi hak, adalet, özgürlük, güvenlik ve eşit vatandaşlık temelinde inşa etmeyi öngörmesi çok önemli.

Bu trajik hadise vicdanlarda yara açan bir olay. Türkiye'nin toplumsal barışı sağlaması gerektiğini haykırıyor hepimize.

Bugün, büyük bir ülkenin, Türkiye'nin aziz milleti birbirinin hukukunu, birbirinin bağışlanma duygusunu ortaya koyabilecek bir yetkinliğe ulaşma eşiğinde olduğunu da söylemek istiyorum.

İnsanın yaşatılması felsefesini ilke edinmiş bir anlayışa sahip bir insan olarak, Roboski'nin acısını paylaşıyor, merhumlara tekrar hepimizin huzurunda Allah'tan rahmet diliyorum.

Türkiye, son on yılda birçok değişimi, dönüşümü, transformasyonu gerçekleştirdi. 780 kilometrekarede, 76 milyonun...

NEVZAT PAKDİL (Kahramanmaraş) - 780 bin. Küçültme...

ABDURRAHİM AKDAĞ (Mardin) – Büyütelim.

780 bin kilometrekarede 76 milyon insanımızın kardeşliği temelinde ret, inkâr ve asimilasyon politikalarına son verildi. Millî birlik ve toplumsal uzlaşma ve kardeşlik hukukunun öngörüldüğü politikaların uygulamaya konulmasının hepimize çok şey anlattığını biliyorum. Birlikte tarih yapma iradesini ortaya koyanların, bugün de barışı, güveni ve istikrarı oluşturma potansiyeline sahip olduklarını düşünüyorum.

Tabii ki raporumuz -başka konuşmacılarımız da bahsettiler- bir inceleme komisyonunun raporudur. Bu iş, tabii ki Türkiye Büyük Millet Meclisi boyutuyla sonuçlanacak ama bunun hukuki ve adli boyutu yargıda hâlâ devam etmektedir. Ancak bu raporumuzun da yoğun bir çalışmayla, birçok yerden bilgi edinilerek oluşturulduğunu içindeki bir üye olarak da biliyorum.

Diliyorum, bundan böyle bu tür acıların yaşanmamasına vesile olsun, insanlarımız geçim kaynaklarını da yasal yollardan temin edebilsinler, legal yaşama ortamını bulsunlar ve bir daha ülkemizde bu tür acılar yaşanmasın, analar ağlamasın, çocuklar yetim, genç hanımlar dul kalmasın.

Hepinize teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Şimdi komisyon üyelerine söz vereceğiz.

Sayın Ülker Güzel Hanımefendi'ye verelim sözü önce.

ÜLKER GÜZEL (Ankara) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; gerçekten bugün, hazırlanmış olan bu komisyon raporunun bir acımızı, bir üzüntümüzü, yüreğimizi dağlayan bir acıyı tekrar gündeme getirmiş olmasından dolayı ben de büyük bir üzüntü yaşıyorum ve kaybedilen vatandaşlarımıza rahmet diliyorum. Ancak bugün de olsa görüntüleri gördüğümüz gün de olsa aynı duyguları hâlâ taşıyorum ve bu duygularım hiçbir zaman da kaybolmaz, onların hepsi kardeşlerimizdir, bizim vatandaşlarımızdır. Ancak, ben şunu çok açık ve net ifade etmek istiyorum: Benim devletim, benim Hükümetim, benim milletim bilerek ve isteyerek hiçbir vatandaşını öldüremez, hatta PKK'lı bir terör örgütü mensubu dahi olsa mümkün değil. Onun için, bunu özellikle tarihî geçmişimizden gurur duyarak da ifade etmek istiyorum. Bizim bu konuda acımız vardır ancak bilerek, isteyerek böyle bir öldürme olayı hiçbir zaman olamaz.

SIRRI SAKIK (Muş) – Siz kendi iktidarınızı mı kastediyorsunuz yoksa geçmişten bugüne kadar mı?

ÜLKER GÜZEL (Ankara) – Hiçbir zaman... Ben, sizin tenkit etmiş olduğunuz bugünkü iktidar dönemini de kastediyorum.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Dersim'i nasıl izah edeceğiz? Zilan katliamını nasıl izah edeceğiz?

ÜLKER GÜZEL (Ankara) – Şimdi, o konuları hemen değiştirmeyelim. Burada geçerli olan, üzerinde durduğumuz konu Uludere ve üzerinde konuştuğumuz rapordur.

Bunu ifade ettikten sonra, çok değerli bir arkadaşımızın bize şu şekilde ithamlarda bulunması gerçekten bizi çok üzdü: “Vicdansızlık, sorumsuzluk, olaya uzak kalarak, işi sulandırarak, montaj yaparak, evrak tahrif ederek, olayı saptırmak...” Ben, bu tip bir itham karşısında sadece çok üzüldüğümü ifade etmek istiyorum ve asla kendi arkadaşlarımla birlikte Komisyonumuzun böyle bir itham altında suçlanmasını kabul edemiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Yusuf Halaçoğlu...

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Teşekkür ederim.

Değerli arkadaşlar, buradaki olayı şöyle genel yapısı itibarıyla ele almak istiyorum.

Öncelikle bir kaçakçılık söz konusu ediliyor, raporda da yer almış. Kaçakçılık, tabii ki bir suç olarak görülür ancak kaçakçılığın karşılığı ölüm değil. Şimdi, genel de AKP’li arkadaşlarımızın hemen hepsi Mecliste şu sözü söylerler: “İnsanı yaşat ki devlet yaşasın.” Sözün aslı da öyle değil zaten. “İnsana değer ver ki devlet yücesin.”dir onun doğrusu çünkü insanı her türlü şekilde yaşatabilirsin yani rezillik içinde de yaşatabilirsin bir insanı, başka türlü de yaşatırsın ama bu insanı böyle yaşatarak devleti de yaşatamazsınız.

HAMZA DAĞ (İzmir) – “Yaşat” ile “değer” aynı manada burada.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Yok. “Değer” başka bir şey. İnsana değer ver ki... “İnsani değerler” dediğimiz değerler vardır, yaşatmak farklı bir şeydir. Neyse...

Mesele burada şudur: Bütün siyasi mülhazaların üstünde, burada 34 insanımız, insan öldürülmüştür, kim olursa olsun bu, Türkiye Cumhuriyeti’nin vatandaşdır, isterse sınır ötesinde olsun. Dolayısıyla, bununla ilgili objektif olarak olayları değerlendirmek ve sonuçlandırmak mecburiyeti vardır.

Şimdi, bombalanan terörist midir değil midir, bunların tartışmasına bile girmeye gerek yok, sonuçta terörist olmadıkları ortaya çıkmıştır.

İkincisi, zaten hepimiz burada Heron’ların görüntülerini izlediğimizde şunu gördük: Kaçakçılık yapan bu insanlar Türkiye Cumhuriyeti sınırlarına geldiklerinde 3 ayrı grup hâlinde konuşıldılar. Biri sınıra 30-40 metre uzaklıkta, birisi ondan 100 metre ötede, diğeri 1 kilometre ötede konuşlandı; burada beklediler, kırk beş dakika beklediler. Telefon görüşmesi yaptılar fakat o kırk beş dakika sonrasında uçaklar lazer görüntüsünü verdi ve ilk grubun üzerine bir bomba atıldı, büyük bir bomba atıldı ve insanlar orada... Ayrı, telefon görüşmesi yapmak isteyen grubun içerisindeki 1 kişi Türkiye tarafına kaçtı, diğerleri yerle birdi ve hatta katırların üzerinden de alev çıkıyordu, bunlar da gözüküyordu.

Arkadaşlar, bu görüntüleri izleyen herkes, kim izliyorsa yani Genelkurmaydan izlendiği belirtiliyor, öyleyse, burada izliyorsa birileri... Bu ilk bomba atıldıktan sonra öteki insanların dağılmak yerine tam aksine, birbirlerine sokulduklarını, bir küme hâline geldiklerini gözledik. Şimdi, eğer ben buradan bu işin uzmanı olmadan bu insanların terörist olmadığına kanaat getirebiliyorsam, birbirlerine sokulmaz, terörist kaçır, birtakım mevziler elde eder, böyle olmasına rağmen, neden tekrar 2’nci bomba atılmıştır buraya, bunların üzerine? 2’nci bomba atıldıktan sonra, atılmadan önce bunların içinden 3 kişi, kenarda başka bir yere gidip tekrar geldiler ve o ikinci gruptan ayrı bir yerde durdular, 3 kişi. 2’nci bomba atıldıktan sonra o 3 kişi de dağılmadı. Yine onlar aynı yerde durdular.

Bakin, şimdi, kendinizi onların yerine koyun. Ben terörist olsaydım ilk bomba atıldığı andan itibaren mevziye çekilirdim çünkü orada kar var ve herkes ayan beyan görünüyordu. Hiçbir tanesi çekilmedi. 3’üncü bomba atıldı, buna rağmen, 1 kilometre ötedeki insanlar yine kaçmadılar.

Arkadaşlar, burada, herkes elini vicdanına koysun. Bu yapılan hareket, bu bombalama doğru muydu? Buna doğru diyebileceğ bir kişi varsa çıksın söylesin burada yani eğer terörist olsa zaten durmazlardı, bunu herkes biliyor. Şunu yapabilirlerdi: 1’inci bomba...

AHMET SALİH DAL (Kilis) - Bu tecrübeyi yaşayanlar bilir.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – O tecrübeyi yaşayanlar bilir, evet, ben de biliyorum ama 1’inci bombayı attığın zaman, en azından, ötekiyle, 2’nci bombayla arasında on bir dakikalık süreç vardı ve bu insanlar dağılmadılar, kaçmadılar. O zaman, bir saat bekleyediniz bakalım bunlar ne oluyor diye, nasıl olsa Heron gözetliyordu. Peki, bunu anlayamıyor mu Genelkurmaydaki yetkililer? Anlamamaları mümkün değil. Anlıyorlardı, aslında anladılar ve bombaladılar buna rağmen. Nedir? Bunlar, ola ki hâlâ kaçakçı değil de terörist.

Şimdi, aslında orada yapılan hatanın hepsinden Genelkurmay Başkanı da Başbakan da haberdardı, haberdar oldular, bildiler, farkına vardılar. Nitekim, 5233'e göre 23.000 lira verilmesi gerekirken, bu insanlara hemen bir gün sonra nedense Başbakanlıktan 3,4 milyon TL'lik bir ödeme daha kabul edildi yani ölen her 1 kişi için 100 bin lira daha eklendi. Peki, niye verdiler? Niye bu para hemen tahsis edildi bunların üzerine? Önce bunu bir sorgulayalım. Kim verdi? Niye verdi? Başbakanlık niye bu kadar para tahsis etti dururken? Kanunda öyle bir madde yok, hiçbir şey yok, niye verdi? Aslında yaptıkları hatanın farkına vardılar, yaptıkları bu bombalamanın yanlış olduğunun farkına vardılar, üstünü örtmeye kalkıştılar yok okul yapmak, yok efendim, şunu yapmak, bunu yapmak gibi birtakım hareketlerle.

Şimdi, burada insan olarak konuşalım: Eğer bu insanlar bizim insanlarımızısa, kaçakçı olabilirler, suçlu olabilirler, ne olursa olsun ama bu insanlar bizim insanlarımızısa öldürülmelerine de gerek yoktu ve bunlarla ilgili biraz daha bekleme suretiyle bu iş çözümlenebilirdi ama yapılmadı.

O zaman, bence bu Komisyonun yapması gereken ilk iş şuydu: Genelkurmay Başkanını dinlemek gerekirdi, dinlemesi lazımdı çünkü bu olay sınır ötesi olduğuna göre, oradaki 22'inci Tümen de belirtiyor "Sınır dışındaki hareketin kesinlikle talimatı Genelkurmaydan gelir." diye. O zaman, Genelkurmay böyle bir talimat, emir verdi mi vermedi mi? Uçakların kalkışı emrini veren kimdi? Bunları tek Genelkurmay bilirdi. Bence, Genel kurmayı dinlemek gerekiyordu burada. Bu dinlenmedi. Dolayısıyla, rapor bana göre tekemmül etmemiştir.

İkincisi, mademki bunlar terörist olarak nitelendirilerek bombalandılar, öyleyse bunların terörist olduğuna dair istihbaratı kim verdi? MIT "Vermedim." diyor. Genelkurmay Başkanlığı sadece telsiz konuşmalarından hareket ediyor. Amerikan insansız hava araçları da uçuyor burada. Peki, bunlarla alakası var mı yani Predator'lerin bu konuda hangi istihbaratı verdiğine dair bir bilgi neden verilmiyor Komisyona? Kesinlikle verdikleri belli çünkü uzay aracı aracılığıyla hem Amerika'ya hem de Türkiye'ye servis edildiği belli. O zaman, burada ne yazıyordu? Bunlar ne talimat verdiler? Buradaki tutanaklar ne yazıyordu? Bunların incelenmesi gerekiyor. Çünkü olay sonrasında, ki, olay öncesinde KCK operasyonları vardı ve büyük tutuklamalar meydana geldi, doğru yapılan işlerdi bana göre ama KCK operasyonu sebebiyle büyük bir suskunluk içine girdi PKK ve KCK taraftarları fakat bu olay sonrasında tekrar konuşma imkânı buldular. O zaman, demek ki tam aksine bir sonuç elde edildi. Kim böyle bir sonucun elde edilmesini istiyordu? Bunu da ciddi şekilde tahlil edip araştırmak gerekiyor.

Diğer taraftan, şunu söyleyeyim: Birtakım duygusallıkların içerisinde bulunmaya gerek yok burada. Şu açıdan söylüyorum: Efendim, birileri eline –bunu teröristler için söylüyorum, oradaki ölen insanlar için söylemiyorum- silah almış dağa çıkmış bir insan, hangi sebeple dağa çıktığı belli, bunlar, her şeyiyle açık ve net olarak duruyor. Siz şimdi, eline silah alıp dağa çıkmış adamla diyorsunuz ki: "Barış yapacağız." ve barış yapmaya kalkıştığınız zaman, adam durup dururken elinden silahı bırakır mı, ki bırakmıyor zaten "Sınır dışına çekileceğim." diyor. Öyleyse, neye karşılık çekiliyor? Bunları bir açıklayın da millet bir öğrensin. Kim istemez barışı? Kim istemez ölüm olmasının gibi bir düşünceyi? Dolayısıyla, öyle duygusallıklar içerisinde girmenin gereği yok. Burada, yapılması gereken iş...

SIRRI SAKIK (Muş) - O zaman sürece destek verin Hocam.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Sürece destek falan veremeyiz çünkü önce Hükümet ne anlaştığını, neyi taahhüt ettiğini açıklasın bize. Tamam mı? Önce bir açıklasınlar, konumuz o değil bizim ama o konu konuşulduğu için söyledim.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Sen "Faillerini biliyorum." dedin, açıklasana.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Failleri, Genelkurmay Başkanlığı... İşte söylüyorum, Genelkurmay Başkanını getirin, dinleyin.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Kasıt var mı?

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Kasıt... Bakın..

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Açık söyle, açık...

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Açık açık söylüyorum: Birinci safhada teröristler var diye bombalama yapıldı. Ondan sonra, kasıt ötesinde ihmal var, kasıt değil ama ihmal var. O ihmal... Aslında Hükümetin yapması gereken şey şuydu: Bu bombalama meydana geldikten sonra "Biz teröristler dolayısıyla bir terörist girişi olduğunu düşündüğümüz için bombalamayı yaptık -1'inci bombayı attıktan sonra atmayacaklardı bir daha- özür diliyoruz, bu yanlış oldu, kendi vatandaşlarımızdan özür diliyoruz, bir hata işlendi, bir ihmal sonucu bu hareket meydana geldi." der, mesele biterdi. Ama öyle yapılmadı, hâlâ işin içerisinde kim tarafından emir verildiği araştırılmaya kalkışılıyor. Açık ve net: Genelkurmay dışında hiçbir kimse emir veremez. Yurt dışındaki bir atışı, uçak atışını hiçbir zaman Genelkurmay dışında hiç kimse emir veremez. Genelkurmayın bu emri verebilmesi için Başbakandan izin alması gerekir. Bütün

mesele, saklanan mesele bu. Bunu saklamaya çalışıyorsunuz. Açık ve net olun kardeşim, söyleyin: “Bir hata olmuştur, bir yanlış olmuştur, bu yanlıştan dönmek istiyoruz.” deyin.

Mesele bundan ibarettir.

Hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Hocam.

Sayın Mehmet Metiner...

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlar, hepinizi sevgiyle, saygıyla selamlıyorum.

Bu tutanaklar tarihe düşülen tutanaklar olduğu için kendimle ilgili bir açıklamada bulunmak zorundayım.

Uludere katliamı gerçekleştiğinde ben Komisyon üyesi değilim, çok sonradan Komisyona üye olarak geldim. Katliamın gerçekleştiği gün de herkes ne şekilde tepki verdiğimizi biliyor. Kimsenin bizi, vicdanımızı sorgulamaya, insan hakları ve demokrasi konusundaki duyarlılığımızı, saygıyla bağdaşmayan bir dille sorgulamaya hakkı yok. Birbirimize saygılı olmayı öğreneceğiz. Kendimize yapılmasını istemediğimiz bir şeyi bir başkasına yapmamak gerektiğini öğreneceğiz. Bu, asgari nezaketin gereğidir. Hele hele bir insan hakları komisyonunda kendi siyasal analizlerimizi getirirken illa da bir başkasına hakaret etmek durumunda olmadığımızı bilmek durumundayız. Heron görüntülerini bu yüzden izlemedim. Dolayısıyla, teknik bir uzman değilim. Kim böyle büzüştü, kaçıştı, terörist olmadığı belliydi, belli değildi; bunlarla hiç mi hiç ilgili değilim, Komisyon üyesi değilim, Uludere'ye gitmiş değilim ama böyle bir rapor önümüze geldi. Burası bir mahkeme yeri değil ama bu raporla ilgili kişisel görüşlerimi arz etmeden önce bir iki hususa değinmek istiyorum.

Bakınız, spesifik olarak bu olayda bir kastı mahsusa olmadığına inanabilirsiniz -ki, Sayın Başbakanımız da bunu söyledi- ama “Devletimiz hiçbir zaman, hiçbir tarih diliminde bilerek ve isteyerek katliam yapmamıştır.” demek, Cumhuriyet Halk Partisinin tarihini aklamak anlamına gelir, o zaman Sayın Başbakanın Dersim katliamından dolayı özür dilemesinin hiçbir anlamı yok, hiçbir gereği yok.

Ben AK PARTİ'li bir milletvekili olarak şahsen bunu kabul etmiyorum. Geçmişimizde kan vardır, Zilan katliamı da vardır, derelerde Kürtler lebalep doldurulmuşlardır Cumhuriyet gazetesinin ifadesiyle ve Dersim’de acımasız bir katliam gerçekleşmiştir, devlet eliyle gerçekleştirilmiştir, devletin marifetiyle gerçekleştirilmiştir, bilerek ve isteyerek yapılmıştır. Bir katliamdır bu, dolayısıyla Başbakanımız çıkıp özür dilemiştir.

Aynı şekilde faili meçhuller bilerek ve isteyerek yapılmıştır. İnsanlar gecenin bir vaktinde evlerinden alınıp götürülmüşlerdir ve cesetleri köprü atlarına bırakılmıştır. İşkenceler yapılmıştır.

Bu devletin, “bizim” diye tanımladığımız bu devletin, evet, geçmişinde bilerek, isteyerek yapılmış, devlet adına birilerinin yapmış olduğu cinayetler vardır, devlet eliyle, bizzat o dönem devlet olan siyasi iktidarın talimatıyla yapılmış cinayetler vardır, katliamlar vardır.

Onun için, kimse devletperestlik yapmasın. CHP'nin kanlı geçmişini de AK PARTİ adına -ben rahatsız oldum, onun için söylemek zorundayım- aklayıp paklamaya kalkışmasın lütfen. Bu beni rahatsız etti.

LEVENT GÖK (Ankara) – Ama siz de konuşmanıza iyi başladınız, sonra tekrar satışmaya başladınız.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Ben sizi hiç kesmedim, siz de kesmeseniz iyi olur. Ben bir zihniyet suçlaması yapıyorum...

LEVENT GÖK (Ankara) – Ama parti tüzel kişiliğimize de hakaret etmemek kaydıyla.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – ...Levent Gök eleştirisi yapmıyorum ve Sayın Gök'e burada bir ricada bulunuyorum, bir Kürt olarak da, bölge milletvekili olarak da, Uludere katliamı konusunda göstermiş olduğu duyarlılıktan dolayı kendisine teşekkür ediyorum ama Sayın Başbakanımızın özür dilemesine benzer bir özrü, Zilan katliamı için de yapması gerektiğine inanıyorum. Bunu yaparsa duyarlılığına, bu duyarlılık temelindeki samimiyetine inanabilirim, aksi takdirde burada yapılmak istenen şey başka bir şeydir. Siyasi istismardır.

Şimdi, ben, siyasi baskı nedeniyle Komisyon üyelerimizin, AK PARTİ'li üyelerin gerçekleri örtbas ettiği kanaatinde değilim. Bu raporun sadece sonuç bölümü, kast olduğuna dair bir delil, bilgi elde edilemediği konusunda bir görüş beyanında bulunuyor. Buna katılmayabilirsiniz. Ben de kişisel olarak, Sayın Başbakanın dediği gibi kastı mahsusayla yapılmış olduğu kanaatinde değilim, ama

yanlış istihbarat da olsa, hatalı bir uygulama da olsa, olayın failleri mutlaka mahkeme tarafından açığa çıkartılmalıdır çünkü orada 34 tane canımız gitmiştir, kardeşlerimiz katledilmişlerdir.

Burası bir mahkeme değil, burası belki faillerin tek tek isimlerini söylemeyebilir, bu tür kanıtlara ulaşamamışsa raporuna dercedebilir, ama mahkeme safahatında eğer bu failler ortaya çıkartılmazsa ve bu faillerden hesap sorulamazsa, ben Mehmet Metiner olarak o mahkeme kararını da tanımam, o zaman kimin yürekli olduğu, kimin vicdanlı olduğu, kimin de barıştan yana olduğu görülür. Ama burası bir mahkeme değil, kimse burayı da mahkeme safahatı gibi avukatlık nutuklarının çekildiği, böyle şekiller üzerinden teknik uzmanmış gibi... Buna gerek yok, bunun üzerinden birbirimizin vicdanını sorgulamaya gerek de yok.

Bir önerim daha var, CHP'li arkadaşlara bir önerim daha var. Uludere gibi olayların yaşanmamasını sahiden istiyor musunuz? O zaman bu ülkede artık hiçbir insanın ölmeyeceği bir yeni sürece destek verelim. "Hadi, gün helalleşme günüdür." diyelim, samimiyetimizi bu şekilde gösterelim.

Hepsinin üstüne, bakınız, acılarımızı ortaklaştırmaktan bahsediyoruz, helalleşmekten bahsediyoruz, birbirimizi affetmeden, birbirimizden helallik dilemeden, bir daha da bu ölümlerin hiçbirisinin yaşanmamasını sağlayacak bir çözüm sürecine destek vermeden nasıl samimiyetimizi kanıtlayabiliriz?

Hadi, Dersim'den, Zilan'dan da vazgeçelim, orayı da, o tarihi de görmeyelim, onu da tarihimizin bir parçası olarak yüreğimize gömelim, ama hiç değilse bundan sonra yeni Uludere'lerin yaşanmaması için, yeni Zilan katliamlarının yaşanmaması için, kardeşlerin birbiriyle vuruşmadığı, vuruşmayacağı bir ülke yaratalım, bu çözüm sürecine katkı sağlayalım. Ama eğer siz, artık insanların "Ben silah bırakmak istiyorum." dediği bir dönemde, "Ben siyaset yapmak istiyorum." dediği bir dönemde, Diyarbakır'daki birtakım görüntülere bakarak, siz bu çözüm sürecini sabote etmeye çalışıyorsanız, ondan sonra kalkıp burada Uludere'yi siyasi istismar konusu yapmak istiyorsanız, yapmak istediğiniz şey bellidir, bu çözüm sürecinin bileşenlerini birbirine düşürmek. Eğer biz bu oyuna gelirsek, bize yazıklar olsun.

Uludere'nin hesabını siyaseten sorarız, eğer mahkeme faillerini ortaya çıkartmazsa her birimiz, bu Komisyonun değerli milletvekillerinin, üyelerinin her birisi bunun hesabını sormazsa da herkes görür. Ama burada böyle insanların ölümü üzerinden taktik siyasi hesaplar içine girmek doğru değil. Gelin, bir daha hiçbir insanın ölmeyeceği yeni bir Türkiye'yi birlikte inşa edelim.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Buradan başlayalım işte, Uludere'den başlayalım.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Çok teşekkür ediyorum.

Ben burayı dinledikten sonra bir kez daha Franz Kafka'nın davasını hatırladım. Küçük bir şeyden taa nelerin çıkarıldığını. Labirentlere girmeye başladınız, labirentlere girmeye başladınız, heron şöyle, bu böyle, falan. Burası bir mahkeme değil.

Bakınız, bu raporda -ben de okudum- hiçbirimizin bir şekilde eleştireceği bir şey yok. Kusurlar, ihmaller bir bir sıralanmış, istihbarat hatalarından tutunuz... Bu öngörülen zaman içerisinde gerekli araştırma yapılmış olsaydı, onların PKK'lı unsurlar olmadığının bilinebileceği bile söyleniyor. Bu raporu yazan arkadaşlarımız. Ama aynı zamanda ellerindeki bilgi, belgelere dayanarak sadece söyledikleri, kasıt olduğuna dair bir delille ulaşamadığıdır. Bunu da mahkemeye bırakalım.

Mahkeme eğer faillerin üstünü örterse, biz siyasi erk sahibi insanlar olarak, Komisyon üyeleri olarak aynı zamanda, bu faillerin açığa çıkarılmadığı bir sürecin arkasında durursak eyvallah. Ama lütfen insanların acıları üzerinden, hele hele yeni bir çözüm sürecinin başladığı bir dönemde, çözüm sürecini farklı taktiklerle, siyasi hesaplarla sabote etmek yönüne gitmeyiniz. Bu CHP'ye belki yakışabilir ama burada bulunan saygıdeğer 2 milletvekiline yakışmıyor, sizin tarzınızın bu olmaması gerektiğine inanıyorum.

Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Evet, biz teşekkür ederiz.

Değerli arkadaşlar, şimdi Komisyon üyelerimizden söz almak isteyen?

Sizler varsınız.

Evet, Sayın Tanrikulu'ya söz vereceğim, Sayın Tanrikulu'dan sonra sizlere söz vereceğim, Sayın Tüzel ve Sayın Sakık'a söz vereceğim, daha sonra tekrar üyelerimize söz vereceğim.

Evet, buyurun.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Evet, çok şey söyleyebiliriz bu cumhuriyetin tarihiyle ilgili olarak.

Değerli arkadaşlar, ben de öncelikle Uludere, Roboski'de meydana gelen katliamı bir kez daha kınıyorum, bütün ailelere geçmiş olsun diyorum ve oradaki bütün acıyı bir kez daha anıyorum.

Bu cumhuriyetin tarihini sorgulayabiliriz baştan sona kadar, bu cumhuriyetin tarihinde çok pozitif öğeler de vardır, çok negatif öğeler de vardır, beraber sorgulayabiliriz, bütün bunları yapabiliriz, ama bugün burada konuştuğumuz mesele başka bir meseledir.

Türkiye -gerçekten katılıyorum- bir dönüm noktasındadır. O dönüm noktasına bu Meclis çatısı altında bu Komisyon destek vermelidir. Destek bu raporla olmaz, mesele odur. Bizim anlatmak istediğimiz de budur. Yani gerçekten Türkiye bir hukuk devleti olacaksa, bir dönüşüm sürecine girecekse, elimizde bir fırsat var, o fırsatı niye şimdi elimizin tersiyle itiyoruz?

Bu Komisyonun kurulması yönündeki öneriyi bizler verdik, diğer gruplar da destek oldular, hatırlayalım o günleri. İnanın daha beş altı ay geçmişti seçimlerden ve bu Parlamente'ye karşı, bu Komisyona karşı büyük güvenim vardı, bu Parlamente'nin bir çözüm parlamentosu olacağı noktasında, bu Komisyonun bir çözüm komisyonu olacağı noktasında büyük inancım vardı ve bu Komisyonu Sayın Kürkcü'nün yazdığı gibi de bir hakikat komisyonu gibi tasarlamışım, hatta bu cümleleri de burada söylemişim.

Biz elimizdeki yetkileri kıskançlıkla dağıtmayabiliriz, çok daha genişleterek kullanabiliriz, kullanabiliriz bu Komisyon vasıtasıyla ama cesaretli davranmadık, kararlılıkla bu olayın üstüne gitmedik, bunu kabul edelim. Yoksa niye arkadaşlarımızın... Yani efendim Kuzey Irak yönetimine veya Amerika'ya yazı yazsak ne olur, hangi engel var önümüzde, veya Genelkurmaydaki yetkililerini buraya çağırmakta hangi yetkimiz eksik? Çağırırsak gelmeyecekler miydi? Neden çağırmadık? Talep edildi, çağırmadınız.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Onları Silivri'ye tıktığımız zaman da itiraz ediyorsunuz.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Bakın, şimdi, polemik değil, başka bir şey söylemeye çalışıyorum değerli arkadaşlar, başka şey söylemeye çalışıyorum.

Sayın Başbakan ertesi gün niye teşekkür etti Genelkurmay Başkanına, niye teşekkür etti, onu söyle.

İHSAN ŞENER (Ordu) – Sezgin Bey, bunu defaatle söyledik, bakın...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Bakın, ben hukukçuyum, bu işi sizin kadar...

İHSAN ŞENER (Ordu) – Aynı şeyi tekrar ediyorsunuz arkadaşlar...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Hayır, hayır, bakın, değerli arkadaşlar...

İHSAN ŞENER (Ordu) – Başbakan, Genelkurmay Başkanını bu askerî harekâtla ilgili inceleme başlattığı için teşekkür etti.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Olay için teşekkür etti, ben de böyle anlıyorum.

İHSAN ŞENER (Ordu) – Yapmayın bunu ya!

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Ben de böyle anlıyorum!

İHSAN ŞENER (Ordu) – Ama yanlış anlıyorsun.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Hayır, yanlış anlamıyorum, anladığımı söylüyorum.

İHSAN ŞENER (Ordu) – Hayır, bunu çarpıtmaya gerek yok, beyan açık.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – O zaman Sayın Başbakan bir buçuk yıl geçti, neden soruşturmanın sonucunu sormuyor? Neden sormuyor?

İHSAN ŞENER (Ordu) – Nereden biliyorsun sormadığını?

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Hayır, kamuya açık bir şey var mı? Burası hangi devlet?

BAŞKAN – Evet, Sezgin Bey, devam edin.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Niye on beş ay önce başlattığı soruşturmanın, bu soruşturmanın on beş ay sonra bitmediğini, neden teşekkür ettiği Genelkurmay Başkanına sormuyor? Bu soruyu kendinize sorun, bana sormayın. O zaman ona da şey yapsın.

Bakın, değerli arkadaşlar, bütün bu süreçlerden geçtim ben, yirmi beş, otuz yıl aktif avukatlık yaptım, bütün bu süreçleri biliyorum. Eğer bir işi yargıya havale etmişseniz, bir işi idareye havale etmişseniz, o işin çözümünü istemiyorsunuz demektir. Biz, öteden beri, bakın, öteden beri bu işlerde Meclisin devreye girmemiş olmasının büyük bir zafiyet yarattığını söyledik, Sayın Başkan niye gitti, Uludere'de "Biz bunu ortaya çıkaracağız ve faillerini bulacağız." dedi? O zaman da burası inceleme komisyonu değil miydi? O zaman araştırma komisyonu muydum? Hayır, inceleme komisyonuydu, ama sizde de böyle bir duygu vardı. Yani siz de sözlerinizi tartan bir insansınız. Burası eğer bir fail bulma yeri değilse niye Uludere'de bu sözü verdiniz? Bilmiyor muydunuz o zaman buranın bir araştırma komisyonu olmadığını? Evet, inceleme komisyonu burası.

Değerli arkadaşlar, bakın, o yüzden söylüyorum, gerçekten tarihî bir fırsatı elimizin tersiyle itiyoruz. Elimizde fırsat var, imkân da var, bu raporu bugün burada kabul etmek zorunda değiliz, etmeyelim, arkadaşlarımız eksik yapmış diyelim, çağıralım

Genelkurmay Başkanını da, hareket subaylarını da, diğer sivil görevlileri de, kim varsa çağıralım burada dinleyelim, şeffaf olalım, adaletin gerçekleşebileceğini, sorunlar noktasında bu Meclisin bundan sonraki süreçlerde samimiyetli olabileceğini gösterelim.

Niye ısrarla biz diyoruz ki Meclis odaklı çözüm? CHP olarak söylüyoruz. Önerdik de. Dün, Genel Başkanımız, - söylüyorsunuz- 15 tane demokratikleşmeyle ilgili olarak, gerçekten bu sürecin güvenle yürütülmesi için, "güven artırıcı önlem" dediğimiz, "güven" dediğimiz sürece hizmet edecek şeyleri söyledik.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Genel Kurulda da söyleyin bunları.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Genel Kurulda söyledik, grup toplantısında söyledik, bugün bütün gazetelerde var, her yerde yazılmış, teker teker saydık, Türkiye'nin demokratikleşmesi açısından bu çözüm sürecine hizmet için Anayasa'yı da beklemeye gerek yok...

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Genel Kurulda...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Lütfen, lütfen...

...Kasımı da, Aralığı da beklemeye gerek yok, gelin çıkartalım hepsini, niye bekliyorsunuz? Çözümse... Kimse bir siyasetçiye güven duymak zorunda değil, kimse Başbakan'a güven duymak zorunda değil, sizler duyabilirsiniz ama bütün yurttaşların güven duymasını beklemeyin. "Bana güvenin." diyor.

Gelin, bu Meclisi çözüm Meclisi yapalım, buradan da başlayalım. Ama yapamadık, maalesef yapamadık. Rapor önümüzde, gerçekten bu rapor hayal kırıklığıdır. Gerçekten hayal kırıklığıdır. 34 tane yurttaşımız için, gerçekten bütün vicdan sahibi olan insanlar için, beklentisi olan insanlar için bir hayal kırıklığıdır değerli arkadaşlar, bunu kabul edelim.

Şimdi, arkadaşlar tabii söylediler "Kasıt var." Ben ceza hukukçusuyum, insan hakları hukukçusuyum, hangi veriden hareketle "kasıt" dediniz? Türkiye'nin meri mevzuatında, şu andaki mevzuatında, geçerli mevzuatında, hangi nedenle? Dünyanın en gelişmiş savaş uçakları en gelişmiş bombalarla kalkar. O kalktıktan sonra ölüm sonucu dışında başka bir şey öngörülür mü, ölüm sonucu dışında? Ölüm de en ağır kasıtı gerektiren bir suç değil midir? En ağır kasıtı gerektirmez mi, en ağır kasıtı?

Bizim mevzuatımızda, örgüt üyesi bile olsalar sağ yakalama zorunluluğu yok mudur? Uçaktan "Teslim ol" çağırısı mı yapacaktınız onlara? Velev ki örgüt üyesydiler, o uçaklar o bomba yükleriyle onları öldürmek için kalktılar. Bu en ağır kasıttır.

BAŞKAN – Yani terörist olsaydı dahi atmaması gerekirdi diyorsun. Bunu söylüyorsun.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Bizim mevzuatımız var. Bizim mevzuatımızda nedir? Terörist olabilir, suçlu olabilir, ne olursa olsun, ilk önce sağ yakalama koşullarını araştıracaksınız, bulacaksınız, ona göre yapacaksınız. Önceki zafiyetler, önceki örnekler bunu meşru kılmaz, hiçbir biçimde meşru kılmaz ve hukuki kılmaz, hukuk devletinde buna yer yoktur. Eğer savaş uçaklarını kaldırırıyorsanız, en ağır kasıtlı bu suçun işlenmesine izin vermişsinizdir.

Tabii ne öngörülüyordu? İçlerinden bir tanesi örgüt üyesi olabilir. Olursa, o zaman hiç kimse 33 kişiyi sorgulamayacaktı ne olduğunu, amaç da buydu zaten, böyle de söylenmiş. Yani ben şehir efsanelerine inanırım bazı konularda. "Örgüt üyesi içinde var, o zaman vurun gitsin ya." demiş. Diyen demiş yani bunu, bu şekilde söylemiş. Ertuğrul Bey'in de raporunda var, Sayın Gök'ün de raporunda var.

Meclis bu yetkiyi kime verdi, sınır ötesi operasyon yetkisini? Bekleseylerdi o zaman, 30 metre dışarıdaldardı, içeri gireceklerdi. İçerde ne yapacaklardı? Önlem almak mümkün değil miydi sağ yakalamak anlamında? Ama istihbarat alınmış, başka bir şey alınmış, amaç o 34 kişinin öldürülmesi. Tek amaç o. İçlerinde bir örgüt üyesi olsaydı, belki bu tartışma bugün bu kadar ağır yapılamazdı. O nedenle, siviller olabileceği ihtimaline binaen, bu bilgiye binaen de bu ölüm emri verilmiş ve bu katliam da gerçekleşmiştir.

Değerli arkadaşlar, gerçekleşmiştir bu katliam ve katliamdır, tarihe böyle geçecektir. 33 kurşun 1940'larda, 1950'lerde nasıl bu cumhuriyetin tarihinde ağır bir yükse, onun sorumlusu Muğlalı Paşa o koşullarda bile cezaevine girip, cezasını yatıp cezaevinde ölmüşse, ben iddia ediyorum, iddia ediyorum ve bunun sorumlularına sağlıklı, uzun yaşam diliyorum bütün içtenliğimle, ama bunların sorumlusu kimse, mutlaka ama mutlaka, Türkiye'de veya uluslararası ceza mahkemesi önünde insanlığa karşı suç işlemekten yargılanacaktır, kesinlikle, Başbakan da olsa yargılanacaktır, Millî Savunma Bakanı da olsa yargılanacaktır, kuvvet komutanı da olsa yargılanacaktır.

Eğer buna izin vermek istemiyorsanız, bugünden buna izin vermek istemiyorsanız, imkân elimizde, hâlen de imkân elimizde. Diyarbakır özel yetkili savcılığından adalet beklemeyin, Genelkurmayda yürütülecek soruşturmadan bir sonuç beklemeyin. Sonuç burada. Şeffaf, açık bir şekilde bu raporu elimizin tersiyle itelim, yeni bir süreci beraber başlatalım, Türkiye'de başlayan bu sürece bu Komisyon burada hizmet etsin, bu rapor nedeniyle hizmet etsin. Yani bu rapor kesin bir rapor değil, kapatalım, başlatalım yeniden,

gerçekten, içtenlikle, samimiyetle, “Evet, bu raporun zafiyetleri vardı, bu rapor şu şu şu nedenle şunların üzerine gidemedi, çağıracağız dinleyeceğiz, sorunları ortaya çıkaracağız.” diyelim ve başlayan bu barış sürecine hep beraber bu Mecliste destek verelim, yeni bir destek verelim, başlatalım. Kurulmuş böyle bir Komisyonun, daimî bir Komisyonun böyle bir sürece burada destek vermesi, muhtemel beklenen komisyonlara da yeni bir anlam biçecektir.

Ne diyoruz şimdi, ne deniliyor? Komisyonlar kurulsun. Ee, var olan komisyon çalışmıyor elindeki yetkiye rağmen. Nasıl bu süreci yürüteceğiz? Herhâlde Meclis dışında yürütmeyeceğiz. Bu Meclisten yasalar çıkacak, araştırmalar yapılacak. Biz “Gerçekleri araştırma komisyonu.” diyoruz, geçen, işte, dünkü gazetede vardı, bir gazeteci yazmıştı, sizin öneriniz “Haksızlıkları ve yolsuzlukları önleme komisyonu, araştırma komisyonu olsun.”

Ee, burada hukuksuzluk var zaten, bunun üstünü örtüyoruz ve açığa çıkarmıyoruz. Diğer komisyonlarda nasıl çalışacağız? Elimizde imkân varken...

Değerli arkadaşlar, eğer gerçekten hukuk devleti olmak istiyorsak, Sayın Başbakan olayın olduğunun ertesi günü Genelkurmay Başkanına teşekkür etmeyip de Genelkurmay Başkanı ve ilgili komutanları açığa sevk etseydi, emekliye sevk etseydi, bugün gerçekten hukuk devleti olma yönünde önemli bir mesafe katetmiş olurduk.

Bakın, bunun birçok örneği var dünyada. Birçok örneği var. Almanya'ya bakın, Afganistan'da aynı şeyi yaptı. Millî Savunma Bakanı altı ay dayanabildi, sakladı maktadı ama, sonuçta Millî Savunma Bakanı istifa etti Almanya'da. Benzer olay. Alman savaş uçakları ya da helikopterleri Afganistan'da insanları bombalamıştı, 14, 15 yoksul insan yaşamını yitirmişti. Benzer olay. Çok benzerliği var. Başka ülkelerde de bu örnekler var. Demokrasi Türkiye gibi olmayan ülkelerde de var bu örnekler ama biz bunu yapamadık. Bu olayı bir hukuk devletine dönüştürme, yeni bir başlangıç yapma, gerçekten yurttaşlarımızla bir duygu ortaklığı yaratma vesilesine dönüştüremedik.

O nedenle söylüyorum, bu olay bütün toplum bakımından ve öncelikle Kürtler bakımından bir dönüm noktası olmuştur, bir duygu kopukluğunun nedeni olmuştur. Başkalarının tavuğu öldü diye özür dileyenler, ölenlerin kimlikleri nedeniyle özür dilememişlerdir, “Gerekirse özür dileriz.” demişlerdir. Yahu, daha ne gerekecek? Başkasının tavuğu ölse özür dilersiniz, ama 34 yurttaş yaşamını...

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Dersim’de özür dilenen insanların kimlikleri ne?

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Hayır, “Gerekirse özür dileriz.” deniliyor.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Sen söyleme bunları ya!

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Ben söylüyorum, onu da söylerim, bunu da söylerim.

Dolayısıyla, bu burada kapatılmamalı, bu rapor doğru bir rapor değil, bizden beklenen...

BAŞKAN – Toparlayın lütfen.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Bizden beklenen, bu Komisyondan beklenen, gerçekten bu sürecin sorumlularını, bu sürecin arkasındaki nedenleri tüm çıplaklığıyla ortaya çıkarmak olmalıdır yoksa tarih bu raporun altına imza atanları gerçekten bir yere kaydeder.

Bakın, bu rapor nedeniyle ya da bu olaylar nedeniyle “Dolap beygiri gibi dolayan” diyenler nerede şimdi, nerede dolaşıyorlar?

O nedenle, bir kez daha söylüyorum. Eğer vicdan sahibiysek -hepimiz vicdan sahibiyiz, onu da kabul ediyorum- cesaretimiz varsa bu raporu elimizin tersiyle iteriz, bu raporun eksiklikleri varsa ortaya çıkartırız, yoksa bu rapor bu sürece, bu sürecin heyecanına heba edilmemelidir. Heba edilmek isteniyor, bu sürecin heyecanına heba edilmek isteniyor. İsteniyor ki bu süreçte kimse sesini çıkarmasın, nasıl olsa daha büyük bir süreç önümüzde var, kimse sesini çıkarmasın.

Dolayısıyla, en azından ben insan olarak, milletvekili olarak değil insan olarak bu olayı unutmuyacağım, unutturmamaya çalışacağım ve bulunduğum her ortamda da dile getirmeye devam edeceğim.

Teşekkür ediyorum.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Sezgin Bey, şu dolap beygiri nedir, bir açıklarsanız...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Anlayan anlar.

İHSAN ŞENER (Ordu) – Hiç kimse anlamadı, boşa gitti.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Böyle boşa konuşulmaz, ne anlamda söylediniz?

BAŞKAN – Sayın Sırrı Sakık, buyurun.

SIRRI SAKIK (Muş) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Aslında çok tarihî bir süreçten geçiyoruz. “Yeni bir süreç” diyoruz ve bir helalleşmeden bahsediyoruz. Bu helalleşme, aslında buradan başlayabilir.

Kürtçe bir söz vardır, diyor ki: (...) ^(x) Yani “Babanı atlılar mı öldürdü, piyadeler mi öldürdü?” Önemli değil, ama ortada bir ölüm var ve baban ölü.

Şimdi, ortada 34 insan var ve 34 insan yaşamını yitirdi. Bunları birileri öldürdü, Tanrı bunları öldürmedi, ortada böyle büyük bir cinayet var.

Şimdi, bazı arkadaşlarımızı dinlerken gerçekten ürkütüm. Buradan adalet çıkmaz. Keşke Ülker Hanım buradan ayrılmasaydı. Yani “Bu devlet cinayet işlemedi, bu devlet bir şey yapmadı.” demesi... Bu Komisyonda, bu anlayışla nasıl bir adalet çıkar, buradan nasıl bir hakkaniyet çıkar?

Bakın, bazı arkadaşlarımız da söyledi. Aslında Kürtlere karşı işlenen bütün suçlarda, bunu soruşturanlar sürekli devleti kollayıp korudular, üstünü örtmeye çalıştılar, geçmişten bugüne kadar. Yani bakmayın son günlerde, son bir iki yıldır bu gündeme geliyor. Zilan’da öyle oldu, Dersim’de öyle oldu, Ağrı’da öyle oldu, Sason’da öyle oldu. Son yakın tarihte bile 3.500 köy yakıldı ve biz her gün kürsüde bas bas bağırdık. Ya, buraya devletin helikopterleri geldi, 3.500 köy yakıldı ve bu helikopterler gelirken içinde üniformalılar vardı, panzerlerle geldiler, üstünde bayraklar vardı. Geldiler köyleri yaktılar, geldiler insanları diri diri yaktılar, 17.500 faili meçhul cinayet işlendi, ama bugüne kadar, bizim bütün ısrarlarımıza rağmen... Evet, bağıyoruz, çağırıyoruz, diyoruz ki: “Ey yargıçlar, bakın, adres veriyoruz.” Yıl 1993, bölgede faili meçhul cinayetlerin ve köy yakmalarının olduğu yıllardır. Bolu’dan ve Kayseri’den gelen tugay komutanlarının denetiminde, bilgisi dahilinde 3.500 köy yakıldı ve binlerce faili meçhul cinayet işlendi ama bugüne kadar bir tek insanla ilgili, bir tek ev yakmayla ilgili bir işlem yapılmadı.

Benim seçim bölgemde, akşamleyin bir beldeye gidiyorlar, sabaha karşı evi ateşe veriyorlar. Evde 7 çocuk, anne baba ve anne hamile. 10 can ateşe veriyorlar ve üniformalılar oturuyor, bütün köylüler de görüyor. Bütün mesaj Kürtlere, “Bakın sizi ne yaparız eğer sesinizi çıkarırsanız.”

Şimdi, bu olay işleniyor, bu olayı yapanların ismini, adresini veriyoruz, bunlarla ilgili tek bir soruşturma olmadı. Buna benzer yüzlerce olay oldu.

Şimdi, bugün geldiğimiz bu noktada, aslında Roboski, bugün biraz önce saydığım 33, işte, Zilan’daki katliamdan, Sason’daki katliama, Dersim’deki katliama kadar, yani Kürtlerin hanesine hep bunlar yazıldı, bugün Roboski’yle bu haneye yeni den bir acı artısı atıldı.

Peki, eğer bunları Allah öldürmediyse, eğer bunları birileri bombaladıysa F-16’larla, burada bir özür çok mudur Allah aşkına? Biz bir helalleşmeden bahsediyoruz. Bir kanlı dönemden geçtik, çok kanlı ve kirlî bir dönemden geçtik, herkes çok kirlendi, çok kanlı bir dönemdi, artık o dönemleri kapatmamız gerekir, onun için, bugün size, önemli bir görev düşüyor bu Komisyona. Bu Komisyon hakikatleri araştırma komisyonu gibi, evet, çalışmalıydı, umudumuz buydu. Hâlen de bu umudumu koruyorum. Bugün Levent Bey’le öğle saatlerinde birlikteydik, bu annelerle bir aradaydık, Ertuğrul Bey de vardı Komisyon üyelerinden, şimdi, annelerin hâlen göğsünde çocuklarının resimleriyle şunu söylüyorlar: “Bizim evlerimiz mezara, mezarlar eve dönüştü. Biz bir özür bekliyoruz.”

Şimdi, bakın, İsrail birkaç gün önce özür diledi, ne oldu? Hepimiz mutlu olduk. Varsa, burada, vardır bir kasıt, vardır bir kusur, kusura, kasıtsa neyse adı, bizim beklentimiz bu noktada olmalıdır. Yoksa hayat böyle devam etmiyor sevgili arkadaşlar.

Bakın, bugün gazetelerde var, Çiller ile bir dönemin Genelkurmay Başkanı bugün savcı tarafından çağırılıyor, bir de o karanlık dönem. Ben eminim ki bunun üstünü örtmeye çalışanlar da gün gelir, hem Hakk’ın huzurunda hem de hukukun huzurunda bu hesabı verirler. Buna inanıyoruz, inançlı insanlarız ve bu ülkenin vatandaşlarıyız. Yeni bir gelecekte bahsediyorsak, yeni bir geleceği inşa edeceksek, bu noktada hepimizin vicdanen bunları görmemiz gerekir.

Şimdi, mesela sürekli CHP’yi eleştiriyorsunuz, biz de o eleştirileri sürekli... Yani CHP’nin geçmişinde buna benzer, sadece Dersim değil ona benzer onlarca katliamlar var. Ama peki, CHP’yi eleştirenler, bugün kendi iktidarları döneminde olup bitenlerden dolayı neden bir özrü bu halktan daha esirgiyorlar? Veyahut da eğer içinde... Daha önce zaman zaman Sayın Başbakanın da televizyon açıklamalarında şu vardı: Yani araştırın, bakın, yakında neler çıkacak, içinde bir PKK’li çıkabilir.

(x) Bu bölümde, Hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

Peki, o varsa, siz neden eşinizi gönderdiniz? İçinde PKK'liler vardiyorsa, niye gönderdiniz? Veyahut da niye bunları kollamak, korumak adına bu kadar çaba içerisindediniz?

Ve sadece bu konuda da değil, bakın, Darbeleri Araştırma Komisyonu kuruldu. Bu Komisyon bu ülkede darbelerle ilgili bütün çalışmalarını sürdürdü, ama bu ülkede 28 Şubat oldu, evet, araştırılmalıydı, üzerine de gidilmeliydi, 27 Nisan da oldu, ama şubatla nisan arasında bir ay var, mart ayı. Yani 28 Şubatta tek bir milletvekili tutuklanmadı, 27 Nisanda da ve biz o süreçte, mesela bu mağdurların yanında yer aldık. Gittiğimiz her yerde, halkımızla birlikte, hatta halkımız da açıkça, yani "O darbeleri gerçekleştirenlere karşı, ne olur, gidin, mağdurdan yana yer alın." Ama ne yazık ki bu Komisyon burada, mesela bunları araştırırken 2 Mart darbesini darbeden saymadı, çünkü nedeni Kürtlere yapılmış bir darbeydi, Kürt siyasetçilerine karşı bir darbe gerçekleşiyordu, çünkü Kürtlere karşı yapılacak her şey mübahdır ve iktidarların, komisyonların bunun üstünü örtmek gibi bir görevi vardır ve ben sadece insani boyuttan... Yani gerçekten önemli bir süreç, başta da belirttiğim gibi, biz bu süreci... Bakın, Muhlis Melik'i öldürmekten bizim DEP İl başkanımızdı, bugün eğer Güreş ile Çiller şeye çağrılıyorsa, buna benzer binlerce cinayetler var.

Şimdi, nasıl ki Çanakkale bizim için bir milattır, 1920'ler bizim için bir milattır, ortak vatan için bir milatsa, bizim için bu 21 Mart 2013 yeni bir milattır, birlikte yaşamak adına, kardeşlik adına, ortak vatan adına yeni bir milattır. Bu miladı hepimiz, buradan başlayarak büyütmeliyiz, halkımızın bu taleplerine kulak vermeliyiz ve bu coğrafyada artık bir tek insanın burnunun kanamaması... Çünkü başta da belirttiğim gibi bu savaş döneminde herkes çok kirlendi, ama kurumlar bir bütün olarak kir ve pas içerisindedirler.

O vesileyle, ben, Komisyonun bu konuda daha hakkaniyet içerisinde karar alacağını, yani siyasi iktidarların ve siyasi mevki, makamların burada bir tarafa itilerek, hepimiz ülkemiz, geleceğimiz ve kardeşlik adına bir karar almalıyız. Burada, bugün bu mesajı verirsek emin olun ki bizim de 21 Mart olarak milat ilan ettiğimiz gün Türkiye'nin dört bir tarafında hayat bulur ve insanlar artık bunları istiyor. Keşke bu Meclis daha önce "hakikatleri araştırma komisyonu" diye bir komisyon kurmuş olsaydı. Bugüne kadar sadece devletin değil, bütün kesimlerin -yani birazdan arkadaşlar belki hemen- bütün kim, nerede, hangi günahı işlediyse bunları araştırmış olsaydı. Çünkü umudun adresi burasıdır. İnsanlar buraya kulağını veriyor, yüreğini buraya veriyor ve bugün herkesin beyni, bedeni burada, bu Komisyondan çıkacak kararda ve aileler de şu anda orada bekliyorlar. Ben bu doğrultuda bir karar alınacağını umut ediyorum.

Hepinize teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Levent Tüzel...

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Levent Bey, zamanımız bayağı ilerliyor. Sizden rica edeceğim...

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Çok kısa konuşacağım.

Sayın Başkan, hem sizleri selamlıyorum öncelikle saygıyla.

Sizi, alt komisyon başkanımızı ve muhalefet şerhi koyan üyeleri, diğer değerlendirme yapan milletvekili arkadaşlarımı dinledim. Benim de kafamda tabii başından beri Roboski'de yaşanan bu katliam nedeniyle oluşmuş bir fikir var.

Şimdi, tabii, raporun görüşüldüğü bugün bütün dikkatler burada, önemli çünkü geleceğimiz açısından, ülkemizin geleceği açısından birçok arkadaşımızın değiştiği nedenlerle, kamuoyunun kafasındaki sorulara yanıt veren bir rapor ortaya çıktı mı? Yani izahatlardan, değerlendirmelerden böyle olmadığı görülüyor. Ortada bir eksik incelemenin olduğu görülüyor ve buna rağmen de "Bir kastı oluşturacak delil elde edilemedi." deniyor. Arkadaşlarımız inceleme safhasında bu harekât merkezinin yani sınır ötesi harekât karar mekanizmasının, bu işleyişin ortaya çıkması açısından bu harekât merkezi görevlilerinin dinlenmesi talebinin Komisyon tarafından ret edildiği ortada, diğer taraftan Sayın Komisyon Başkanının bu gizlilik kararı nedeniyle safahatın bir aşamasından bir süre sonra belgelere ulaşmada bir kesikliğin yaşandığından söz ediyor. Dolayısıyla bir gerçeğe ulaşma açısından, aydınlatma açısından bir eksiklik olduğu ortada.

Şimdi, diğer taraftan, toplumsal barış açısından bu konunun aydınlatılması son derece önemli değerli arkadaşlar. Roboski'yi duyduğumuzda o yılbaşına iki gün kala, değerlendirmelerimizde hep şunu söyledik: Yani bu kötülükten bir ders çıkartılması. Savaş, savaşmak bir hataydı, devlet bu konuda bir çözüm iradesi ortaya sergilemeliydi ve dolayısıyla bugün baktığımızda bir barış ve çözüm arayışı, böylesi bir sürecin yeniden başlaması açısından Roboski'nin, Uludere'nin aydınlatılması çok daha anlam kazanmıştır.

Şimdi, İnsan Hakları Komisyonu... İnsan haklarının ne kadar yüce, bizim için anlamlı olduğu ortada. Bir yaşam hakkı ihlali var. 34 kişinin yaşam hakkı ortadan kaldırılmış ve söylendiği gibi de, Türkiye devleti tarihinde bu şekilde bilinçli, isteyerek yaşanmış katliamlar var bir devlet politikası olarak hele de Kürt sorununda, tarihimizde yaşanmış Kürt isyanları gerçekliği karşısında. Yani

buradaki tutum, devlet tutumu, devlet akli, siyasi irade, egemen siyasi irade memurunu koruma kollama, “benim memurum hata yapmaz”, “benim memurum suç işlemez” saikiyle hareket etmemeli ve sorumluluk mevkiisinde olanlar açığa çıkartılmalı.

Bu, demokratik bir devlet olmanın da gereği olarak ya da böyle bir devlet olma çabası içerisindeyse AKP iktidarı, hani ileri demokrasi, benzeri şeyler açısından, bu açıdan da önemli.

Şimdi, çokça söyleniyor, yani biz bir yargı kurulu değiliz, bir mahkeme değiliz. Doğru, bir mahkeme değil burası ama şu da var: Diyarbakır soruşturma savcılığı, özel yetkili savcılık buradaki raporu bir delil olarak, dosyasındaki delil olarak bekliyor. Dolayısıyla buradan çıkacak bir irade, yani millet adına denetim yetkisini kullanarak gerçeği ortaya çıkartmak, suçu ve suçluyu ortaya çıkartmak, bunların hesap vermesini sağlamaya dönük mahkemeye bir şey verecektir, yani bir kamuoyu gücü verecektir, bir millet iradesi ve gücünü yansıtacaktır. Bu açıdan önemli.

Şimdi, Sayın Başbakan eğer demişse yani “Yetkileri dâhilinde hareket ettiler.” Sık sık söyleniyor, işte bu teşekkür etme meselesi öyle değil böyledir. Doğru da olabilir. Ama yetkileri dâhilinde hareket ettilerse, yani Meclisin Hükûmete verdiği sınır ötesi harekât ve bu harekâtın ilgili silahlı güçlerce yerine getirilmesi konusu. Ortaya bir suç çıktı ve o zaman bu Komisyonun iradesi ve raporunun yönlendirmesiyle de mahkeme bu suçu ortaya çıkartsın ve suçluları cezalandırsın ve buradan da kamuoyundaki bu toplumsal barış beklentisini de güçlendiren bir irade ortaya çıksın. Yani herkesin dilindeki bu özür, adalet, barış arayışı, toplumsal güven, uzlaş, yeni bir ülkede geleceğe doğru ortak yürüme... Bunlar hep iyi temenniler.

İşte Uludere (Roboski) olayı, gerçeği tam da bunların ortaya yerinde durmakta ve bu açıdan İnsan Hakları Komisyonu, alt komisyonun hazırladığı bu raporu bu eksikliklerini görerek, bu eksiklikleri gidermek üzere yeni bir çalışma planıyla, yeni görevlendirmelerle birlikte, özellikle bu mekanizmayı ortaya çıkartmak üzere... Yani ortada kasıttan, ihmalden, bilinçli, taammüden neyse, bir suç var ve bu suçun bir hesap verilmesi gerekiyor. İnsan hakları suçu diyoruz, bir zaman aşımı olmaması gerekir diyoruz.

Benim Komisyondan dileğim de bu yönde bir değerlendirme yaparak, başta acılı annelere, Roboski halkına ve Türkiye kamuoyuna böyle bir güçlü iradenin, hakikaten güven verici bir iradenin verilmesidir. Bugün buraya ziyarete gelen kayıp ailelerinin de buradan beklentisi budur. Ben de bu görüşlere katılıyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Evet, biz teşekkür ediyoruz Sayın Tüzel.

Değerli arkadaşlar, Komisyon üyelerimize söz vereceğim ve bu şekilde toparlayacağız.

Sayın Naci Bostancı...

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Değerli arkadaşlar, ben de saygılarımı sunuyorum.

Ölen vatandaşlarımıza Allah'tan rahmet diliyorum bir kez daha.

Olayı duyduğumuzda herhâlde Türkiye'deki herkes çok üzülmiştir. İnsani olarak üzüntüyle bunun siyasal anlamı çok da örtüşmüyor. Gündelik hayat pratiğine baktığımızda böyle görüyoruz. Çünkü bazen acıya ortak olmak istediğinizde acıyı temsil eden dil, özdeşleşmenize mâni olabiliyor. Nasıl bir bağlamda ifade edildiği önemli. Mesela o günlerde Gültan Hanım'ın Mecliste bir konuşması vardı, Sayın Kışanak'ın. Konuşmayı dinlerken hakikaten orada o acıları yaşayan bir insan olarak düşündüm. Çünkü çocuklarını kaybeden annelere sarılarak ağlamaktan bahsediyordu. Eminim böyle bir tablo yaşanmıştır. Sarılarak ağlamıştır. Hep beraber orada büyük bir acı, büyük bir dram yaşanmıştır. Ama aynı zamanda Gültan Hanım'ın oradaki konuşması, kimlikleri bu kadar tartıştığımız bir zamanda araya kalın bir sınır çeken ve sanki o acıya ortak olabilmek için ancak Kürtlere has bir duyarlılıkla oraya bakmanız gerektiğine ilişkin anlamlarla doluydu. Oysaki bu çok insani bir mesele. Buradan Sayın Kışanak'a bir suçlama çıkarttığımı düşünmeyin. Yani bir acının içerisinde konuşuyor, yeri gelmiş. Sadece elbette ona da has değildir.

Bu tür acıları dile getirirken eğer kastımız insani ve vicdani temelde insanlığa bir çağrıysa, hakikaten buna tekabül eden bir dille konuşmamız gerekir. Eğer böyle bir dille konuşmaz ve ne yazık ki çok acımasız bir şekilde süren siyasal mücadelelerin bir parçası, bir tekniği, zekice yapılmış bir oyunu, bir dil oyunu şeklinde bunları konuşursak, buradan içtenlik, samimiyet, vicdan, insanlık çıkartmakta çok zorlanırsınız.

Bauman'ın bir lafı var, diyor ki: “Şişenin içindeki süt temizdir. Ama şişe kırılır, süt yere düşer, sütün artık bağlamı değişmiştir. Yine bir bakıma aynı süttür ama bağlamı değiştiği için o başka bir şeydir.” Birtakım sözleri alıp burada bağlamını değiştirerek takdim etmek ve burada kastının ötesinde anlamlar yükleyerek zekice, entrik birtakım siyasal oyunlara girmek ama sonra da içtenlikten, samimiyetten, vicdandan, ahlaktan, adaletten bahsetmek bana çok tuhaf geliyor.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Hedef kim Hocam?

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Genel, genel konuşmalar bakımından söylüyorum.

Şu Mediste de benim en şaşırduğım hususlardan birisi şu: Arkadaşlar çıkıyorlar konuşmaya başlarken önce değerli vekilleri saygıyla selamlıyorlar, sonra değerli vekillerin epey bir kısmına hakaret ediyorlar, sonra tekrar saygıyla bitiriyorlar. Bu iki'sinden birisi yanlış. Ya sayın kısmı yanlış ya hakaret kısmı yanlış. Ben bunu anlamıyorum. Kastettiğim şu: Bir dilin mimarisi kendi içinde bir bütünlük oluşturur.

Bakın, biraz önce Sayın Sezgin Bey konuşurken, gayet sesini de yükselterek “Bu işin sorumluları hesap verecek! Başbakan da olsa hesap verecek!” Ben bu göndermeyi nasıl anlıyorum? Sürekli zihninin arkasında Sezgin Bey'in diyorum, siyasal bir hesap var. Aslında buradan, bu 34 kişinin vefatından üzülmüyor mu? Kesinlikle üzülmüyor. İnsan olarak üzülmemesi mümkün değil. Ama aynı zamanda bu işten sanki –anladığımı söylüyorum- “siyasi olarak da iktidara bir ihale çıkartabilir miyiz” şeklinde...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Deminden beri ne konuşuyoruz! Hayret bir şey!

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Affedersin... Affedersin...

Böyle kurnaz bir bakış hissediyorum. Bu sadece kişisel bir şey de değil.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Rica ederim yani... Şimdi ne demek kurnaz bir bakış!

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Sezgin Bey, lütfen...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Biraz önce siz dilden bahsediyordunuz şimdi aynı dili siz kullanıyorsunuz. Böyle bir şey olur mu!

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Sözlerin mimarisinden bahsediyorum Sezgin Bey.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Biraz önce bu dili bak eleştiriyordunuz, aynı dili siz kullanıyorsunuz.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Örnek veriyorum... Örnek veriyorum...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Ne demek kurnazlık! Gerçekten ayıp yani!

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Ne anladığımı söylüyorum. Paylaşmayayım mı? Paylaşmayayım mı Sezgin Bey?

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Hem eleştireceksiniz hem de aynı dili kullanacaksınız hoca edasıyla yavaş yavaş, tane tane...

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Bağırayım mı Sezgin Bey? Bağırayım mı?

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Hem eleştireceksiniz hem aynı dili kullanacaksınız.

LEVENT GÖK (Ankara) – Şimdi bu da bir dil tabii, yavaş yavaş yedirmek.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Ben örnek olsun diye veriyorum. Kaldı ki insani olarak duyarlılığınıza hiçbir şey söylediğim yok. Ama biraz önce söyledim. Hakikaten siyasal mücadelelerin amansız bir yanı var. Buna teslim olmamak lazım Sezgin Bey.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Siz teslim olmayın yani.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Affedersin.

Şimdi, bakın...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Teslim olmanın üzerine konuşuyoruz. Tam da teslim olmuşsunuz. O yüzden teslim olmayın diyorsunuz.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Biz mi teslim olmuşuz?

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Bu araştırma komisyonu bir iradeye teslim olmasın, gerçekleri araştırıyor.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Şimdi, bakın, Levent Bey bir giriş konuşması yaptı. Aşağı yukarı baktım otuz beş dakika konuştu. Bu otuz beş dakikanın emin olun -benim anladığımı söylüyorum- aptal olabilirim, geri zekâlı, anlamaz birisi olabilirim ama benim anladığım şu: Lütfen Levent Bey, siz de ne söylüyorum ama insanlar ne anlıyor, buna ilişkin bir muhakeme -siz aydın bir insansınız- size eşlik ediyordur.

LEVENT GÖK (Ankara) – Anlamadıysanız bir daha tekrar anlatırım.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Beş dakika olgulara ilişkin konuşuyor, otuz dakika veryansın iktidara, hakaret... Ülker Hanım bir kısmını yazmış oraya. Galiba diyorum, bazı arkadaşlar bu tür hakaretleri o kadar olağan dile getiriyorlar ki, hakaret yaptıklarının farkında değil. Çok normalleştirmişler, doğallaştırmışlar. Ben diyor normal konuşuyorum. Bunda alınacak ne var diyor. Vicdansız da derim, zalim de derim, sahteci de derim. Zaten bunlar çok normal kelimelerdir. Gündelik siyasette olur. Diyolar ya siyasal

hayatın iki yüz lü lüğü diye. Çıkıyorsun kamusal alanda her türlü hakareti ediyorsun, arka tarafta da kol kola giriyorsun, sahi mi zannettin, kusura bakma diyorsun. Biz arkadaşız diyorsun. Sadece Türkiye'ye de has değil. Maalesef dünyanın birçok yerinde siyasetin böyle bir iki yüz lü lüğü de var. Böyle bir şey olmaz.

Bakın, 1993'te Lice'de büyük bir olay oldu. Biz bu terör komisyonu olarak çalışırken gittik oradaki insanları dinledik.

SIRRI SAKIK (Muş) – Kaç yılında?

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – 93'te, Lice'de.

Bize anlatılanlara göre orada da 36 kişi ölmüş. Lice'ye ilişkin bir komisyon kuruldu mu? Bir araştırma yapıldı mı?

MEHMET METİNER (Adıyaman) – İktidarda SHP vardı.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Hayır, şunu söylemek, bir yere gelmek istiyorum: Doğu'da birçok olaylar oldu. Hakikaten toplumun epey bir kısmı bunlardan çok haberdar değil. Terör komisyonu olarak çalışırken ne olup bittiğine ilişkin zannediyorum her partiden arkadaşlarla birlikte hepimiz farklı bilgiler edindik ve şöyle düşündüm doğrusu: Eğer Türkiye yeniden milletiyle bütünleşecekse, buradaki insanlarla bütünleşecekse, yaşanan bu acılara ilişkin her kim ne acı yaşadysa çıksın televizyonda konuşsun anlatsın, millet görsün. Hiçbir sansür olmaksızın, yapılsın. Çünkü bu insanların acılarıyla yüzleşmeden hakikaten bir geleceğe yürümek kolay bir iş değil.

Lice'ye ilişkin komisyon kurulmadı ama bugün Uludere'ye ilişkin bir komisyon var.

SIRRI SAKIK (Muş) – Biz de onlarca kez Meclise getirdik siz reddettiniz.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Bunu lütfen yeterli görün bilmem ne yapın, o anlamda söylemiyorum. Bir toplumun değişimi anlamında söylüyorum. Türkiye daha açık bir yola doğru gidiyor. Daha şeffaf bir yola doğru gidiyor. Bu tür meselelerin üzerine giden bir yolda gidiyor. Eğer bir günde devrim olmasını bekliyorsanız böyle bir şey olmayacak, dünyanın hiçbir yerinde de olmadı. Ancak Türkiye'nin şeffaflaşmasını ve demokratikleşmesini desteklersek işte o zaman insani ve vicdani temelde bir toplumsal duruma destek çıkarız. Yoksa, her vesile buradan ben kendi partim adına ne tür bir siyasal çıkar elde ederim şeklindeki bir anlayışla yaşanan gelişmeyi, oradaki kazanımları görmeksizin her vesile en acımasız eleştirileri dile getirmek, olumlu hiçbir laf etmemek bunu çok yanlış görürüm.

İnşallah Türkiye barış içerisinde yaşayacağı güzel bir yolda yürür, insanlık ve vicdanlık buna destek verilmesini gerektirir. Benim kanaatim bu.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyoruz.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Sayın Başkan, bir şey söyleyebilir miyim...

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Sezgin Bey, örnek olsun diye verdim. Ortaya konuşuyorum her zaman.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Kabul etmeyeceğim bir sıfatı kullandı. Gerçekten Hocam size yakıştıramadım.

BAŞKAN – Sezgin Bey...

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Hangi sıfatı? Hangi sıfatı?

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Hayır, hayır ben söylemiyorum.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Söyle, eğer yanlış bir şey kullandıysam hemen özür dileyeceğim.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Ne demek kurnazlık? Benim aklımın ucundan böyle bir şey geçmez. Bakın, ben bir hukukçu olarak...

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Aklından geçmez bilinçaltından geçiyor. Ben de onu söylüyorum.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Siz hocanız, her şeyi bilirsiniz. Bilinçaltı da okuyorsunuz.

Hocam, bakın, ben burada tarihî bir uyarı yaptım. Burası Türkiye Büyük Millet Meclisi. Başbakanın bir siyasal sorumluluğu var, bu Hükümetin bir siyasal sorunluluğu var. O siyasal sorunluluğa dikkat çektim. Bakın, size de tarihî bir yük düşüyor.

Şunu söylüyorum: Ya bu Komisyon çalışır gerçekleri ortaya çıkarır ya da... Sayın Başbakana uzun ömürleri diliyorum. Gerçekten, içtenlikle, sağlıklar diliyorum, herkese sağlıklar diliyorum içtenlikle. Eğer, bakın, bu Komisyon işlevini yerine getirmezse uluslararası ceza mahkemesi...

BAŞKAN – Sezgin Bey, meseleyi zaten baştan beri buraya getirdiğiniz için bunu söylüyorsunuz bu Komisyon ciddi manada çalışmadı. Şu söylediklerinin bir tanesini CHP kulislerinde söylesene.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Hayır, hayır...

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Lice olduğunda siz...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Ben Lice’deydim, sen nerdeydin?

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Sen... Yardımcısydın.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Ben Lice’deydim.

Bakın, zihniyeti sorgulayalım.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Partin iktidardaydı, partin...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Zihniyeti sorgulayayım.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Lice’ye sokturmadılar.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Bakın, ben oradaydım. Bana söyleme. Benim doğum yerim Lice.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Sevgili Sezgin, sana söylemiyorum, senin içinde yer aldığın...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Bir zihniyeti sorgulayalım, bir zihniyeti.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Zihniyet işte.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Karşıdakine bak. Biraz önce kime laf söylüyordun, o zihniyete söylüyordun. Zihniyeti beraber sorgulayalım. Tamam mı?

BAŞKAN – Evet, arkadaşlar...

MEHMET METİNER (Adıyaman) – CHP’yi ikna et de bu çözüm sürecine...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Biz beraber o zihniyeti sorgulayalım.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Siyasi eleştirilere, polemiklere gerek yok. Bu akan kanı durduralım.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Biraz önce niye eleştirdin?

BAŞKAN – Şurada konuştuklarının onda birini CHP Genel Merkezinde konuşamazsın ya!

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Nerde?

BAŞKAN – CHP Genel Merkezinde konuşamazsınız bu konuştuklarının onda birini.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Hayret bir şey ya! Gerçekten hayret bir şey ya!

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Genel Kurulda çık konuş. De ki ben Habur’un arkasındayım, de ki ben bu çözüm sürecini destekliyorum.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Senden mi izin alacağım konuşmak için!

BAŞKAN – Arkadaşlar, şimdi toparlayacağız meseleyi.

Sayın Türk, lütfen kısa bir katkı sağlarsınız eski komisyon başkanı olarak.

AHMET TÜRK (Mardin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Çok değerli arkadaşlarımı da saygıyla selamlıyorum.

Kısa bir dönem de olsa İnsan Hakları Komisyonu Başkanlığı yaptım. O zaman SHP Grubunun mensubuydum. Ama komisyon başkanlığı yaptığım süreçte de vicdanımla hep hareket ettim. Partime rağmen, o dönemde sorun olan türbanlılarla ilgili çalışmalar yaptım. Neredeyse partimle karşı karşıya geldim. Çünkü vicdanımın emrettiğini yapıyordum.

Tabii ki, bugün Komisyondan beklentimiz, gerçekten vicdanının emrettiği bir şekilde hareket etmenizdir. Biraz önce 1992’lerden söz ettiniz. O dönemde de bu İnsan Hakları Komisyonuna getirdik ama o günkü Komisyon üyeleri “Biz devletten mi yana olacağız, yoksa teröristten mi yana olacağız.” diyerek devletin ve hükümetin politikalarını destekler bir tavır içinde oldu. Maalesef bugün bile bu alışkanlığın değişmediğini görüyoruz. Oysaki İnsan Hakları Komisyonu devletin haksızlığına karşı insanları korumayla görevlidir. Bunun anlamı budur. Bu Komisyon bunun için kuruldu. Ama bu Komisyonu bu noktaya getirmek maalesef mümkün olmadı. Yürütülen siyasetin dengesine göre kararların oluştuğunu görüyoruz.

Şimdi, vicdanen biz kendimizi rahat görmediğimiz zaman alınan kararların toplum vicdanında kabul görmediği zaman, burada o dosyayı kapatma hakkına sahip değiliz. Bana göre bugün Roboskililerin vicdanında bugün alt komisyonun ortaya çıkardığı rapor aklanmamıştır, toplumun vicdanında da aklanmamıştır.

Şimdi, tarihî bir süreçten geçtiğimizi ifade ediyoruz. Demokratik ünitelerde toplumu buluşturmaya, uzlaştırmaya yönelik bir çabanın ortaya konulduğu bir dönem. Biz bu dönemi çok önemsiyoruz ve bugün sürdürülen siyasetin barış, kardeşlik ve bütünleşme

adına, yine adalet, eşitlik ilkesi doğrultusunda yürütülen bu siyasetin aslında başarıya ulaşması için hepimizin ortaya bir çaba koymas gerekir.

Şimdi Roboski komisyonunun veyahut alt komisyonun ortaya koyduğu son değerlendirme, toplumu rahatsızladığı gibi bu süreçle ilgili duyuların, düşüncelerin ve ayrıca güvenin de sarsılacağına mesajını çıkarır ortaya. Biz, bu nedenle, olabildikçe bu alt komisyon raporunun gerçekten yeniden değerlendirilmesi gerekir.

Çok değerli arkadaşlarımızı dinledim kısa bir süre de olsa ve gerçekten orada birçok soruya yanıt verilmediğini görüyorum. İşin başındakilerin, sorumlu olanların, bu komisyona gelip ifade vermemesi veyahut bu komisyon tarafından çağrılıp dinlenmemesi büyük bir eksiklik.

Şimdi, halka neyi anlatacaksınız? Genelkurmay Başkanını veyahut ilgili olan kişiyi, bu işi yürüten Komisyon düşüncesini bilmiyor, bir tartışma yapmamış. Hükümetten kimseyi buraya çağırıp bu kararın, emrin nasıl çıktığı konusunda bir bilgiye sahip değil. Şimdi bir Komisyon sadece görüntülerle ilgili bir değerlendirmeyi yapmaya kalkışırsa elbette ki bir eksik yapmış olur. Ben Komisyonun vicdanlı bir şekilde bu olaya başladığını ve gerçekten toplumu rahatsızlamaya yönelik bir çalışma yaptığını görüyoruz ama eksik varsa, Komisyonun görevi de bu eksikliği giderilmesi konusunda da çaba göstermesi lazım.

Burada yapılan araştırma, soruşturma, değerlendirmeler ilgili olan kesimlerle bu konuyu paylaşmamış olmaları, dinlememiş olmaları bir eksikliktir. Ben bu Komisyonun ortaya koyduğu raporun, Komisyon tarafından bugün kabulü hâlinde gerçekten toplumsal bir tartışmanın ve gerçekten içinde bulunduğumuz sürece zarar vereceğine inanıyorum. Özellikle bunu sizden rica ediyoruz barış adına, bu sürecin daha doğru bir sürece evrilmesi adına. Komisyonun bu toplumsal vicdanı rahatsızlatmayan bu kararı onaylamaması gerektiğine inanıyorum. Bu konuda büyük bir katkı yapacağınıza da inanıyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Biz teşekkür ediyoruz Sayın Türk.

HALAÇOĞLU, buyurun.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Teşekkür ederim.

Şimdi, arkadaşlar, tabii ki, şunu öncelikle belirtiyim: Bir devlet hangi devlet olursa olsun içerisindeki o devlete isyan eden kişiler, kimliğine bakılmaksızın devletler onu bastırır. Yani kim olursa olsun. Yani bu, bütün devletlerde geçerlidir. Şu soydan geliyor, şu ırktan geliyor gelmiyor diye bakmaz, isyanı bastırır. Onun için geçmiş dönemde meydana gelen hadiselerle ilgili bir değerlendirme yaparken, isyan olup olmadığını göz önüne almanız gerekir ve bununla ilgili detaylı bilgiye de sahip olmanız gerekir sonuca ulaşabilmek için.

Diğer taraftan, şunu özellikle belirtmek istiyorum: Tabii ki sadece şu kadar köy yakıldı derken, PKK'nın yaptığı şu kadar baskın, şu kadar köydeki katliamları görmezden geldiğiniz veya onunla ilgili hiçbir bilgi vermediğiniz takdirde o zaman inandırıcı olmazsınız.

AHMET TÜRK (Mardin) – Onu da inceleyin.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Demin öyle konuşma yapıldı.

Diğer taraftan, ne gariptir ki...

CEMAL YILMAZ DEMİR (Samsun) – Buna mukabil devlet de yapar anlamı mı çıkarıyorsunuz?

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Hayır, tam tersini söylüyorum. Onu söylerken ötekinin de söylenmesi gerekir diyorum. İyi anlayın söylediklerimi.

Bir de şunu söylemek istiyorum: Yani muhakkak ki hepimiz bir kişi bir fikir ileriye sürüyorsa o fikri kabul etmek zorunda değiliz. Herkesin kendisine ait fikri vardır çünkü herkes kendi fikrini doğru zanneder, öyle düşünür.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Ölümü yüceltmeyin... Ölümü yüceltmeyin...

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Hayır, ölümü yüceltmeyin, tam aksini söylüyorum.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Vur de vuralım, öl de ölelim...

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Tam aksini söylüyorum, biraz sonra ne söyleyeceğimi dinleyin lütfen. Ben sizi dinledim hiç sesimi çıkarmadım.

Ne gariptir ki insanlar kendi gibi düşünenleri akıllı zanneder, kendinde ilim olduğunu düşünenleri de âlim zanneder.

Şimdi, burada, zaten aynı fikirde olsaydık, siyaseten aynı fikirde olsaydık aynı partilerde olurduk. Kimse kusura bakmasın, herkesin kendine ait bir fikri vardır, ona saygı duymak zorunluluğu vardır.

Şimdi, ben burada tekrar ediyorum: Şu soruların cevaplarını bu rapor veriyor mu, vermiyor mu? Vermiyorsa, ona göre raporu yeni baştan ele almak gerektiğini söylüyorum.

1) Emri kim verdi ve bu emri verirken neye istinaden verdi? Bunun cevabı burada yok.

2) İstihbaratı kimler sağladılar? Bunun cevabı da yok.

3'üncü olarak da, ilk bombardımandan sonra iki, üç, dördüncü yapılmadan önce yeni bir değerlendirme yapıldı mı? Eğer yapılmışsa, neye göre yapıldı? Yapılmamışsa, neden yapılmadı? Bunların sorularını cevaplayacak bir nitelikte olmak zorundadır rapor. Eğer sadece vatandaşımız değil, bırakın vatandaşımız olmayı öldürülen insanların, insan olduklarını göz önüne almak zorundasınız. Kim bu kişileri neye göre bu emri verdi, bunun cevabının muhakkak verilmesi lazım.

Şu söylediğim sorular cevaplanmadığına göre bunun cevaplanacak hâle gelmesi lazım, bunu da cevaplayabilecek olan bu emri veren yegâne merci, makam, Genelkurmay Başkanlığıdır. Dolayısıyla Genelkurmay Başkanlığının kesinlikle dinlenmesi gerekir ve o zaman daha berraklaşır diye düşünüyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Buyurun.

SIRRI SAKIK (Muş) – Yanılmıyorsam Sayın Hocam bana cevap verdi.

İyi dinlemediniz o zaman.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Dinledim.

SIRRI SAKIK (Muş) – Ben, bir savaş herkesi kirletti, kirli bir dönemden geliyoruz dedim ve arkasından şunu söyledim: Bir hakikatler araştırma komisyonu oluşmuş olsaydı, kim nerede ne yapmışsa hepsi ortaya çıkardı. Ama siz bir tarafını görmüyorsunuz.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyorum.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Siz yakılmış, boşaltılmış köylerden bahsettiniz ama PKK'nın da yaptıklarını deseydiniz, o zaman olurdu.

BAŞKAN – Evet, Ertuğrul Bey, kısa kısa hemen değerlendirmelerinizi alalım ve toparlayalım.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Sayın Başkan, sevgili arkadaşlar; bu tartışmanın sonunda ben Komisyon çoğunluğunun raporun faziletleri hakkındaki sergilemesinden tatmin olmadım. Bu rapor iddia edilen faziletleri içermiyor.

Siz, bunları, bizim muhalif olmamıza ve dolayısıyla siyaset yapma, siyaseten bu raporun tartışması üzerinden bir yengi elde etme çabasının ürünü olarak görüyorsunuz ama buna, bu görüşe o kadar kolay kapılmayın. Ben size muhalefet şerhimde olan bir paragraftan da hareket ederek bir örnek vereyim. Örneğin Hükûmete yakınlığından kuşku duymayacağımız bir gazete var, Yeni Şafak gazetesi. Onun da Hükûmete ve Başbakanı yakınlığından kuşku duymayacağımız bir başyazarı var, Abdülkadir Selvi. Abdülkadir Bey bu rapor çıktıktan sonra şunu yazdı: “Meclisin Uludere raporu hiçbir şeyi açıklamaya yetmiyor. Dağ fare doğurdu.”

Şimdi, belki diyebilirsiniz ki, o da iç siyaset yapıyor, olabilir. Ama netice olarak bunu sadece muhalefet üyeleri söylemiyor.

BAŞKAN – Yazının tarihini söyleyebilir misiniz?

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Yazının tarihi bu alt komisyon raporu yayımlandıktan birkaç gün sonra.

BAŞKAN – Yayınlamadan önce.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Hayır yayımlandı. Bu rapor yayımlandı...

BAŞKAN – Tarihini söyleyin.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Ben raporu almadım ama bağlantıyı koydum.

LEVENT GÖK (Ankara) - Bulmuşlar demek ki, bir şekilde...

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Hayır, hayır... Bu tartışmaları biz yaparken bu çıktı. Rapor ortadaydı. Daha doğrusu şöyle: Biz raporu burada tartıştık, sonra dışarıda konuşmaya başladık, siz de konuştunuz, raporun içeriği biliniyordu. Zaten o içerik hiçbir değişikliğe uğramadan buraya kadar geldi. O nedenle, Abdülkadir Selvi'nin söylediği ile benim söylediği, Levent Bey'in söylediği, Yusuf ya da Atilla beylerin söyledikleri birbirine benziyorsa, bu, Komisyon çoğunluğunu düşündürmeli. Birinci nokta bu.

İkinci nokta: Bunu niçin söylüyoruz ve niye tatmin olmuyoruz? Çok açık bir biçimde, bizim başlangıçta karşımıza koyduğumuz hedeflerin hiçbirisini gerçekleştirmediğimiz için kendimizi de katıyoruz içine. Yani sırf bu görüş anlam kazansın diye kendimize de kıyıyoruz, bunun da kıymetini bilin.

Sonuç olarak, şu soruların cevapları verilmedi, onu diğer arkadaşlar da söyledi: Harekâti hangi otorite düzenledi? İnsansız hava aracı görüntülerini kim yorumladı? Spesifik istihbarat var mı? Geldiyse kimden geldi? Yoksa hududumuza doğru bir hareketin tespit edilmesi üzerine Hava Kuvvetleri uçaklarıyla ateş altına alınması gerektiği değerlendirilmesini hangi otorite yaptı? Vur emrini kim verdi? Bu soruların cevapları aydınlatılmadan, 34 yurttaşımızın katlinin failleri ortaya konmuş olmaz. Başlangıç hedeflerimize de ulaşmış olmayız.

Peki, bizim iktidarımız dışında mıdır bunları elde etmek? Hayır, değildir. Ben İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun hem yetkilerini gereken güçte kullanmadığını hem de kasten benimsediği inceleme metodunun bu sorulara cevap vermeme sonucunu açtığını görüyorum. Bundan ötürü de tatmin olacağım herhangi bir yanıt almadım.

En önemli mesele, bu olayda bir kasıt olmadığına dair çeşitli muhalafet şerhlerinin içinden konuşan arkadaşlar da söz aldılar, ben buna yeniden dikkatinizi çekmek istiyorum. Kasıt ne? Genelkurmay Başkanı kasıt açıklıyor, diyor ki: “Bu hedefleri ateş altına almak ve imha etmek kasıtlı hareket ettim.” Hedef ne? Hedef, Heron görüntülerinden, insansız hava aracı görüntülerinden elde edilmiş olan değerlendirmeye göre yapılan saptama. Diyor ki: “Kuşku vardı ama gene de ortadan kaldırmayı kastettim.” Hem kuşku var hem ortadan kaldırmayı kastediyorsan sivillerin de ölebileceğini düşünerek ateş ettin demektir. Burada bir şüphe yok. O zaman, rapor kendisini böyle bitiremez, böyle bağlayamaz. Buradaki suç, burada pire için yorgan yakma anlamına gelebilecek bu davranışın 34 defa insan öldürerek sonuçlanmış olması gerçeği karşısında bizim raporumuz dilsizdir, sessizdir, karşısına koyduğu görevleri yerine getirmemektedir. O nedenle, Ahmet Bey’in söylediği, Sezgin Bey’in söylediği, diğer arkadaşların söylediği, benim de başlangıçta söylediğim gerekçelerle, bunun araştırılmasına başladığımız konjonktürle şimdiki konjonktür değişti. Bunun araştırılmasına başladığımız dönemde topyekûn imha konsepti yürürlükteydi, şimdi ise çözüm ve müzakere konsepti yürürlükte. Öyle başlayan iş burada...

BAŞKAN – Ertuğrul Bey, toparlayalım lütfen.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) - Toparlıyorum ama iyi toparlıyorum.

Şimdi, bunu...

BAŞKAN – Tekrar oluyor.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Hayır, tekrar olmuyor.

BAŞKAN – Tekrar oluyor.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Bunu sizin idrakinize tekrar sunuyorum. O topyekûn imha döneminde teselli olarak başlayan araştırma şimdi ise bir hesaplama olarak sonuçlanmalıdır. O işin başındaki insanı yargının önüne götürecek cesareti, cüreti, dirayeti gösterebiliriz, burada bir şey yok. Bu bize siyaseten zarar verir diye düşünüyor musunuz? Kesinlikle düşünmeyin. Eğer hakikaten bir siyasi kazanım elde etmek istiyorsanız, failleri, katilleri yargının önüne koyduğunuzda Türkiye'nin en güçlü siyasi desteğine sahip olabilirsiniz çünkü vicdana seslenen sonunda kazanır.

Ben bu akılla ve bu idrakte bu raporu, tekrar söylüyorum, geri verelim, yeniden başlayalım çalışmaya. Bu dönemin ruhuna uygun bir çalışma bize bütün sonuçları verecektir. O aileleri, o kadınları yas içerisinde bırakmayın. Failler ortaya çıkmadıkça yas bitmeyecek ve bu yasin bir parçası bu heyet olamaz, ben olmayacağım.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Bu yazı 7 Martta yazılmış Ertuğrul Bey.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Biz raporu ne zaman görüştük?

BAŞKAN – Biz 22 Martta gündem yaptık ve İnternet’e verdik biliyorsunuz.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Biz burada alt komisyon olarak 6 Martta görüştük.

BAŞKAN – İşte, siz görüştüğünüzden sonra sadece şu bilgi kamuoyuna duyuruldu: “Ortada bir koordinasyonsuzluk var.” diye söylendi.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Efendim, bizim tutanağımız gazetecinin eline geçiyor.

BAŞKAN – Oysa raporda, işte baktığınız gibi, başka şeyleri de işaret ediyor.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Sayın Başkan, her yazılı metin tek değilse mutlaka birilerinin eline gidiyor. Gitmiş Abdülkadir Selvi'nin eline.

BAŞKAN – Yok, Abdülkadir Selvi'ye, bunların hiçbirini diyemediğine göre gitmemiş demek ki.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Benim okuduğum gibi okuduğunu ben anlıyorum yazdığı yazıdan. Hani siz fareye bakmayın, yani dağ hakkında konuşuyor esasen.

BAŞKAN – Levent Bey, hemen toparlayalım.

LEVENT GÖK (Ankara) – Hemen olmaz yani. Niye hemen olsun ayrıca da ya? Yani burada on, on beş ay uğraőımız hemen...

Şimdi, Sayın Başkan, bir kere, öncelikle, Sayın Metiner gitmiş gerçi ama “Bu olaydan siyasi çıkar mı sağlıyorsunuz?” şeklinde bir serzenişte bulundu. Ben bir siyasal partinin mensubuyum ama İnsan Hakları Komisyonu üyesiyim.

BAŞKAN – Levent Bey, ara verelim o zaman yani bu iş uzayacak anlaşılan hem de Genel Kurulda şey var.

Saat 17.00’de toplanmak üzere ara veriyorum.

Kapanma Saati: 16.37

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 17.03

BAŞKAN: Ayhan Sefer ÜSTÜN (Sakarya)

BAŞKAN VEKİLİ: Mehmet Naci BOSTANCI (Amasya)

BAŞKAN VEKİLİ: Mustafa Sezgin TANRIKULU (İstanbul)

SÖZCÜ: Yalçın AKDOĞAN (Ankara)

KÂTİP: Yusuf HALAÇOĞLU (Kayseri)

-----0-----

BAŞKAN – Oturumu açıyorum arkadaşlar.

Sayın Levent Gök' te söz sırası.

Buyurun Sayın Gök.

LEVENT GÖK (Ankara) – Sayın Başkan, tabii önemli bir raporu tartışırken, aşağı yukarı on beş aylık bir süreci ilgilendiren ve Türkiye ve dünya kamuoyunun da takip ettiği bir olayda doğaldır ki insan haklarıyla ilgili bir komisyonun ve insan hakları adına konuşanların sessiz kalmaması ve bazen de sesini yükseltmesi doğaldır. İnsan hakları temsilcileri sesini yükseltmelidir ki iktidarlar ve insan haklarını ihlal edenler ders alsınlar ve çekinsinler.

Türkiye'nin yetiştirdiği en ünlü aydınlardan Tarık Zafer Tunaya 1791 Anayasası'nı görmüştür Fransa'da gezerken. Birazcık eğilmiştir, bakmıştır, altında "Bu Anayasa insan derisiyle kaplanmıştır." diye bir yazı görmüştür. Bu yazı insan hakları tarihinin ne kadar acımasız bir süreçten geçtiğini ve insan haklarının ne denli önemli olduğunu göstermesi açısından çok önemlidir. İnsan Hakları Komisyonunu ve dünyadaki tüm insan hakları savunucularını, her kim olursa olsun, konuştukları zaman herkes dikkatle dinlemeli ve irkilmelidir. Öyle Sayın Naci Hocamızın dediği gibi, kuzu kuzu konuşacak kişiler insan hakları savunuculuğu yapamazlar. Sesini yükseltmeyenlerden insan hakları savunucusu çıkmaz. Kaldı ki benim bir başka görüşüm de şudur: Örneğin, bir müddet sonra Almanya'ya gideceğiz Neonazi olaylarını araştırmak üzere, daha önce gidildi. Değerli arkadaşlarım, yabancı ülkelerde bu tip komisyonların başkanı muhalefet partisinden olur. Yani insan haklarını ihlal eden devletin hak ihlallerini onun partisine mensup kişiler savunamazlar. Cumhuriyet Halk Partisi iktidarında da ben her zaman İnsan Hakları Komisyonuna muhalefet partisinin başkanlık etmesini savunurum. Gerçek böyledir, gerçek acımasızdır. Bu konuda acımasız olduğumuz zaman ve sesimiz yükseldiği zaman alınmayın. Burada konuştuğumuz ne bir siyasi çıkardır ne bir beklentidir. Benim ne beklentim olabilir Irak'ın tam sıfır noktasındaki bir yörede yaşayan insanlarımızdan? Orada o olay vesilesiyle tanıştığım insanlarımızla ancak insanlık adına, vicdan adına bir olayı çözümlenmeye çalışıyoruz ve bu gayreti gösteriyoruz. Bu nedenle siyasal rant sağlama iddialarını elimini tersiyle itiyorum.

Metiner burada olsaydı benim ona da söyleyeceğim bir çift laf vardı ama kayıtlara girsin diye söylüyorum: Aylardır didiniyorum bu Komisyon raporunu bir an önce hazırlasın diye. En son yaptığımız 13 Haziran 2012 tarihli toplantıdan sonra, az önce belirttim, başka bir delil gelmemesine rağmen, kaç ay geçmiştir, ancak yazıya başlanmıştır. O tarihlere başlansaydı ve rapor tamamlansaydı ortada bir süreç mi vardı o zaman? Bu ne denli bir olumsuz yakıştırma, anlamak mümkün değildir. Bunları elimini tersiyle itiyorum.

Elbette acımasız olacağız ve şiddetle olaylara bakacağız ki halkımızdaki adalet duygusunu gerçekleştirelim. Benim tek arayışım budur, başka hiçbir arayışım yoktur. Kimseden en ufak bir beklentimiz dahi de yoktur.

Değerli arkadaşlar, bir kere bu raporda mülkiye müfettişinin değerlendirmeleri önemli bir yer tutması gerekirken, bu raporda mülkiye müfettişinin değerlendirmelerinin ötesine düşülen bir çaba sarf edilmiştir. Bunları önceki değerlendirmelerde arkadaşlarımız anlattılar ama mülkiye müfettişinin söylediği "Bunların hiçbiri terörist değildir, hepsi eli kalem tutan genç çocuklardır. Her biri rüşünü ispatlamak için kaçakçılığa gitmiştir." sözleri niçin değerlendirilmemiştir? Yani şimdi biz mülkiye müfettişinin bu değerlendirmeleri yaptığı bir rapordan aralarına PKK'lı sızmış bir kaçakçı algısı yaratmaya çalışıyoruz. Bu sonuca mülkiye müfettişi ulaşmamıştır, Komisyonumuz ulaşıyor. Böyle bir çelişki olabilir mi? Yani bunları ortaya koyduğumuz zaman ve "Bu konuda niçin bu insanlara vicdansızlık ediyorsunuz?" dediğim zaman niçin bana kızılıyorsunuz? Yani mülkiye müfettişinin raporu ortada. Bu raporu dahi dikkate

almayan değerlendirmelerde bulunmuştur Komisyon. Benim hissiyatım ve isyanım bunadır. Yoksa hiçbir arkadaşımı üzmem istemem ama böyle bir tabloda maddi bulgular ve deliller devletin resmî müfettişince saptanmışken o gerçeğin dahi arkasında durduk.

Değerli arkadaşlarım, mülkiye müfettişinin raporunda belirttiği “Sınır ötesi hava harekâtı kullanım yetkisi Genelkurmay Başkanlığına aittir.” sözü önemsiz bir söz müdür? Bu raporun neresinde değerlendirilmiştir, tam adı konmuştur sonuç bölümünde? Yine mülkiye müfettişinin raporunda sıralı komutanlıkların soruşturmasının istenildiğine dair bölüm niçin atlanılmıştır? Bunları ben sormayayım mı? Bu raporları didik eden bir arkadaşınızım, ne yazıldığına biliyorum, herkesin de bilmesini istiyorum.

Bu konuda, değerli arkadaşlarım, biliyorsunuz yine mülkiye müfettişi raporunda da değerlendirilmiştir, gelen grubun en yakın askerî bölgeye 5 kilometre, 7,5 kilometre, 6,5 kilometre kadar uzakta olduğu ve yakında herhangi bir askerî üssü tehdit edecek bir durumun söz konusu olmadığı değerlendirilmedi mi? Biri top atışlarından bahsediyor. Bu top atışları bu gelen kaçakçı grubun 5 kilometre ötesine atılmadı mı değerli arkadaşlarım? Yani, tam tersine, bizlere verilen raporda belirtilen bilgilerin aksine, grubun kaçakçı olma ihtimalinin çok yüksek olduğuna dair deliller ortadayken bunlardan sarfınazar edilmesini anlamak söz konusu değildir. Kaldı ki bu olayda herhangi bir sorumlu aramayan AKP üyesi arkadaşlarımızın da çeşitli zamanlarda verdikleri demeçler vardır. Raporun insansız hava aracıyla ilgili bölümünde değerlendirme yapılırken insansız hava aracından gelen kişilerin sivil mi ya da kaçakçı mı, terörist olup olmayacağı konusunda herhangi bir anlamın mümkün olmadığına ilişkin raporun aksine, burada olsaydı bu metni kendisine verecektim, AKP’li sevgili Gülşen Orhan arkadaşımız, bir haber ajansına verdiği demeçte Heron görüntülerinden bombalanan grubun kaçakçı olduklarının belli olduğunu ifade etmiştir. Bunlar ne yaman çelişiklerdir.

Yine çelişiklere baktığımız zaman, Sevgili Komisyon Başkanımız İhsan Şener’in “Uludere’de talimatı Genelkurmay vermiş olabilir” sözünün hiç mi anlamı yoktur da bu rapora yansımamıştır? Bunları görmezden gelmemizi bizlerden beklemeyiniz. Yani ben bu konuda herkesin ne söylediğini çok net biliyorum. Bu raporun yazım süreciyle ilgili verdiğimiz tarihlerden tutun bugüne değin geçen süreçte çok ciddi bir karartmanın bilinçli olarak yapıldığını ben bizzat yaşayarak biliyorum.

Ben bu Komisyonun aylar öncesinden toplanması için olağanüstü mücadele ettim. Tatile girildiği zaman başvurularımız oldu, yerine getirilmedi. Tatilden sonra ısrarlı başvurularımız oldu, yerine getirilmedi. Yazılı taleplerimiz oldu, hiçbiri yerine getirilmedi. Bu nedenle, bu olayın, şu günlerde yaşandığı ifade edilen süreçle ilgili en ufak bizim bir dahimiz yoktur, biz çok öncelerinden gerçeğin ortaya çıkması açısından yazılı olmak kaydıyla pek çok çabayı sarf etmişizdir.

Değerli Başkanım, Sevgili Başkanım, rapor dediğiniz...

BAŞKAN – Toparlarsanız Levent Bey...

LEVENT GÖK (Ankara) – Toparlıyorum. İki hususu belirtip hemen toparlayacağım. Yani arkadaşlarımıza da pay olsun.

Yine biz bu konuda, raporda neler olsun diye değerlendirme toplantısı yaptığımız zaman ben not aldım tüm arkadaşlarımızın söylediklerini. Örneğin Mehmet Kerim Bey, herhâlde şu sözler size aittir: “Bombalama emrini veren kim? Vatandaş terörist diye vurmak, bu işi yapacak birilerinin bu kadar lüksü yoktur. Heron görüntülerini kim vermiştir?” Bu sözler size aittir, bu sözler araştırılın diye siz konuştunuz.

Yine, Abdurrahim Akdağ Bey “Emrin Genelkurmaydan verildiği belli. İnsan Hakları Komisyonu yapısına uygun bir formatta olması gerekirdi.” diye sizler konuştunuz burada değerli arkadaşlarım.

Ben bunların hepsini teker teker not aldım, hepsi kayıtlarımda vardır ama rapor derken, raporun neyini kastediyorsunuz? 83 sayfalık bir raporun bir kere 63 sayfası işin teknik boyutuyla ilgilidir. Yani aylardır uğraştığınızı ifade ettiğiniz raporun 63 sayfasını raportör arkadaşlarımız yazdılar. Yani size kala kala 20 sayfalık bir bölüm kaldı, o 20 sayfalık bölümün de yarıdan fazlası zaten işin başka kısımlarıydı, esas kısımları değil. Tam 3 sayfası bir PKK’lı algısını yaratmak üzere kurulmuştur ve ASELSAN raporunun bir bölümü kesilerek montajlanmış, konulmuştur. Yani burada ortada sizi aylardır uğraştıran nedir bu raporda? Yani 83 sayfanın 63 sayfası işte diğer uzman arkadaşımız ve Halil İbrahim tarafından kaleme alınmış köylülerin ifadeleri -rutin işler- askerî yetkililerin ifadeleri, yapılan çalışmalar, yapılan toplantılar, bunların hikâye edildiği bölüm. Sonuç ve değerlendirme bölümü 63’üncü sayfadan sonra başlıyor. Tam 20 sayfalık bölümde sizi aylardır uğraştıran ne olmuştur? Yani Komisyonun AKP’li üyeleri aylarca neye uğraşmışlardır, benim onu anlamam mümkün değildir. Yani bu rapor bu şekilde dağılmış doğurmuştur. Aileler gerçekten bu konuda çok kırgın ve üzgündür. Onları kırgın ve üzgün olmaya yönelten başka konular da vardır.

Böylesine bir olayı zamana yayarak biz ailelere sanki güvence verir gibi bir çalışma yaparken, 21 Ağustos 2012 tarihinde, Gülyazı köyünde, asker taşıyan bir otobüs devrilmiş ve 9 askerle aracı kullanan 1 korucu hayatını kaybetmiştir. Kazada 4 askerle 1 çocuk da yaralanmıştır. Değerli arkadaşlarım, bu olaydan sonra o askerlerin devrildiği araca ilk koşan işte hayatını kaybeden bu

çocukların anne ve babaları olmuştur. Buradan Türk Silahlı Kuvvetlerinin askerlerini otobüsün içerisinden çıkartarak sağlık kuruluşuna ilk ulaştıran bu acılı aileler olmuştur. 34 kişi arasında oğlu bulunan Emine Ürek demiştir ki “Yaralı bir askerın başını yardım gelene kadar dizime koydum. Yerde yaşamını yitiren askerleri görünce oğlum aklıma geldi. Bir askerın ‘anne’ diye bağırdığını görünce hemen onun yardımına koştum” demiştir. Emine Ürek’in vicdanını tatmin mi ettiniz şimdi? Emine Ürek gibi muhtar “Biz bunları teşekkür almak için değil, insanlık adına yaptık. Onlar bizim evlatlarımız. -Kimler o evlatlarımız? Askerler için söylüyor- Çocuğunu kaybeden anneler bu sefer bu evlatlarımız için feryat etti.” derken bunların hiç mi anlamı yoktur değerli arkadaşlarım?

Bir yanda devletin tutumuna duyulan öfke, bir yanda bu öfkeyi bastırarak devletin kazada yaralanmış askerine yardım vardır. Bir yanda devletin bombasıyla yitirdiği genç evladının acısı vardır, bir yanda bastırıldığı bu evlat acısıyla bir askeri hayata döndürmek çabası vardır. Bir yanda gencecik çocuklarının ölümlerine devletin duyarsızlığı vardır, bir yanda devletin yaralı askerini hayata döndürmeye yönelik büyük bir duyarlılık vardır. Bir yanda duyarsız bir devletin iflâsı vardır, bir yanda devlete verilen insanlık dersi vardır. İşte bu yüce ve insani davranışın hiç mi önemi yoktur?

Sizlere sesleniyorum değerli üyeler: Elbette hepimiz verdiğimiz raporlar, yazdığımız muhalefet şerhleriyle ileride tarih sahnesinde yerimizi alacağız. Benim tüm amacım, Cumhuriyet Halk Partisinin insan haklarına, demokrasiye, hukukun üstünlüğüne ve adalete olan sarsılmaz inancıyla, tam bir vicdani kanaatle yazdığım bu raporumla sizleri tekrar bu konularda uyararak ve muhalefet görevimizi en iyi şekilde yapmak bizim hem Türkiye’ye hem de ölen insanların yakınlarına olan bir borcumuzdur. Biz bu borcumuzu muhalefet şerhinde karınca kararınca olabildiğince yerine getirmeye çalıştık. Katıldığınız bölümler olabilir, katılmadığınız bölümler olabilir. İleride tarih sizin raporunuzu yargılayacağı gibi bizim raporumuzu da yargılayacaktır. Bunun son kararını ileride tarih, mutlaka, sizlerden, bizlerden ortak bir şekilde sunacaktır.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Evet arkadaşlar, son olarak Alt Komisyon Başkanımıza söz vereceğim ve onun sözleriyle birlikte artık toparlayacağız.

İHSAN ŞENER (Ordu) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, ben de katkıda bulunan tüm milletvekili arkadaşlarıma, muhalefet şerhiyle katkıda bulunan, burada görüşlerini belirten tüm arkadaşlarıma teşekkür ediyorum.

Burada en sondan bir şeyi örnek vermek istiyorum. Bu bahsettiğiniz konu bile raporumuzda vardır, yani orada kaza geçiren askerlerle o ailenin diyalogu...

LEVENT GÖK (Ankara) – Ben yoktur demedim, ailelerin durumunu anlattım.

İHSAN ŞENER (Ordu) – Hayır hayır, şunun için, cevap vermen için söylemiyorum: Ben elimizdeki belge ve bilgilerle bir şeyi eksik bırakmadım ve vicdanen rahatım. Bu hususta herkesi temin ederim. Yani bir şeyi saklamak, gizlemek, üstünü örtmek çabamız olmadı. Yok şu sürece uygun mu, bu sürece uygun mu, böyle bir değerlendirmemiz de yok çünkü bu bahsettiğiniz süreçler yeni başlayan süreçler.

Tabii ki Türkiye’de gerçekten huzurlu bir ortamın oluşmasına her birimizin katkıda bulunması gerekir. Bunların tamamına katılıyorum. Her defasında bahsettik ama yeniden bahsedeyim: Biz raporu hazırlarken ne siyasi parti olarak AK PARTİ’den, grubundan ne de Hükümetten herhangi bir baskı -çünkü bahsedildi bunlar- herhangi bir yönlendirme görmedik -burada arkadaşlarımızın tamamı var- çünkü alt komisyon üyesi olan arkadaşlarla birlikte değerlendirdik. Aslında burada bazı sloganların arkasına sığınarak raporun karartılmaya çalışıldığı kanaatindeyim.

Burada sonuç bölümü olarak değerlendirilen kısımda, biz elimizdeki bilgi ve belgelerle “Burada bir kasıt belgesine rastlamadık.” diyoruz. Ama teknik kısımda, ayrıntıda, sınırda bekleyen kaçakçıların niye bu kadar süre beklediği, yakın tehlike yokken neden bu operasyonun yapıldığına dair pek çok ayrıntı, bizim gerçekten dikkatli okuyan arkadaşlarımız varsa ki vardır, bunu görmüşlerdir, göreceklerdir. Bundan sonra da herkes okuyacak ve inceleyecek.

Tarih önünde tabii ki hepimiz hesap vereceğiz, yaptığımız davranışlardan, kullandığımız cümlelerden, hazırladığımız raporlardan, siyasi tavırlarımızdan herkes -çünkü siyasi sorumluluk taşıyan fertleriz biz- milletvekilleri olarak her birimiz mutlaka hesap vereceğiz.

Ben şu rahatlık ve huzur içindeyim: Sayın Levent Gök’ün hazırladığı muhalefet şerhini de, diğer arkadaşların hazırladıklarını da dikkatlice okudum. Bizim söylediklerimizin ötesinde delile dayanmayan birtakım suçlamalar var. Ama biz sorumluluk sahibi insanlarız. Ömrü suç işlemekle geçmiş bir insan için bile bir fiille ilgili bir isnatta bulunmak cesaret işidir. Kaldı ki biz, sorgulanabilir, hesap verilebilir bir devlete doğru evrilirken böyle bir şeyi saklamak, gizlemek niyeti, arzusu içinde asla olamayız. Bu bir fotoğrafıdır.

Ben nereden bildiklerini bilmiyorum, Diyarbakır Cumhuriyet Savcısının bu raporu beklediğini nereden öğrendiklerini bilmiyorum arkadaşların, ifade ettiler çünkü. Hiçbir kurum başka bir kurumun belgesini, raporunu birinci dereceden senet kabul etmek durumunda değil. Biz de raporlar aldık, bilgiler aldık ama kendi kanaatlerimiz, görüşmelerimiz de var. Diyarbakır Özel Yetkili Cumhuriyet Savcılığı soruşturmasını kendi usulüyle, yöntemiyle, kendini bağlayan mevzuat çerçevesinde yapacaktır. Burada ihmali, kastı, kusuru olan bir kişi, kurum, müessese varsa bunun ortaya çıkmasına hukuken yetkili olan yer adalet mekanizmasıdır. Biz burada bir yargılamada bulunamayız, bir yargı cümlesi kuramayız, kurmadık da, bundan da kaçındık.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – “Kasıt var.” diyor.

İHSAN ŞENER (Ordu) – Demiyoruz ya, dikkatli okur musunuz cümleyi!

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – O zaman çıkartın o cümleyi oradan.

İHSAN ŞENER (Ordu) – Hayır, dikkatli okur musunuz?

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Okudum herhâlde, okuma-yazmam var.

İHSAN ŞENER (Ordu) – Bizde olan belgelerle ilgili söylüyoruz bunu. Bizim dışımızda da bilgi, belge toplanılabilir yani bu neticede adaletin, soruşturmanın işidir.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – O zaman hiç kullanmayın yani.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Genelkurmayın açıklaması belge değil mi Hocam?

İHSAN ŞENER (Ordu) – Tabii ki belgedir Ertuğrul Bey yani niye...

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Kastı vermiyor mu?

İHSAN ŞENER (Ordu) – Şimdi, kasıttan kasıtımız bizim şu: Bu insanlarla ilgili bütün detaylı araştırma yapılmış ve bunların kaçakçı olduğu kanaatine varılmış ve “Kaçakçı da olsa öldürelim.” denilmiş. Kasıt budur. Bunun olmadığını söylüyoruz biz elimizdeki belgelerden.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Peki, elimizdeki belgeler “Bunların ne olduğu belli değil, öldürelim.” demiyor mu?

İHSAN ŞENER (Ordu) – Demiyor.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Diyor. “Emin olunamamıştır.” diyor. Emin olunamadan niye ateş ediyorsun kardeşim?

BAŞKAN – Ertuğrul Bey...

İHSAN ŞENER (Ordu) – Şimdi, bunun cevaplarını mutlaka muhatapları ilgili mahkeme önünde verecektir.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – O zaman o cümleyi kurmayın, son cümleyi kurmayın. O bir yargı cümlesi çünkü. İstediyiniz kadar “Öyle değil.” deyin ama o bir yargı cümlesi.

BAŞKAN – Devam edin İhsan Bey.

İHSAN ŞENER (Ordu) – Neyse, arkadaşlar, ben katkıda bulunan arkadaşlara teşekkür ediyorum. Tahammül ve sabrınız için herkese teşekkür ediyorum.

Raporla ilgili olmak üzere vıodanen rahatım ve raporunun kabul edilmesini istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Yani bir daha değerlendirmeyecek misiniz?

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, herkes gerçekten görüşünü son derece açık bir şekilde ifade etti. Bu rapor önümüzde. Rapora baktığımızda aslında bundan beş altı ay önce kamuoyunda çok sık tartışılan bazı konulara cevap veriyor, ama bazı konulara da cevap veremiyor. Bu konuda varsa bir ihmal bu konuda ihmallere de işaret ediyor. Ama mesela, kaçakçılar köyden çıkarken bilindiği hususıyla alakalı uzun uzun değerlendirmeler yapılıyor. Yani orada köylülerin de ifadelerini almış, diğer taraftan askerî yetkililerin de beyanlarını almış. Bunun dışında, askerî yetkililerin bombalanan grubun kaçacağı gittiklerini bilmedikleri noktasında birtakım iddialar vardı veya bildikleri veya bilmedikleri noktasında iddia vardı, bunları da değerlendirmiş. Köylülerin “Askerî yetkililere biz telefon etmemize rağmen bizi dinlemediler” iddiaları vardı. Bunları açık açık burada tahlil etmiş. İHA görüntüleriyle ilk bakışta sivil, asker, terörist, kaçakçı, köylü ayrımı yapıp yapılmayacağı konusunu tahlil etmiş. Yine, kaçakçı grubun içerisinde terörist var olduğu iddia ediliyordu, bunu da tahlil etmiş. Yani beş ana başlıkta birtakım tahlillere de girişmiş. Bunun dışında da yapısal sorunlara eğilmiş. İşte, sivillerin karar alma sürecindeki işlevine, yine sınır güvenliği sistemindeki sorunlara değinmiş.

Dolayısıyla, bu raporun, sabırla okunduğunda, aslında beş altı ay önce tartışılan birçok konuya cevap verdiğini görüyoruz. Ama yargıyla alakalı birtakım kısımları da yargıya bırakmış yani bunu algılıyorum. Bu raporu biz, eğer Komisyon kabul ederse, kabul ettikten sonra, Diyarbakır Özel Yetkili Cumhuriyet Başsavcılığına göndereceğiz. Muhtemelen buradan çıkarımlar yapacaktır. Zaten

bizim görevimiz de burada yargıya ışık tutmaktır. Yoksa, yargıya “Şunu yapacaksın, bunu yapacaksın, suçlu bu.” gibi bir değerlendirmeyi yapamayız. Daha önceki terör alt komisyonu raporlarında da, çalışmalarımız sırasında da “Böyle bir iddia var, buna bakın.” diye göndermiştik yani “Daha önce suç duyurusunda bulundunuz.” diye söylenmişti. O olay hakkında herhangi bir tahkikat olmadığı için evrakı cumhuriyet başsavcılığına gönderdik ve burada gelişmeler de oldu. Burada bir tahkikat olmasına rağmen biz bunu Komisyonunda tutmayacağız ve bu raporumuzu ilgili cumhuriyet başsavcılığına göndereceğiz.

Ben buradan hareketle işin daha da ilerleyeceğini ümit ediyorum. Çünkü, bizim kanunumuzda şu belgeyi, bu belgeyi istediğinizde göndermezse muhataplarınız, ne yapacağınız, herhangi bir şey yazmıyor. Bu bir eksikliği kanunumuzun. Ben bunu bir Komisyon Başkanı olarak sürekli dile getiriyorum. Bu belki değişmesi gereken de bir düzenlemedir. Ama bir savcının bir belgeyi istedikten sonra bunun verilmemesinde veya gizlenmesinde ne yapılacağı Ceza Usul Kanunu’nda çok açık bir şekilde yazmaktadır. Dolayısıyla, ben hâlâ bu konuda ümidimi koruyorum. Komisyonumuz bu konuda gayret sarf etmiştir. Hem muhalefetteki arkadaşlarımıza hem iktidardaki arkadaşlarımıza teşekkür ediyorum. Eskiden olsaydı bu konuların konuşulması dahi mümkün değildi, hatta bu konuda bir makale dahi yazdırmazlardı adama. Ama geldiğimiz noktada da bir seviyeye gelindi.

LEVENT GÖK (Ankara) – Başbakan yine yazdırmıyor.

BAŞKAN – Dolayısıyla, ben, varılan sonuç açısından, Komisyonun tabii takdirine sunacağım. Artık...

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Dinleme konusu eksik değil mi raporda yani Allah aşkına?

BAŞKAN – Hangi dinleme konusu?

LEVENT GÖK (Ankara) – Genelkurmay Harekât Merkezinden istedik...

BAŞKAN – Hocam, orada, bakın, sekiz tane birim var. Bu sekiz birimi de rapora yazdık “Şu şu şu birimler bu konuda izleme yapmışlar.” diye. Dolayısıyla, bunu muhtemelen savcılık değerlendirecektir. Bakın raporumuzda var.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Biz dinlesek daha doğru değil miydi?

BAŞKAN – Evet, bunu artık alt komisyonun takdirine bırakıyor.

Arkadaşlar, şimdi raporumuzu oylarınıza sunuyorum: Alt komisyon raporunu kabul edenler... Kabul etmeyenler... Alt komisyon raporu oy çokluğuyla kabul edilmiştir arkadaşlar.

Gündemde de görüşecek başka bir şey olmadığından toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 17.27